

SØVÆRNS- ORIENTERING

Norske og tyske øvelsesdeltagere fortøjet ved Bradebænken på Holmen i forbindelse med øvelsesafslutningen. (SVN FOT).

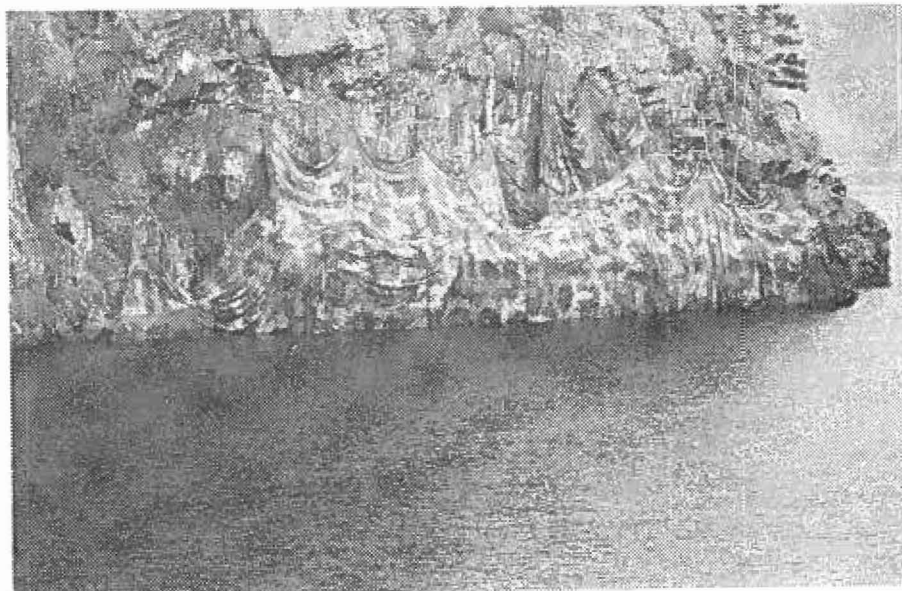
Øvelse BOLD GAME 1987

I perioden 28. april - 19. maj afholdtes den årligt tilbagevendende fællesøvelse for danske, norske og vesttyske torpedo-missilbåde samt engelske helikoptere, i år for 24. gang. Denne øvelse har fundet sted siden sidst i 1950'erne, og siden 1963 under navnet BOLD GAME.

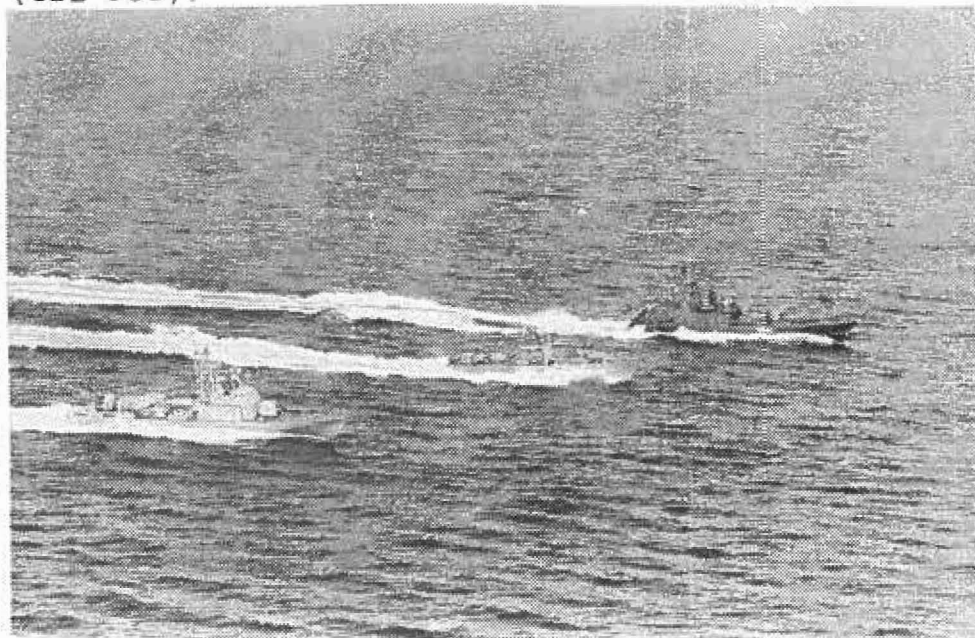
Fra Danmark deltog skoleskibet MØEN, tankfartøjet SKINFAXE, torpedobådene BREDAL, WILLEMOES, RODSTEEN, SUENSON, HAMMER, SEHESTED og BILLE samt Torpedobådenes mobile Base. I alt deltog 31 enheder, heraf 7 tendere.

Den første fase af øvelsen blev afholdt i områder ved den norske østkyst, fra Kristianssand til Oslofjorden. Torpedobåde fra de tre lande var sammensat i grupper hver med ca. 2 vesttyske, 2 norske og 2 danske både, der opererede indbyrdes sammen i fasen igennem.

Flere mindre taktiske øvelser blev afholdt, hvorunder bl. a. kendskabet til sejlads i den smukke, men ofte snævre norske skærgård blev vedligeholdt og udbygget.

Situation fra kamufleringsøvelse i norske farvande. (TBE FOT).

Øvelsesdeltagere fra de fire nationer. Her ses fra venstre en tysk Type-148-klasse, en britisk LYNX MK-3 helikopter, en norsk SNOGG-klasse og en dansk WILLEMOES-klasse. (TBE FOT).

Weekenden 1.-3. maj holdtes i Oslo i smukt forårsvej, og byens mange attraktioner og naturomgivelser gav mange gode oplevelser for besætningerne.

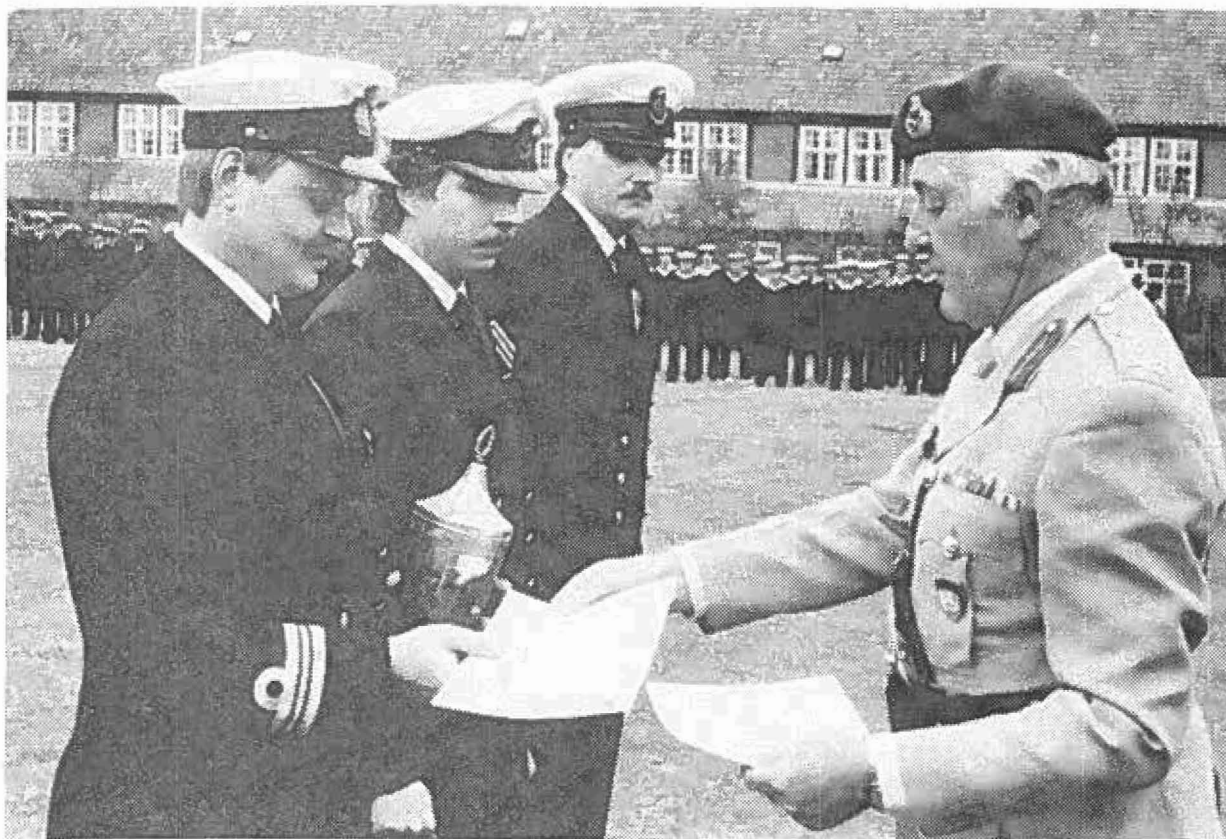
Ugen efter blev samarbejdet enhederne imellem yderligere trænet med mange forskellige øvelsestyper indtil weekenden 8.-10. maj, der blev tilbragt i Kiel.

Efter de sidste større taktiske øvelser og sømålsskydninger ved Hesselø og Stevns anløb styrken København den 15. maj.

Øvelsen igennem var der ofte mulighed for at udveksle erfaringer besætningerne imellem, og flere nye venskaber blev knyttet.

19. maj sluttede BOLD GAME 1987 ved en parade på Marsmarken på Holmen for Chefen for de allierede styrker i NATOs Nordregion (CINCNORTH), general Sir G.Howlett, og med deltagelse af Chefen for de maritime styrker i Sydnorge (COMNAVSONOR), kontre-admiral F.M.E.Moseng og Chefen for Søværnets operative Kommando.

I forbindelse med paraden overrakte præmier til vinderne af de traditionelle sportskonkurrencer. Torpedobådseskadren sikrede sig i dette års konkurrencer to førstepladser, i henholdsvis pistolskydning og svømning.

Næstkommanderende BREDAL modtager af CINCNORTH 1. præmien i pistolskydning, vundet af et sammensat hold fra Torpedobådseskadren. (SVN FOT).

CINCNORTH overrækker 1. præmien i svømning - ligeledes vundet af et sammensat hold fra Torpedobådseskadren. (SVN FOT).

Førstepladsen i de to øvrige discipliner, fodbold og tovtrækning, gik til det tyske depotskib MAIN.

(TBE)

Ny dekompressionstank til Søværnets Dykkerskole

I slutningen af 1986 skrev Søværnets Materielkommando (SMK) kontrakt med et engelsk firma om levering af et nyt trykkammeranlæg til Søværnets Dykkerskole.

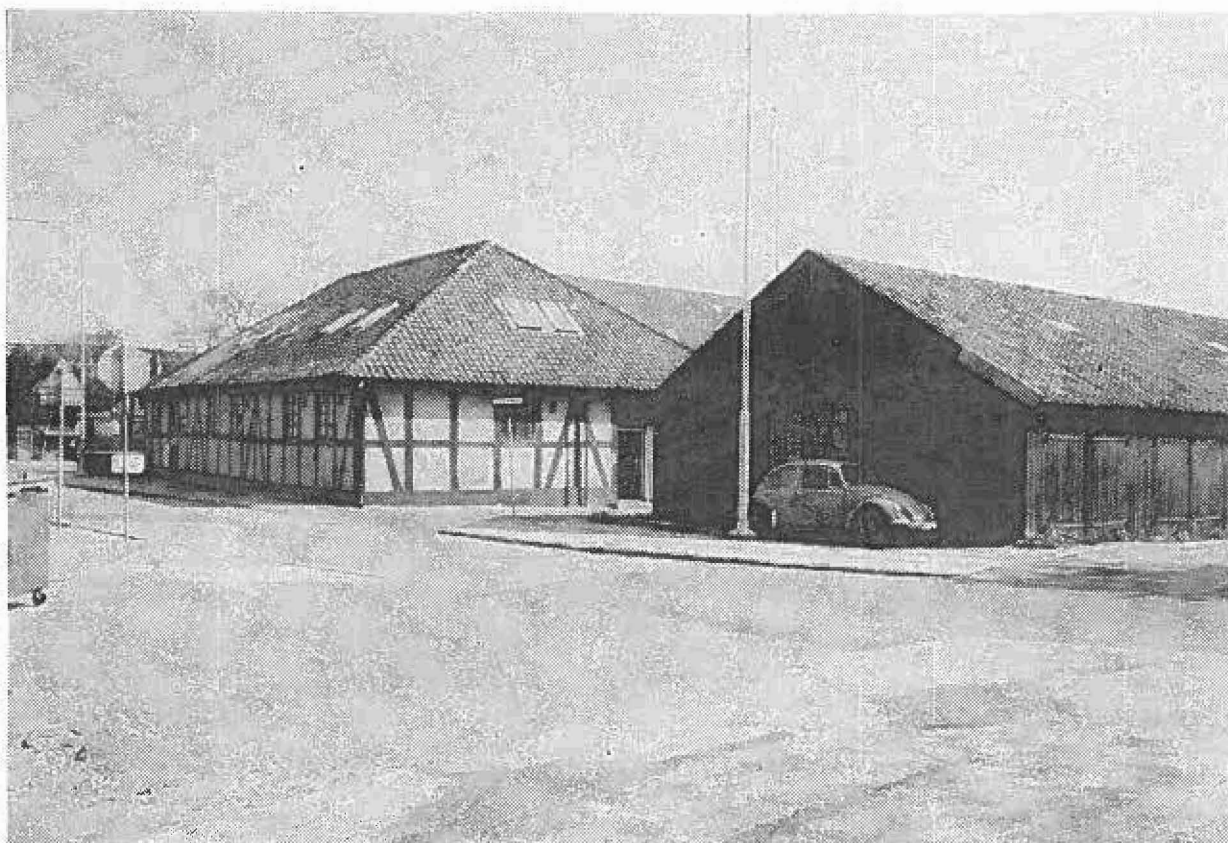
Det nye anlæg skal erstatte det eksisterende anlæg på dykkerskolen, idet anlægget fra dykkerskolen flyttes til Flådestation Frederikshavn, hvis anlæg er faldet for aldersgrænsen.

For at kunne opfylde de stadigt stigende krav til både behandling, uddannelse og materielafprøvning har man valgt denne rokade.

Da der ikke er plads til tankanlægget i den nuværende uddannelsesbygning, som stammer fra 1600-tallet, vil en trediedel af den nærliggende garage af træ blive ombygget til formålet.

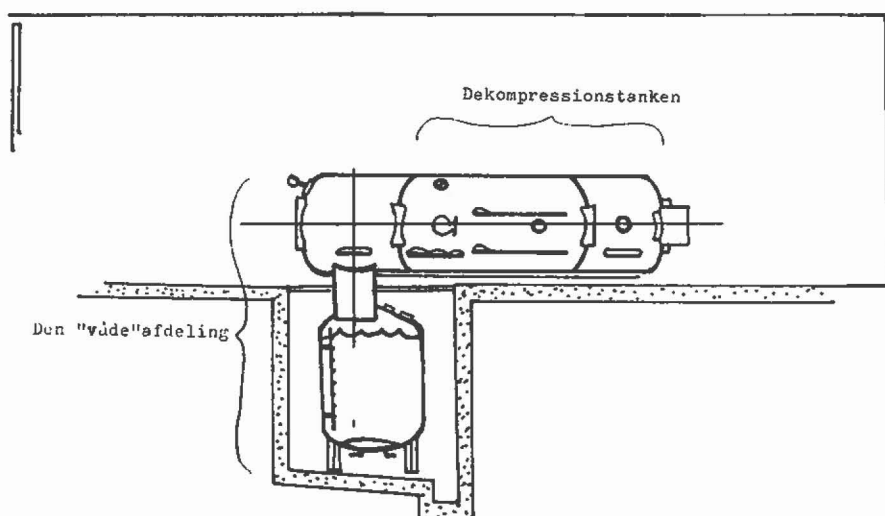

Projektet, der således involverer mange instanser, vil være færdigt ultimo 1987/primò 1988.

Billedet viser henholdsvis den nuværende uddannelsesbygning af bindingsværk og den gamle trægarage, hvis første trediedel ombygges til det nye tankanlæg. (SDS FOT).

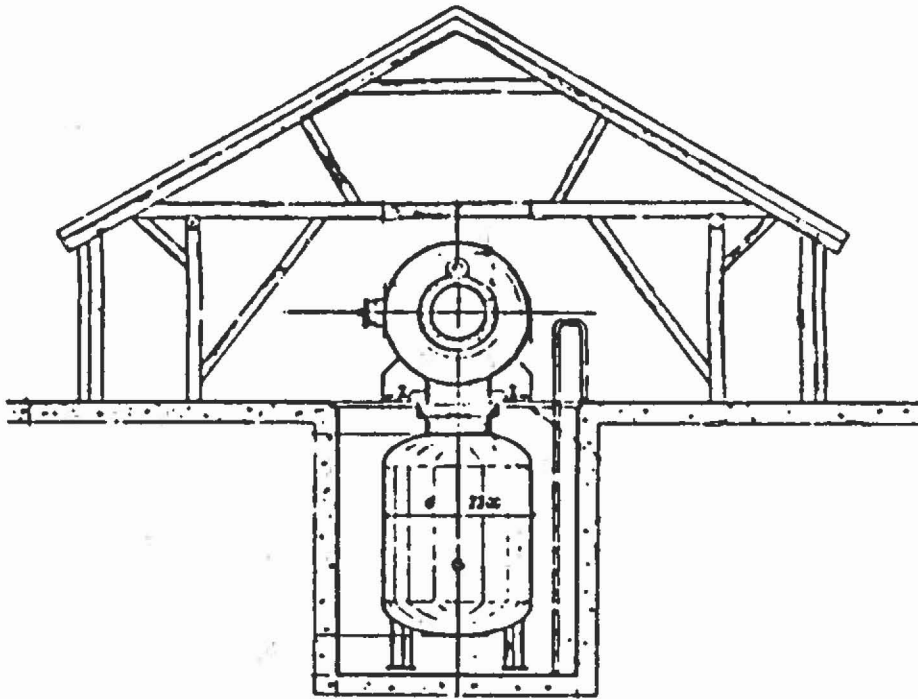
Foruden en såkaldt dekompressionstank, hvor den egentlige behandling af dykkersyge personer finder sted, består anlægget tillige af en "våd afdeling", hvor materielafprøvning og uddannelse kan finde sted under betryggende forhold uden brug af dykkerskib i åbent vand.

Stregtegning af anlægget set fra siden.

Behandling af dykkersyge personer foregår i samarbejde med Søværnets operative Kommando og Rigshospitalet, og i visse tilfælde behandles også patienter, der lider af andre sygdomme end dem, der opstår i forbindelse med dykning.

Materielafprøvning foregår enten i forbindelse med reparation af eget udstyr eller for SMK som led i materielanskaffelser. Herudover udfører Søværnets Dykkerskole en del materielafprøvning for Statens Skibstilsyn og Dantest i forbindelse med godkendelse af civilt dykkerudstyr.

Stregtegning af anlægget set fra gavlen.

Tankanlægget anvendes desuden, når dykkeraspiranter og ubådsaspiranter skal godkendes til henholdsvis dykkeruddannelse og ubådstjeneste.

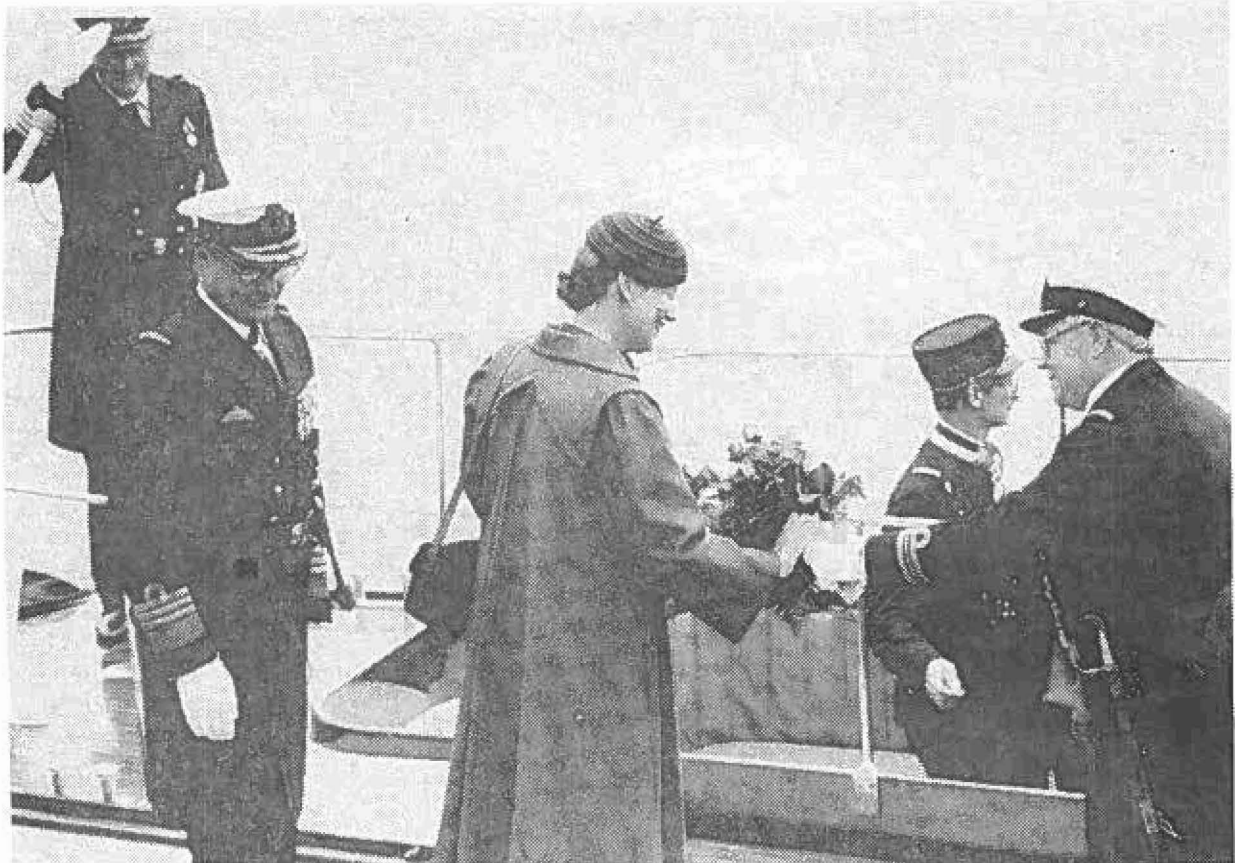
Med det nye anlæg bliver det muligt at simulere dykninger på alle dybder ned til 150 m dybde, kun begrænset af dykkerens udstyr. Dette er indtil videre kun aktuelt for uddannelsedykninger ned til 60 m dybde, hvor der kan spares store ressourcer i forbindelse med uddannelser og træningsdykninger.

(SDS)

Nyt fra Kongeskibet DANNEBROG

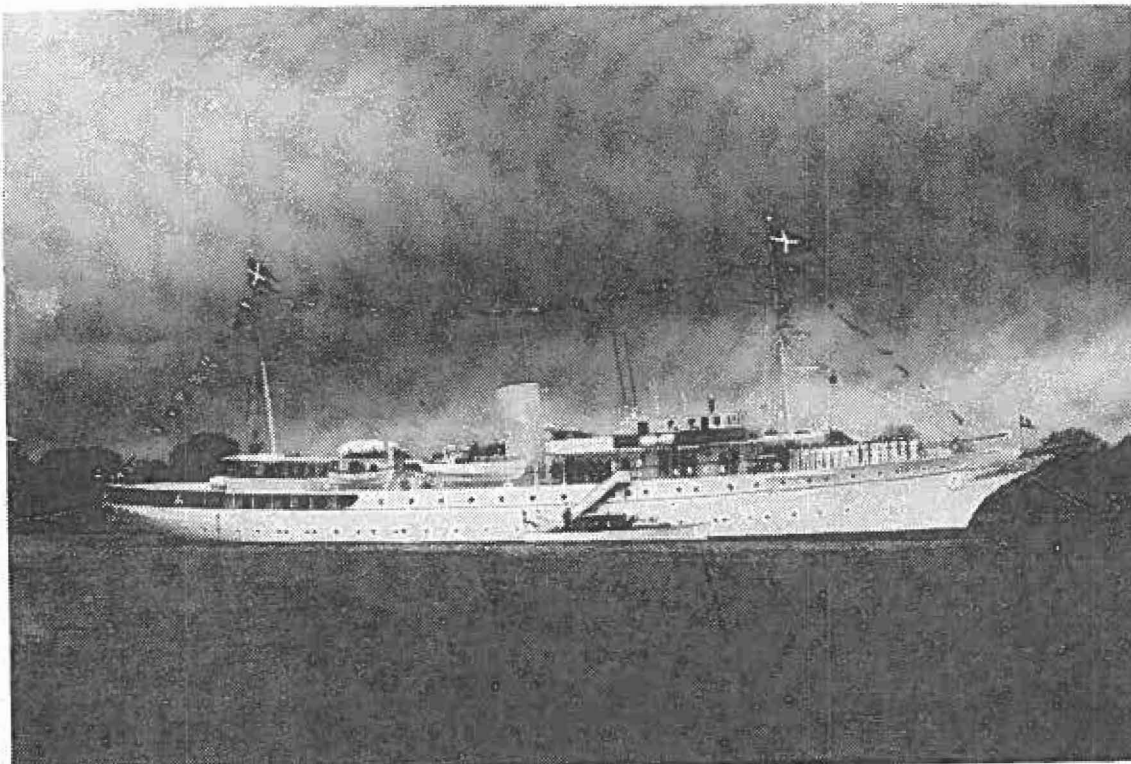
Kongeskibet højste kommando den 27. april. Samme dag påbegyndtes forskole til søs. Efter 2 ugers søtræning var DANNEBROG klar til den traditionelle officielle ombordstigning, der fandt sted tirsdag den 12. maj. Hendes Majestæt Dronningen og Hans Kongelige Højhed Prinsen gik kl. 1200 om bord i den kongelige chalup fra Nordre Toldbod.

Hendes Majestæt Dronningen og Hans Kongelige Højhed Prinsen modtages om bord i kongechaluppen ved Kongetrappen på Nordre Toldbod. Til venstre i billedet ses chefen for DANNEBROG, Hendes Majestæt Dronningens Jagtkaptajn. (SVN FOT).

Kongeflag blev sat i chaluppen, og salutbatteriet SIXTUS saluterede med 27 skud. Da chaluppen passerede Kongeskibet, paradere DANNEBROGs besætning, hvorefter chaluppen lagde til DANNEBROGs styrbord faldreb. Da H.M.Dronningen og H.K.H.Prinsen gik om bord i Kongeskibet, højstes Kongeflaget, og SIXTUS saluterede igen med 27 skud.

Med H.K.H.Prinsen om bord anløbes Rønne i dagene 20. og 21. maj. Fredag den 19. juni står Kongeskibet Sundet ud under

Kongechaluppen under tillægning ved DANNEBROGs styrbord faldreb. (SVN FOT).

Kongeflag. Når DANNEBROG passerer Helsingør, vil salutbatteriet på Kronborg afgive salut med 27 skud. Den følgende dag foretager Kongeskibet det årlige officielle anløb af Århus, hvor der oprettes residens på Marselisborg slot. Herefter aflægges rutinebesøg i Kiel.

Årets første officielle besøg i provinsen aflægges i Aalborg den 26.-28. juni.

Under sommerens sejlads er anløbet bl.a. Rønne i forbindelse med afslutningen af "Tall Ships Race", ligesom der aflægges officielt besøg i Sønderborg. Endvidere planlægges et togt til Finland. Som afslutning på sommerens togter besøges Århus i anledning af byens festuge.

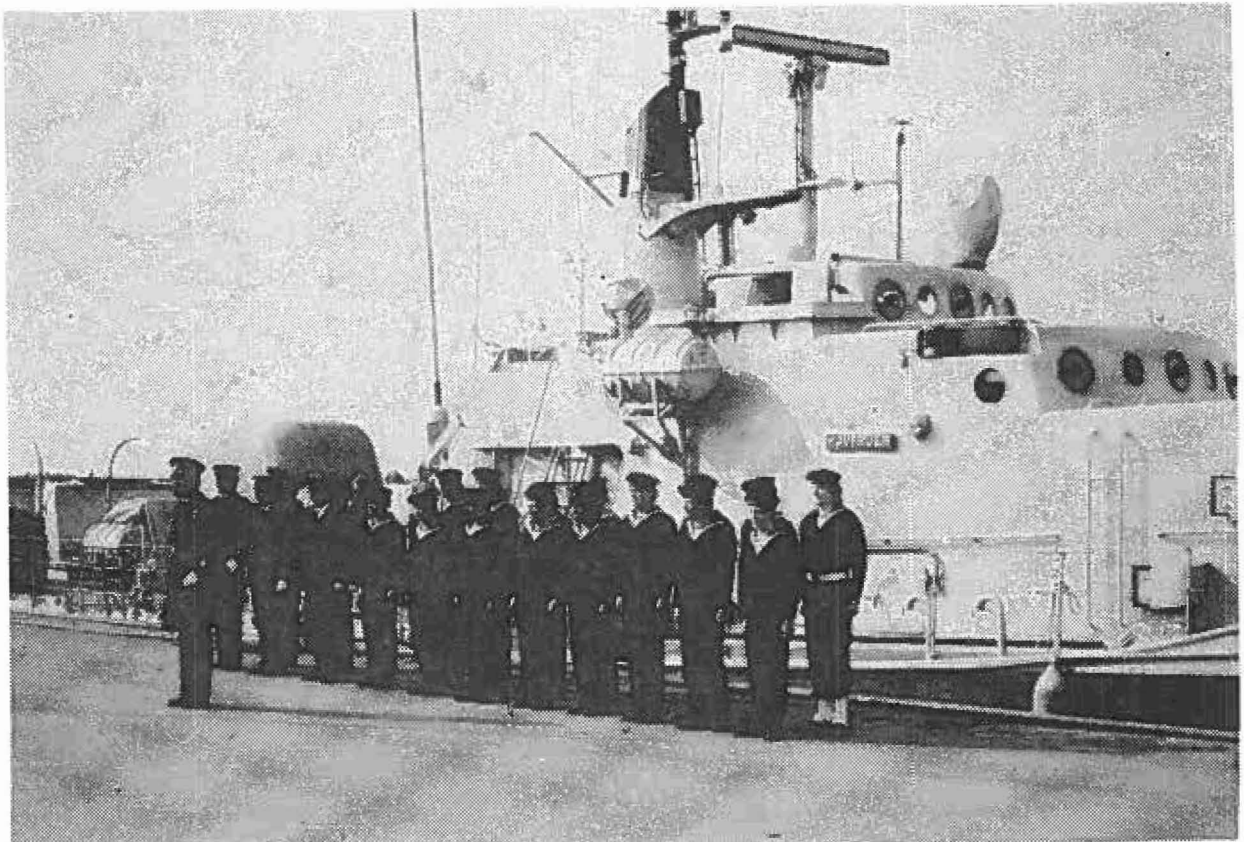
Den officielle ilandstigning vil finde sted medio september måned i Københavns havn med Kongeskibet fortøjet i bøje 7, og kommandostrygningen er planlagt til at foregå den 25. september på Holmen.

(DNBR)

Fregatdivision 5 modtager levetidsforlænget bevogtningsfartøj nr. 2

Godt et år efter bevogtningsfartøjet DAPHNE højste kommando som den første levetidsforlængede enhed af DAPHNE-klassen, skiftede divisionsskibet NYMFEN fredag den 24. april kommando til HAVFRUEN på Flådestation Korsør. NYMFEN havde da været under kommando i 1315 dage siden sidste kommandohejsning. Kommandoskiftet foregik i strålende forårsvejr, og det blev overvåret af repræsentanter fra flådestationens tekniske afdeling, der har stået for levetidsforlængelsen.

HAVFRUENS chef og besætning opstillet til parade foran HAVFRUEN i forbindelse med kommandohejsningen. (HAVF FOT).

Efter parade og kommandoskift var chefen for Teknisk Afdeling vært ved en kort sammenkomst i flådestationens mødelokale, hvor han overrakte chefen for HAVFRUEN et våbenskjold med inskriptionen: LEVETIDSFORLÆNGELSE AF HAVFRUEN VED FLS KOR 24-4-87.

Levetidsforlængelsen af bevogtningsfartøjerne indebærer bl. a. en total udskiftning af EL-installationerne, nyindretning af de meniges opholdsbanje samt ikke mindst modernisering af operationsrummet bl.a. ved installering af ny radar, Plot Data Sy-

stem (PDS) og datalink. Dette medfører, at farvandsovervågningen effektiviseres væsentligt med hensyn til hastighed og mængde af informationer til Søværnets operative Kommando og marinedistrikterne. Samtidig er det en nødvendig investering for at kunne udnytte mulighederne i Søværnets operative Kommandos Kommando-, Kontrol- og Varslingssystem (FOD CCIS), idet der altid er 2 bevogtningsfartøjer fra 5. Fregatdivision på patrulje eller kort varsel i danske farvande. De levetidsforlængede enheder af DAPHNE-klassen skal være operative indtil indfasningen af STANDARD-FLEX 300-enhederne i begyndelsen af 90'erne.

HAVFRUENS nye PDS beviste for øvrigt sin værdi på den første patrulje, da det vesttyske containerskib PRINCE grundstødte ved Fornæs den 14. maj om aftenen og på vejen til Århus lakkede 20-30 tons olie. HAVFRUEN, der var på patrulje ved Anholt, lokaliserede hurtigt oliepletten og bestemte udstrækningen og driften ved hjælp af PDS'en. Da der var taget prøver af den forholdsvis tynde oliefilm, blev kursen sat efter PRINCE, der var på vej til Århus gennem Hjelm Dyb. Da der var fare for, at PRINCE kunne synke, eskorterede HAVFRUEN containerskibet ind til Århus Havn, hvor HAVFRUEN kort efter gik på siden og gav pumpeassistance, indtil Falck og bugserbåden AROS TO efter et par timer overtog pumpningen med kraftigere pumper. Umiddelbart efter ankomsten kunne chefen for HAVFRUEN overrække repræsentanten fra Miljøstyrelsen og politiet flere plotdataprint fra PDS'en visende den fuldstændige udstrækning af olieforureningen.

For HAVFRUENS besætning udestod nu kun et større "afkonserveringsarbejde" af bevogtningsfartøjets nye maling, der var dækket af en tynd brunlig oliefilm fra vandlinie til skorsten.

(HAVF)

Inspektionsskibet HVIDBJØRNENS besøg i Seaham 23. - 26. maj

Efter 3 måneders fiskeriinspektion ved Færøerne ankom HVIDBJØRNEN lørdag den 23. maj kl. 1300 til Seaham, en mindre industrihavn syd for Newcastle.

Besøget blev aflagt efter invitation fra byen, idet Seaham har dansk venskabsby.

HVIDBJØRNENS besøg skabte særlig interesse, idet det var Seahams første udenlandske flådebesøg, samtidig med at HVIDBJØRNEN var det største orlogsskib, der havde været gennem dokporten til Seahams docks.

Efter ankomst og opklaring blev der givet landlov, og umiddelbart herefter afgik en turistbus til Newcastle. Målet var Metro Center, Europas største shopping center.

Klokken 1800 afholdt HVIDBJØRNEN et vellykket cocktail party for 30 indbudte gæster i hangaren, som på grund af helikoptergruppens SAR-beredskab på Færøerne stod tom og fri til lejligheden.

Blandt de inviterede gæster var amtsborgmesteren, Seahams borgmester, politiinspektøren, brandinspektøren, turistchefen og Seaham havns administrator, alle med fruer. I fortsættelse af cocktail party'et afholdt byen reception på byens rådhus, hvor udveksling af våbenskjolde og andre gaver fandt sted i en afslappet og behagelig atmosfære.

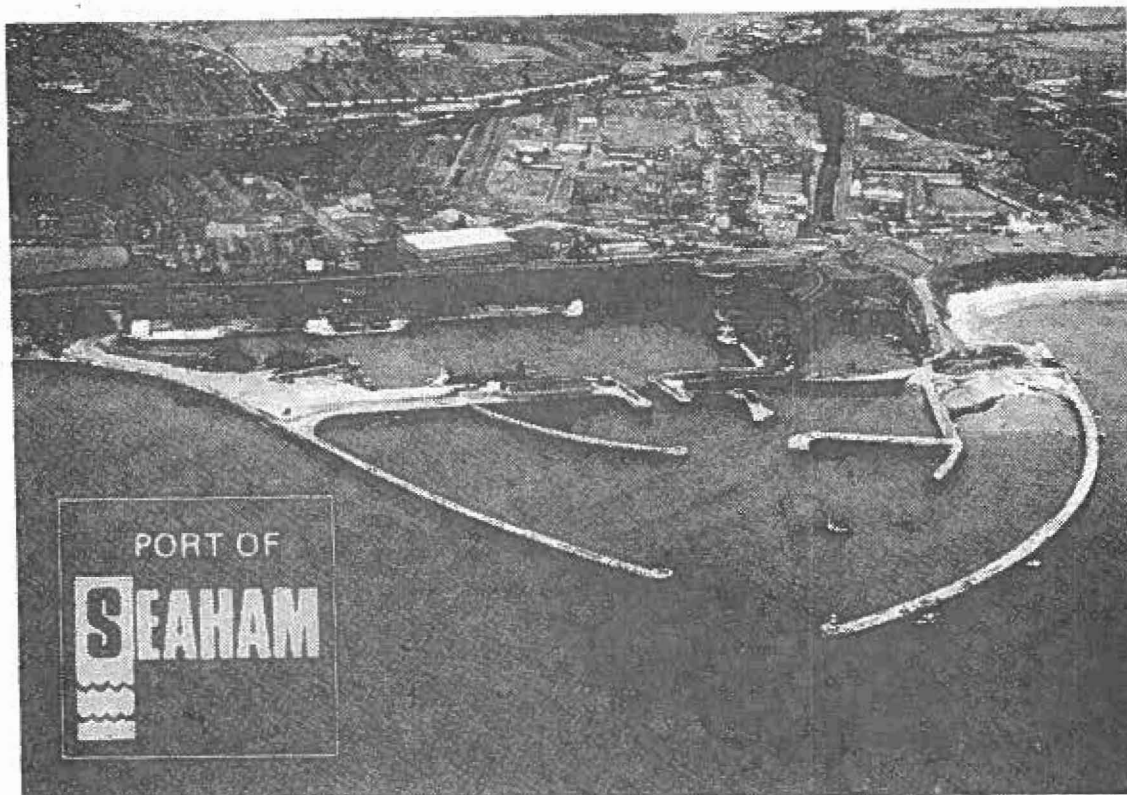
Næste formiddag, søndag den 24. maj, spillede HVIDBJØRNENS førstehold venskabelig fodboldkamp med The Royal Navy Association. På trods af talstærkt fremmøde af Roligans måtte HVIDBJØRNEN se sig slået med 8 - 3 efter en hård, men morsom kamp.

Samme eftermiddag var der arrangeret udflugt til byen Durham, et 900 år gammelt bispesæde. Her oplevede deltagerne domkirken med den omkringliggende gamle bydel og Durham Castle, det hele omkranset af floden Wear, hvor utallige robåde med udflugts-gæster prøvede at ro frem og tilbage.

Søndag aften var byen vært ved et Barbecue og Disco party afholdt i et pakhús på kajen umiddelbart over for HVIDBJØRNENS kajplads. Hele den vagtfrie del af besætningen festede sammen med 400 Seahamborgere til midnat, hvorefter HVIDBJØRNENS besætning takkede af med fra scenen at synge "I am sailing".

Mandag var byens egentlige festdag. Hele havneområdet blev rigget til med tivoli, loppemarked og forskellige udstillinger, bl.a. Royal Navy's HMS BROADSWORD-udstilling med en 120 fod lang model af den britiske flådes nye fregat af Type 22-klassen. HVIDBJØRNEN havde offentligt besøg om bord, og i løbet af 4 timer havde 4398 gæster benyttet sig af dette tilbud.

Klokken 1200 var chef og næstkommanderende indbudt til frokost hos havneadministrationen. Her fik chefen til skibet overrakt et smukt fotografi af havnen og som personlig gave en håndskåret målestok med inskription. Målestokken, som er nøjagtig 3 fod lang, bruges af formændene under arbejdet i kulminerne i omegnen.

Fotografi af Seaham Havn - i midten ses dokporten til Seaham docks.

Klokken 1530 afholdtes på kajen Open Air Service, som afsluttedes med "Blessing of the Fleet". Om aftenen blev der, som afslutning på en god og oplevelsesrig weekend, afholdt engelsk/dansk aften på Hotel Harbour View, der samtidig var vært for en udmærket anretning med engelsk mad til hele besætningen.

Landlov ophørte ved midnat, og 2 timer senere, ved højvande stod HVIDBJØRNEN nordøstover mod Skagen, som blev rundet tidligt onsdag morgen den 27. maj, med efterfølgende ankomst til Flådestation Frederikshavn kl. 0800.

Besøget i Seaham var yderst vellykket. Overalt mødte man gæstfrihed og venlig interesse, og alene besøgstallet ved det offentlige besøg om bord viser tydeligt en positiv interesse blandt Seahams borgere.

(HVBJ)

Ny pjece Flådens Fremtid - hvor stævner vi hen ?

I forbindelse med den altid aktuelle debat vedrørende dansk sikkerheds- og forsvarspolitik har en række udtalelser afsløret en forbløffende mangel på indsigt i og forståelse for

Formanden for SØe-Lieutenant-Selskabet, kaptajnløjtnant U. Bagge, og orlogskaptajn N. Borck præsenterer pjecen for pressen.
(SVN FOT).

de særlige maritime problemer og deres betydning for danskerne dagligdag og vort lands sikkerhed. Dette bekymrer søværnets personel i almindelighed og dets officerer i særdeleshed, udtaler SØe-Lieutenant-Selskabet.

Af denne grund har medlemmer af SØe-Lieutenant-Selskabet, som er en videnskabelig sammenslutning af søofficerer, besluttet at udsende en pjece, hvor flådens aktuelle situation samt de maritime opgaver, staten skal løse, beskrives. Selskabet ønsker på denne måde at bidrage til forsvarsdebatten med en række saglige oplysninger, ligesom blandt andet konsekvenserne ved en mang-

lende evne til løsning af statens maritime opgavekompleks påpeges. I pjecen afliver selskabet påstanden om, at det danske søværn er en miniudgave af en stormagtflåde. Endvidere påpeger selskabet, i hvor høj grad Danmark er en maritim nation i bredeste forstand, og beskriver i denne sammenhæng flådens placering i dansk sikkerhedspolitik.

SØe-Lieutenant-Selskabet opfordrer beslutningstagerne til at sikre flådens opgavebestemte og afballancerede videreførelse i nøje sammenhæng med de andre værn for freden. Pjecen blev ved et pressemøde i Søofficersforeningens lokaler den 29. maj af SØe-Lieutenant-Selskabet præsenteret for offentligheden.

(SLS)

Indland kort

Inspektøren for Søværnets tjenestestedsbesøg ved Marineudkigsstation Hellebæk

Inspektøren for Søværnet foretog onsdag den 13. maj tjenestestedsbesøg ved Marineudkigsstation Hellebæk.

Tjenestestedsbesøget blev indledt med en orientering om stationens opgaver og organisation, derefter var der rundvisning og besigtigelse af forskellige faciliteter.

Inspektion af Mineskibseskadren og Minelæggeren FALSTER

Inspektøren for Søværnet inspicerede onsdag den 20. maj Mineskibseskadren og Minelæggeren FALSTER.

Inspektionen udgik fra Holmen med Inspektøren for Søværnet om bord på FALSTER, der forlagde til den nordlige del af Sundet.

Inspektionen blev indledt med en orientering om Mineskibseskadrens organisation og aktuelle problemer og opgaver.

Formiddagen var afsat til formationssejlads med Minelæggeren FYEN samt minelægningsøvelse og en generel gennemgang af FALSTER med indslag af forskellige divisionsøvelser. Om eftermiddagen fortsatte øvelsesaktiviteten med bl.a. overførsel under gang (Light Jackstay) med Minelæggeren FYEN.

Efter endt inspektion returnerede FALSTER til Holmen, hvor inspektionsholdet gik fra borde.

Inspektion af mønstringsenheden, torpedobåden NORBY

Chefen for Udviklings- og Uddannelsesafdelingen i Marine-staben inspicerede tirsdag den 2. juni på Inspektøren for Søværnets vegne mønstringsenheden NORBY under sejlads i Isefjorden og Kattegat.

NORBY lå ved Torpedostation Kongsøre, hvor inspektionen blev indledt med en orientering om NORBYs virke under mønstringsuddannelsen, hvorefter NORBY forlagde til Sjællands Odde for der at deltage i skydeøvelser, efter endt skydning sejledes der til Hundested. Under sejladsen var der en generel inspektion af ski-

bet og besætningen samt forskellige navigationsøvelser. Inspektionen blev afsluttet om natten med NORBYs deltagelse i torpedoskydning.

Overordnet inspektion af inspektionsskibet BESKYTTEREN

Inspektøren for Søværnet inspicerede onsdag den 10. juni inspektionsskibet BESKYTTEREN under sejlads i Sundet.

Under forlægningen fra Langelinie til den nordlige del af Sundet blev der foretaget en generel inspektion af BESKYTTEREN, og der blev afholdt forskellige havari- og navigationsøvelser.

Om eftermiddagen fortsatte øvelsesaktiviteten med afprøvelse af forskellige nødsystemer for at afslutte med helikopterøvelse og trawlerrulle.

Efter endt inspektion returnerede BESKYTTEREN til Langelinie, hvor inspektionsholdet gik fra borde.

BESKYTTEREN afgik til Grønland den 15. juni og forventes tilbage til det sydlige Danmark i september.

Medaljeoverrækkelse på Københavns Rådhus

"Som håndværkerdreng
som håndværkerdreng
vi lærte at hoppe
og springe som føl ..."

Således begynder den sang, som hvert år afslutter den højtidelighed, hvormed Håndværkerforeningen i København hædrer nybagte svende, som har udført et godt svendestykke og opført sig upåklageligt i sin læretid.

Det siges, det var et ønske fra Hans Majestæt Kong Frederik d. IX, at denne sang bliver sunget som afslutning.

I år foregik håndværker-medaljeuddelingen den 18. maj på Københavns Rådhus under overværelse af bl.a. Hendes Majestæt Dronningen og Prinsen. Der uddeltes sølv- og broncemedaljer samt legater.

Fra Søværnets Konstabelskole var der i år 4 maskinarbejdere og 3 elektromekanikere, der modtog 2 sølv- og 5 broncemedaljer. Til sølvmedaljetagerne var der desuden et legat på 1000,- kroner.

Nyt toldflag

I toldforordningen af 1. februar 1797 er det for statens toldkrydsere bestemt, at toldflaget skal være et rødt flag med hvidt kors, splittet for enden, med indskriften "Kongeligt toldflag" i midten. Hendes Majestæt Dronningen har den 17. april 1987 godkendt, at der flages med et nyt toldflag i form af Dannebrog som splitflag med et hvidt mærke i det øverste indre røde felt visende en Neptun-fork krydsslågt med en merkurstav omslynget af en laurbærkrans, hvorover den kongelige krone er anbragt, hedder det bl.a. i Justitsministeriets Bekendtgørelse nr.260.

Flådebesøg

De tyske (BRD) forsøgsskibe WALTHER VON LEDEBUR og WILHELM PULLWER foretager daglige anløb af Flådestation Frederikshavn i perioden 23. juni til 2. juli. Chefer for enhederne vil være henholdsvis skibsfører H.Bittermann og skibsfører E.V.Lemke. Samlet besætning: 28 civile og 13 udlændinge.

---ooOoo---

Den amerikanske fregat Mc CLOY (BRONSTEIN-klassen) aflægger rutinebesøg i Aalborg i perioden 2.-6. juli og i Thorshavn 9.-11. juli. Chef for enheden vil være kaptajnløjtnant J.A.Woods, jr. Samlet besætning: 16 officerer og 290 andre befalingsmænd og menige.

---ooOoo---

Den britiske minestryger IVESTON (TON-klassen) aflægger uofficielt besøg i Esbjerg i perioden 5.-9. juli. Chef vil være kaptajnløjtnant W.D.Beastall. Samlet besætning: 35 mand.

---ooOoo---

De hollandske fregatter ISAC SWEERS (VAN SPEIJK-klassen) og PIET HEIN, (KORTENAER-klassen) aflægger rutinebesøg i København i perioden 10.-13. juli. Chef for ISAC SWEERS vil være orlogskaptajn J.W.de Jager og for PIET HEIN orlogskaptajn D. Weekenstroo. Samlet besætning: 36 officerer, 60 sergenter, 219 menige og 90 kadetter.

Den britiske yacht LORD TRENCHARD anløber Rønne ca. 14. juli. Skibet deltager i TALL SHIP RACE STOCKHOLM/KIEL. Chef vil være D.Dudge. Samlet besætning: 9 mand.

---ooOoo---

Det svenske sejlskoleskib, skonnerten FALKEN, aflægger uofficielt besøg i Rønne i perioden 17.-21. juli. Chef vil være kommandørkaptajn Bangt Malm. Samlet besætning: 9 officerer, 28 kadetter og 8 menige.

---ooOoo---

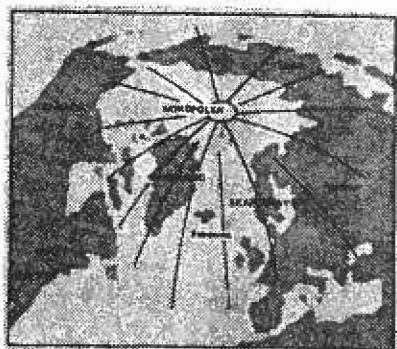
Den franske skonnert BELLE POULE aflægger rutinebesøg i Rønne i perioden 18.-20. juli. Chef vil være orlogskaptajn Dechaume. Samlet besætning: 1 officer, 5 underofficerer, 15 menige og 12 reserveofficerer (passagerer).

---ooOoo---

Det hollandske sejlskoleskib URANIA aflægger rutinebesøg i Rønne i perioden 18.-20. juli. Chef vil være orlogskaptajn E.H.G.Michelhoff. Samlet besætning: 3 officerer, 2 underofficerer og 12 kadetter.

Udland kort

Fremdrivningsmaskineri med brændstofceller til tysk ubåd

Med en delvis ny type fremdrivningsanlæg bliver Forbundsmarinens undervandsbåd U 1 enestående i verden, skriver tidsskriftet "Soldat und Technik". U 1, der i 1967 blev leveret til Forbundsmarinen, vendte i 1987 tilbage til Kieler Howaldswerken for at gennemgå en ombygning, omfattende en installation af en ekstra midtersektion, indeholdende en ny type fremdrivningsanlæg, der skal sikre en længere neddykket operationstid uden mellemfaldende ladeperioder under snorkelsejlds. Det nye fremdrivningsanlæg anvender brændstofceller, der ved hjælp af en elektrolyt kemisk ændrer "brændstoffet" (ilt og brint) til jævnstrøm. Ilten medføres i flydende

form, hvorfor luft fra atmosfæren ikke er nødvendig til processen. Det drejer sig således om et anlæg, der er uafhængigt af lufttilførsel udefra, og som tillige er meget støjsvagt, hvilke egenskaber er af største betydning for en reduktion af opdagelsessandsynligheden, set på baggrund af forbedrede lokaliseringsmidler i ubådsbekæmpelsen. Søprøver med det nye anlæg forventes påbegyndt i november måned, og resultatet af disse får stor indflydelse på Forbundsmarinens ubådsplaner i 90'erne.

Såfremt de nye ubåde forsynes med brændstofcelleanlæg, behøver de ikke snorkle. Såfremt brændstofcelleanlægget alligevel måtte blive et supplerende anlæg, vil der fremstå en kombination af det konventionelle maskineri og brændstofcelleanlægget anvendt efter de taktiske omstændigheder, hedder det bl.a. i artiklen i "Soldat und Technik".

Nyt amerikansk minerydningsfartøj søsat

Den amerikanske flåde søsatte 4. april i Marinette, Wisconsin minerydningsfartøjet DEFENDER (MCM-2). DEFENDER er et minerydningsfartøj af AVENGER (MCM-1)-klassen, der skal erstatte oceanministrygerne af AGRESSIVE-klassen, og hvis opgave er at lokalisere, neutralisere og stryge miner i kystfarvande, snævre farvande og i kritiske oversøiske områder. Enhederne vil blive fremdrevet af dieselmaskineri og dobbelte kontrollerbare skruer med vendbare skrueblade. Skroget er fremstillet i træ dækket med glasforstærket plast og forsynet med et afmagnetiseringssystem, der skal sikre en lav magnetisk signatur. DEFENDER er 224 fod langt, 39 fod bredt og har et displacement på 1312 tons, hedder det bl.a. i det amerikanske forsvarsministeriums pressemeddelelse.

Hollandsk fregat navngivet

Den første enhed af den hollandske flådes nye M-klasse (Multi-purpose) fregatter vil blive navngivet KAREL DOORMAN. Det tidligere hollandske hangarskib KAREL DOORMAN blev i 1969 solgt til Argentina. De øvrige 7 enheder i klassen vil blive navngivet VAN SPEYK, WILLEM VAN DEN ZWANN, TJERK HIDDÉS, VAN AMSTEL, ABRAHAM VAN DER HULST, VAN NES og VAN GALEN. Den første enhed blev

kølstrakt i 1985 og vil blive søsat næste år og være operativ midt i 1990'erne, hedder det bl.a. i artiklen i "JANE's DEFENCE WEEKLY".

---ooOoo---

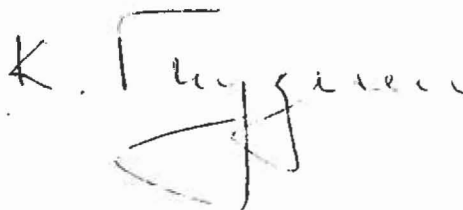
SØVÆRNS-ORIENTERING udkommer som sædvanlig ikke i juli måned. Ellers udkommer orienteringen normalt 1. og 3. mandag i hver måned.

Forslag til optagelse af bidrag sendes til:

SØVÆRNS-ORIENTERING,
Marinestaben,
Postboks 202,
2950 Vedbæk.

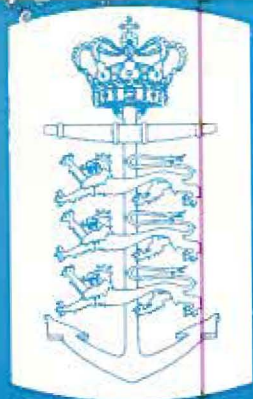
Bidragene bør - om muligt - ledsages af fotos af aktuelle begivenheder. Redaktionen vil forestå forstørring, kopiering etc. Indsendte fotos vil blive returneret.

I enkeltstående tilfælde, hvor et tjenestested, der ikke er normeret med fotoudstyr, skønner det nødvendigt at rekvirere assistance udefra for fotodækning af større begivenheder, afholdes udgiften til fotos over konto nr. 5419.90. FEL nr. ansvar 4082.98.

K. THYGESEN
Kommandør
Chef for Marinestabens
Udviklings- og Uddannelsesafdeling

SØVÆRNS- ORIENTERING

Glimt fra øvelsen - i forgrunden korvetten PETER TORDENSKIOLD og i baggrunden den hollandske luftforsvarsfregat WITTE DE WITH. (SVN-FOT).

Øvelse DANEX 1987

Den årlige nationale øvelse DANEX afvikledes i perioden 25. maj til 5. juni i Skagerrak, Kattegat og Østersøen med skoleskibet MØEN som flagskib og kommandoplattform for chefen for Søværnets operative Kommando med stab.

I den første uge afvikledes et intensivt program i Skagerrak og Kattegat - de første par dage bl.a. med luftforsvarsøvelser, idet DANEX-enhederne i år var mål for fly, der deltog i flyvevåbnets årlige flyøvelse Tactical Fighter Weaponry 87.

Ugen afsluttedes med øvelse BLIND FAGOT, der bestod af indøvelse af overførelse og beskyttelse af en IHAWK-batallion fra flyvevåbnet, som med små vesttyske amfibieenheder overførtes fra Jylland til øerne med tilhørende landsætning over stranden.

Herudover deltog i år ubåde og fregatter fra Vesttyskland, Holland og Belgien. I tæt samarbejde med disse afvikledes operationer i et realistisk "Multithreat environment" med forsvar mod ubådsangreb, angreb fra torpedo/missilbåde samt fly- og missilangreb.

Den travle, næsten hektiske øvelsesaktivitet blev afbrudt i dagene 29. maj til 1. juni, hvor DANEX-flådestyrken aflagde uofficielt besøg i Lübeck under meget stor tysk opmærksomhed og gæstfrihed, som opportunt markerede det snævre dansk-vesttyske flådesamarbejde inden for NATO-Alliancen. Styrkechefen bekransede om søndagen i Jacobi Kirche, hvor et mindre detachement fra skoleskibet MØEN var opstillet, et mindesmærke for savnede søfolk fra skoleskibet PAMIR, der forliste i 1956.

Et af de store trækplastre på velfærdssiden var de af byen Lübeck arrangerede busture weekenden igennem til den østtyske grænse. Styrkechefen ledsaget af chefen for den vesttyske Grenzschutzschule besøgte selv, efter forudgående briefing, den østtyske grænse om søndagen under stor bevågenhed fra østtysk side.

Efter afgang Lübeck den 1. juni fortsatte DANEX-enhederne ud i den anden uge med våben- og proceduretræning med vægten lagt på sø- og luftmålsskydninger, torpedoskydninger og minelægningsøvelser.

Som i første uge af øvelsen fortsatte styrkechefen sin besøg i de deltagende enheder for herved at vurdere enhedernes operationelle og uddannelsesmæssige stade.

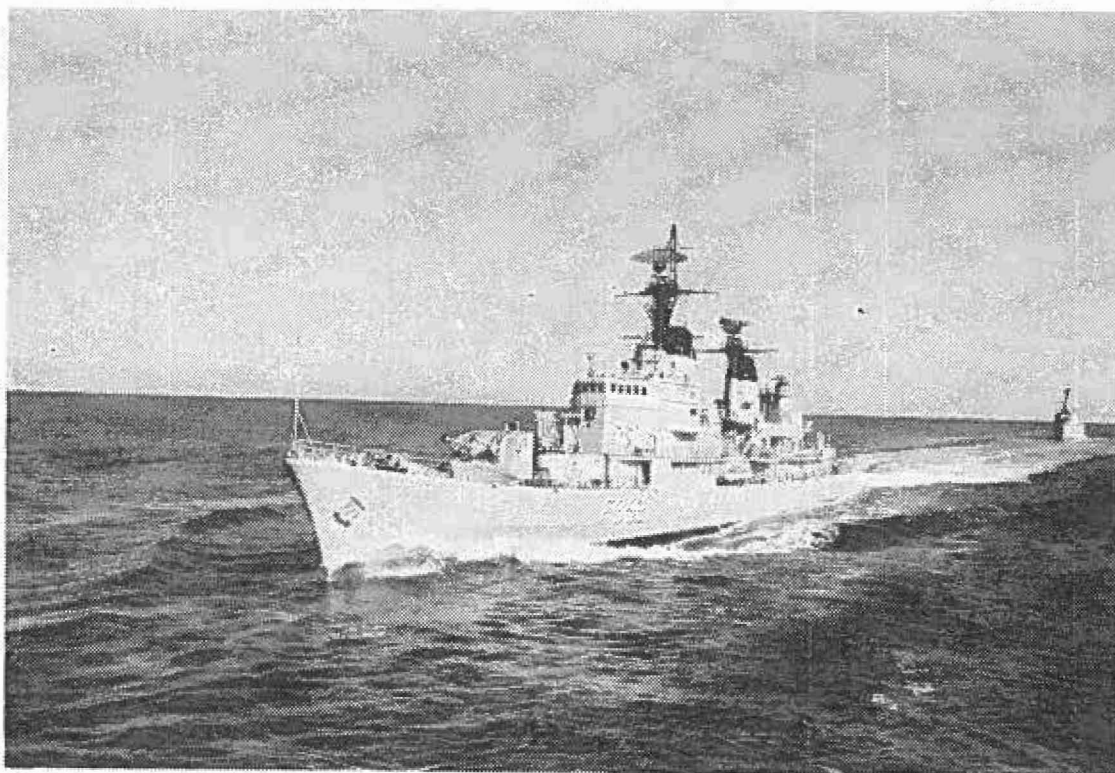
Den 2. juni besøgte den britiske ambassadør, Mr. P.W.Unwin, DANEX-styrken. Efter at være blevet taget om bord i skoleskibet MØEN ved Sjællands Odde, overværede ambassadøren øvelser mellem skoleskibet og korvetten OLFERT FISCHER.

Om eftermiddagen blev ambassadøren sammen med styrkechefen overført til korvetten OLFERT FISCHER for at overvære en sømålskydning med efterfølgende rundvisning. Som sidste punkt på programmet blev ambassadøren overført til minelæggeren FALSTER, hvor han overværede en "live" minelægningsøvelse i Sejrbugten.

Bemærkelsesværdigt for DANEX-øvelsen i år var de stramme

budgetter, hvilket bevirkede, at en del af enhederne kun var bemanded med nøglepersonel. Den markante nedgang i de bevilgede budgetter lader sig bedst beskrive med følgende tal, hvad angår deltagende enheder og mandskab; i 1985 deltog der i DANEX 19 enheder og 1.022 mand, i 1986 17 enheder og 870 mand og endelig dette års DANEX med 12 enheder og 572 mand. Som i en fodboldkamp er det imidlertid resultaterne, der tæller, og det er derfor med stor tilfredshed, at SOK kunne konstatere særdeles gode resultater i alle de indøvede våbenfærdigheder, ikke alene i de permanent udrustede enheder, men også i de enheder, der som følge af de meget stramme budgetter kun er bemanded med nøglepersonel primært til vedligeholdelse af et højt materielberedskab.

Disse sidste enheder har naturligvis ikke udholdenhed til en intensiv øvelsesdeltagelse og fornøden træning, men deltager med supplementspersonel fra søværnets tjenestesteder i korte perioder. Det er derfor bemærkelsesværdigt, at det netop var fregatten HERLUF TROLLE, som på grund af tidernes ugunst sammen med søsterskibet PEDER SKRAM kun er nøglebemandet, og derfor kun med i øvelse DANEX i få dage, som opnåede det flotte resultat med sit missilskud en tidlig morgen i Kattegat.

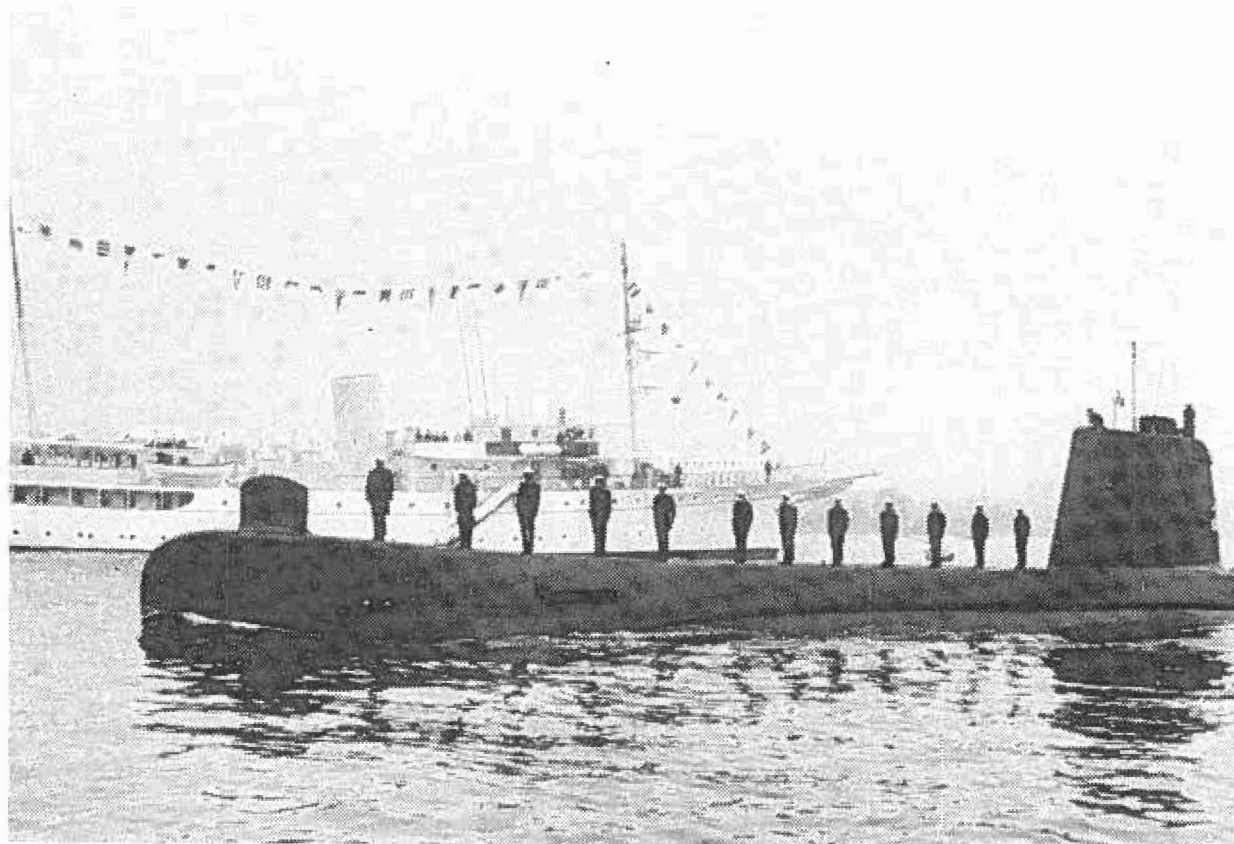
PEDER SKRAM og den hollandske fregat PIET HEYN i kølvandsorden. (SVN FOT).

Missilet var et 2. generations luftforsvarsmissil af typen SEA SPARROW affyret mod en fjernstyret drone, udsendt og kontrolleret fra Søværnets Artilleriskole på Sjællands Odde. Detektion af dronen, målfatning, affyring af SEA SPARROW-missilet og træning foregik altsammen på betragtelige afstande.

Denne første indikation af flådens kommende evne til luftforsvar af maritime operationer, forbindelseslinier til søs, konvojer og forstærkninger til Danmark i overensstemmelse med forsvarsforligets præmisser er af afgørende betydning.

Efter endt øvelse vendte DANEX-styrken tilbage til København om morgenen den 5. juni for sammen med hjemmeværende inspektionsenheder at salutere og paradere for Hendes Majestæt Dronningen og Hans Kongelige Højhed Prinsen, der om bord i Kongeskibet DANNEBROG modtog honnøren i anledning af 400 års jubilæet for indledningen af flådens inspektionsvirksomhed i Nordatlanten.

En af DANEX-enhederne, undervandsbåden SPRINGEREN, under paradering for Hendes Majestæt Dronningen og Hans Kongelige Højhed Prinsen om bord i DANNEBROG. (SVN FOT).

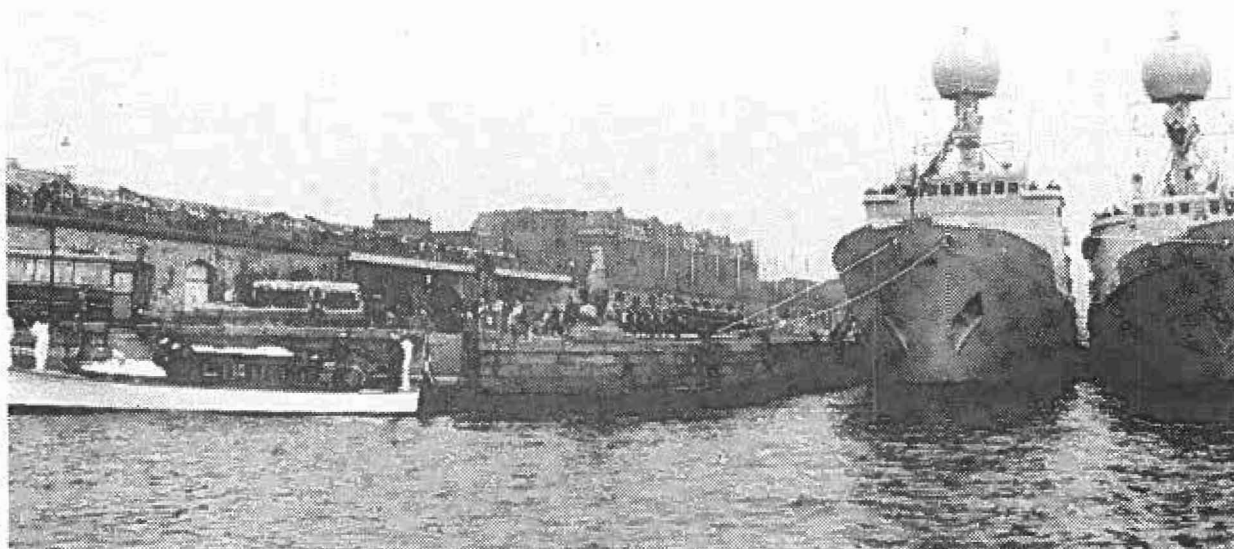
Efter honnøren sejlede den kongelige chalup Hendes Majestæt Dronningen og Hans Kongelige Højhed Prinsen til Langelinie, hvor de blev modtaget af chefen for Søværnets operative Kommando,

der herefter ledsagede Dronningen under forbidefilering af opmarcheret honnørkommando.

Hendes Majestæt Dronningen modtager, under ledsagelse af chefen for Søværnets operative Kommando og Hans Kongelige Højhed Prinsen, honnørkommandoets honnør. (SVN FOT).

Efter honnørafgivelse gik Dronningen om bord i inspektionsskibet BESKYTTEREN, der sammen med inspektionsskibet HVIDBJØRNEN var platform for en reception under værtsskab af chefen for Søværnets operative Kommando.

De to "værtsskibe" BESKYTTEREN (inderst) og HVIDBJØRNEN i kvejl ved Langelinie. (SVN FOT).

Herunder fik Dronningen af chefen for Inspektionsskibseskadren det første eksemplar af det af Inspektionsskibseskadren udarbejdede jubilæumsskrift. I forbindelse med receptionen havde indbudte gæster mulighed for på nævnte enheder at se udstillinger af materiel og redningsmidler samt billeder af inspektionsskibenes hverdag.

I forbindelse med jubilæet var indbudte inspektionseenheder fra Færøerne, Island, Norge, England og Skotland kommet til Langelinie for at tage del i festligholdelsen.

(SOK)

Inspektionsskibet INGOLF i redningsaktion ved Kap Farvel

Den 13. juni modtog Grønlands Kommando melding om, at en vesttysk 45 fods havkrydser ved navn SEUFEL befandt sig i storis på en position syd for Angissoq i Kap Farvel-området. Dagen efter kl. 1917z blev INGOLF, der lige var ankommet til Grønnedal, beordret til at forlægge sydover mod den tyske lystsejler, som nu havde fået en mindre skade på skroget efter kollision med isen.

LYNX-helikopter under afflyvning fra inspektionsskibet INGOLF.
(FOT J.Jørgensen).

På vej ud af Arsukfjorden afsendtes helikopteren udstyret med ekstratank ned mod havaristen, der via Julianehåb radio blev orienteret om, at såfremt besætningen på 3 mand skulle samles op, da ville det være nødvendigt at gøre dette enten fra redningsflåde eller gummibåd.

En Glace helikopter blev ligeledes afsendt fra Julianehåb for at hjælpe med lokalisering af havaristen, der befandt sig 1 sømil inde i storisen. INGOLFs helikopter lokaliserede kl. 2255z SEUFEL, som befandt sig i tæt pakket storis, der hovedsagelig bestod af store flade skosser på 3-5 meters tykkelse. På denne baggrund måtte havkrydseren anses for umulig at redde, idet dens styrbords side på dette tidspunkt var blevet gennembrudt af isen. SEUFELs kaptajn besluttede umiddelbart efter, at besætningen skulle forlade skibet, hvorpå hoist af besætningen og deres ejendele blev foretaget under gunstige vejrforhold. Redningsaktionen blev afsluttet med, at besætningen afleveredes til afhøring hos politiet, samtidig med at bjærgning af SEUFEL blev opgivet.

Årsagen til redningsaktionens lykkelige udfald må tilskrives det held, at INGOLF med helikopter befandt sig relativt nær ved havaristen samt den fortræffelige kommunikation Grønlands Kommando og de implicerede parter imellem. Kaptajnen på SEUFEL oplyste under afhøringen hos politiet, at han havde været på vej til Narssarssuaq, og det var åbenbart, at han først meget sent blev klar over, hvor hasarderet hans foretagende i virkeligheden var.

Da redningsaktionen var afsluttet, forlagde INGOLF nordover mod Julianehåbsbugten for at klargøre til sejlads med Inspektøren for Søværnet og chefen for Grønlands Kommando den følgende dag.

(INGO)

LYNX-helikopter til Søværnets Flyvetjeneste

Som erstatning for den LYNX-helikopter, der havarerede ved Møn i september 1985 ankom der 22. maj en "ny" LYNX-helikopter til Søværnets Flyvetjeneste. Helikopteren, som har halenummeret S-249, blev hjemfløjet fra Westland helikopterfabrikken i Sydengland af flyvetjenestens eget personel.

Den "nye" LYNX S-249 med pilot fotograferet i hangaren.
(FOT J. Jørgensen).

Hjemflyvningen foregik via Manston flyvepladsen i Sydøst-
england og de to marineflyvepladser De Kooy og Nordholz, der
ligger i henholdsvis Holland og Nordtyskland.

(SVF)

**FORSVARSMINISTERENS
RÅDGIVINGS- OG ANALYSEGRUPPE**
RYMINGS ALLE 1 - POSTBOKS 2651 - 2500 KØBENHAVN Ø
TELF. 01 39 08 22
TELEX 22679 FLERNA DK

MULIG ANVENDELSE AF EGENTLIGE
FLÅDEHELIKOPTERE I DANMARK

MAJ 1987

RAG 0-2/1987

Ny rapport fra Forsvarsministerens Rådgivnings- og Analysegruppe

Rapporten beskriver mulig betydning af danske flådehelikoptere. Udgangspunktet tages i den historiske udvikling førende til en beskrivelse af anvendelsesmuligheder for sømilitære helikoptere. Da der er mange forskelligeartede opgaver, der kan løses med flådehelikoptere, beskrives et bredt spektrum af helikoptertyper og deres karakteristiske udstyr. Operationsmiljøet beskrives, og den fremtidige teknologiske udvikling inden for helikopterteknik vurderes. Warszawa-

pagtens handlemuligheder specielt med henblik på anvendelse af Østersøen i forbindelse med mulige konfliktsituationer i Central- og Nordeuropa diskuteres, og betydningen af kontrol med Østersøen belyses. Danske flådehelikopteres muligheder og effekt gennemgås, og det kan på basis af den nuværende teknologiske viden konkluderes, at anskaffelse af flådehelikoptere vil betyde en effektivisering af forsvaret, idet flådehelikoptere kan aflaste andre systemer, der herved sikres bedre overlevelse og højere kampeffekt. Flådehelikoptere er velegnede til overvågning og måludpegning for sømålsmissilenheder, ligesom de med effekt vil kunne indsættes som våbenbærere mod mindre skibsmål. Såfremt flådehelikoptere skal indgå i forsvaret, vurderes det, at selv en let helikoptertype, der forsynes med udskiftelige sensor- og våbenmoduler, vil kunne løse opgaverne. Det vurderes, at en eventuel anskaffelse bør omfatte mindst 8 helikoptere af type som hærens fremtidige panserværnshelikopter. Anskaffelses- og driftsudgifter for en sådan styrke anføres. Det konkluderes, at såfremt flådehelikoptere anskaffes, bør de organisatorisk indgå i søværnet.

(RAG)

Pressearrangement i Aalborg vedrørende STANDARD FLEX - 300

I samarbejde med Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste (FOV) arrangerede Søværnets Materielkommando (SMK) den 12. juni en præsentation af søværnets nye skibstype STANDARD FLEX-300 (SF 300). Præsentationen fandt sted på Aalborg Værft, idet journalister og fotografer fra København og Sjællandsområdet blev tilbudt flyvetransport fra Flyvestation Værløse til Aalborg med en af flyvevåbnets Hercules C-130. Dansk Industri var udover Aalborg Værft repræsenteret ved firmaerne Terma Elektronik og Søren T. Lyngsø. SMK og de nævnte repræsentanter fra Dansk Industri gennemgik om formiddagen projektet og bemærkede i denne forbindelse med tilfredshed, at Dansk Industri med det aktuelle engagement i projektet havde fået chancen til at udvikle nye produkter, der udover den aktuelle anvendelse i SF 300 også forventes at kunne udnyttes i eksportøjemed. Repræsentanten fra Søren T. Lyngsø udtalte således, at firmaet med ordren på skibskontrolsystemet til SF 300 antageligt var 10-15 år foran udviklingen til det civile marked, som imidlertid netop på grund af den stedfundne

udvikling på længere sigt vil kunne drage nytte af de frembragte produkter. Aalborg Værft gav en orientering om den nye glasfiberfabrik, der ved en investering på ca. 50 mio.kr. vil sikre serie-

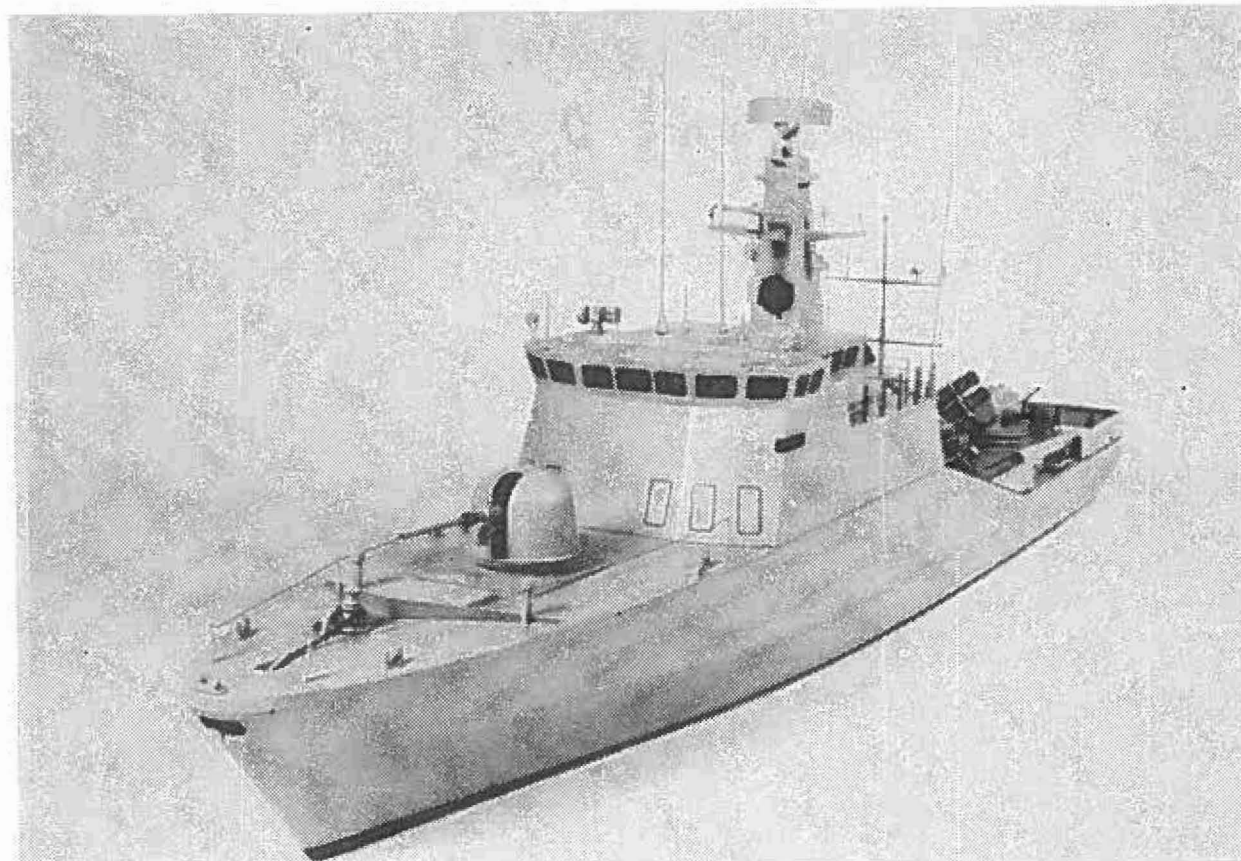

Foto af model af STANDARD FLEX-300 i skala 1:20. (SVN FOT).

produktionen af de kommende skibe af SF 300-typen på Aalborg Værft. Fabrikken er tip top moderne og indeholder bl.a. et meget avanceret miljøsikringsanlæg. Terma Elektronik gennemgik firmaets engagement i projektet og gav udtryk for, at udviklingen af produkterne til SF 300 indebærer en overordentlig stor udfordring og samtidig sikrer, at Terma befinder sig på forkant af udviklingen. SMK beskrev projektets baggrund i relation til behovet for nye skibe til søværnet og orienterede også pressen om de grundlæggende ideer, der tegner den nye fleksible skibstype. Formiddagen blev afsluttet med en spørgeperiode, hvor de fremmødte repræsentanter fra pressen havde mulighed for at uddybe de givne orienteringer. Derpå var værftet vært ved en frokost i gæstekantinen, og herefter blev gæsterne transporteret til området ved Grønlandshavn øst for Aalborg, hvor den første enhed for øjeblikket er under udrustning. I forbindelse med besøget derude havde

gæsterne lejlighed til at se modellen af maskinrummet og afslutningsvis gå om bord i skibet. Udover aviserne var også TV og radio repræsenteret ved arrangementet, som efter de deltagende gæsters udsagn var vellykket. Resultatet af anstrengelserne var en ganske omfattende avisomtale af projektet, ligesom et kort indslag i TV-avisen var med til at udbrede kendskabet til søværnets nye skibstype. FOV og SMK vurderer pressearrangementet som en succes, der nok kan tjene som udgangspunkt for en stadig mere åben holdning over for medierne.

(SMK)

Søværnets Frømandskorps 30 års jubilæum

Med gjaldende toner fra de ellers meget kolde instrumenter hos Søværnets Tamburkorps indledtes 17. juni festdagen ved Frømandskorpset på Torpedostation Kongsøre.

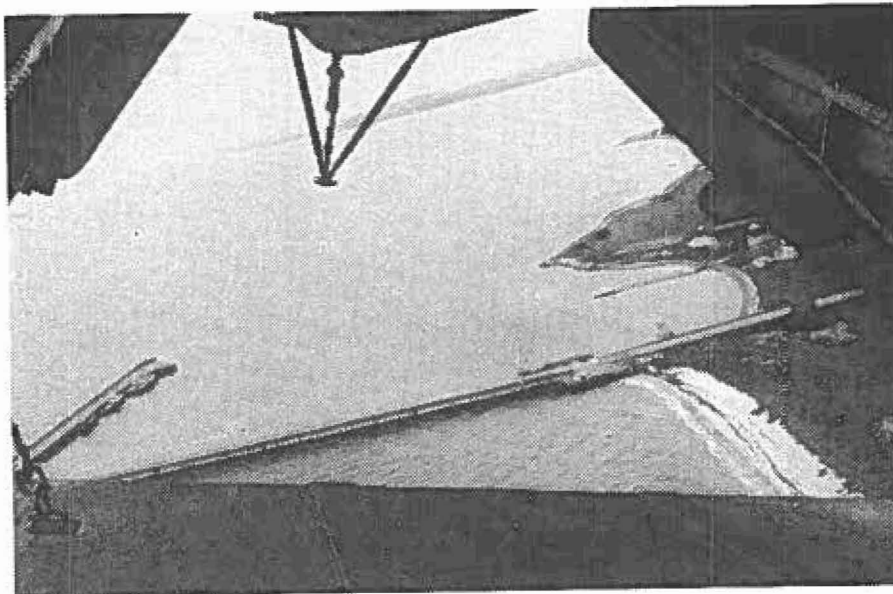
Alle sejl var sat for at afvikle en festlig dag med opvisning og demonstration af færdigheder. Frømandskorpset havde da også fået assistance ude fra, som allerede nævnt fra Tamburkorpsset, men også fra torpedostationen og Jægerkorpsset. Yderligere var det lykkedes at få støtte fra 2 amerikanske flyvende enheder stationeret i Vesttyskland, nemlig 601 TASS (helikopterenhed med CH 53 materiel) og 7. SOS (forsyningsenhed med C-130 fly).

Alle rammer var i orden bortset fra vejrguderne (de store frømand) ikke var gunstige, det blæste og var koldt denne minderværdige "sommerdag", og de 160 indbudte gæster frøs med anstand. Men naturligvis skulle programmet gennemføres - "det er ingen sag at gennemføre et perfekt program i godt vejr, det er i råt vejr som i dag, vi ser, hvad professionelle kan!", således blev det udtrykt fra en af tilskuerne, og han blev ikke skuffet.

Efter at Tamburkorpsset havde ført gæsterne ud på den flag-smykkede pier, startede opvisningen med, at CH 53 kastede faldskærmsspringere ud i Isefjorden, efterfulgt af "Fulton drop" fra en Sea Truck med 25 knob, "water cast" fra CH 53 med "high speed pick up" umiddelbart efter.

I dagens anledning var der fremstillet en STANDAR FLEX-301, der led den kummerlige skæbne kun at være "under kommando" i 20 minutter, nemlig i det tidsrum, hvor den stolt lagde sig til ankers 50 m øst for Kongsøre til den blev sprængt i luften af ilt-

Indflyvning til faldskærmsspring over Torpedostation Kongsøre. (FOT FKP).

dykkere, der uset var svømmet under den med sprængstof. Formiddagen sluttede med et større angreb på nordstranden udført af kampsvømmere, kampkajakker og hurtige gummibåde med kamppatruljer.

Infiltration fra hurtig gummibåd - 25 knob. (FOT FKP).

Opgaven var at kidnappe en højerestående "fjendtlig person" og bringe ham ud. Dette lykkedes under afgivelse af megen ild, knald og bang i hurtigt tempo, hvor Berlingske Tidens udsendte medarbejder pludselig befandt sig omgivet af megen action, medens han "skød" med sit kamera. I tide lykkedes det ham dog at undgå "faren" (hvad krigskorrespondenter dog udsætter sig selv for!).

Infiltrationer med kajaker. (FOT FKP).

For yderligere at give appetit optrådte Tamburkorpset med deres forrygende tattoo, hvor tilskuerne fik lidt varme i kroppen, for der var virkelig noget at klappe af.

Fuldt udrustet frømand med natkikkertsigte på våben. (FOT FKP).

Efter frokostskafning, der oprindeligt var planlagt i "det grønne", hvilket vejret absolut ikke indbød til, hvor cafeteriet i Kongsøre aldrig har haft så mange gæster, skulle der så demonstreres noget helt enestående på vore breddegrader, nemlig en såkaldt STAR (Surface To Air Recovery).

I enden af en kraftig wire fæstet til en stor ballon sad en dukke, der skulle trækkes op til et C-130-fly, der efter at have fanget wiren i en gaffel monteret forrest på maskinen, med en hejseanordning ved agterlugen selv kunne bjærge byrden, men ak 2 store balloner gik tabt, "de store frømand" tillod ikke denne del af

programmet. I stedet blev der demonstreret nogle fine "low pass" af det amerikanske fly, medens jordpersonellet kæmpede med bal-

loner, wirer og gummibåde på det oprørte hav.

Derpå fulgte rapelling-øvelser fra det 30 m høje torpedo-udkigstårn med efterfølgende vandsætning fra taget ud til ventende gummibåd, og da blæsten slækkede lidt af demonstreredes endnu engang faldskærmsspring fra CH 53 i Isefjorden. Da syntes chefen for CH 53 imidlertid også, at det var hans tur til at vise sin kunnen, så efter at have landsat en patrulje med "fast-roping" (d.v.s. at glide ned af et tykt tov fra 25 m højde-hovering) boldrede han sig rundt med sin store helikopter, så det var en lyst.

Afslutningen foregik som en passage med front, hvor alle aktørerne fra korpset var "linet" op og hilste på gæsterne, hvor chefen for Østre Landsdelskommando (CH ELK) som den højst rangerende modtog fronten.

Ved den efterfølgende reception, hvor korpset virkelig "blev begavet", holdt CH ELK, repræsentanten for Søværnets operative Kommando, repræsentanten fra Trundholm Kommune, repræsentanten fra politiet samt chefen for Undervandsbådseskadren pæne taler for korpset, hvor alle udtrykte ønske om, at det måtte holde mindst 30 år til!

Frømandskorpset ser tilbage på dagen som en god dag, der markerer korpsets fortsatte beståen og dets professionelle stade.

(FKP)

Telegrafistprøve ved Søværnets Taktikskoles Kommunikationskursus

I dagene fra 18. maj til 4. juni afholdt Søværnets Taktikskole, Kommunikationskursus, Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenets telegrafistprøve for i alt 7 elever, alle overkonstabler af radiolinien i søværnet.

Denne prøve, som 5 af eleverne bestod - og hermed erhvervede Generelt Certifikat som Radiotelegrafist - var afslutningen på 26 ugers civiluddannelse for konstabler af radiolinien.

Eleverne, som ikke bestod, har ret til efterprøve, som forventes afholdt medio august.

Certifikaterne blev ved en højtidelighed på skolen overrakt de pågældende af Søværnets Taktikinspektør.

Til stede var chefen for Søværnets Konstabelskole samt repræsentanter fra Post- og Telegrafvæsenet.

Peter Kjeldsen Larsen

Søværnets sidste hold radiotelegrafistelever - her fotograferet sammen med chefen for og lærere ved Søværnets Signalskole. (SVN FOT).

I anledning af radiocertifikatuddannelsen ophører i søværnet med dette holds afgang, samt at ordningen, hvorunder Søværnets Signalskole (SIS) har meddelt denne uddannelse, kunne fejre 25 års jubilæum, ønskede signalskolen at markere jubilæet ved en mindre reception på afslutningsdagen.

Fra såvel militære som civile myndigheder, institutioner og skoler, som Søværnets Taktikskoles Kommunikationskursus har samarbejdet med, var inviteret gæster. Ligesom pensionerede medarbejdere var indbudt til at deltage i markeringen af "en sluttet æra".

I alt har 234 elever erhvervet Certifikat som Radiotelegrafist under den nu ophørte ordning.

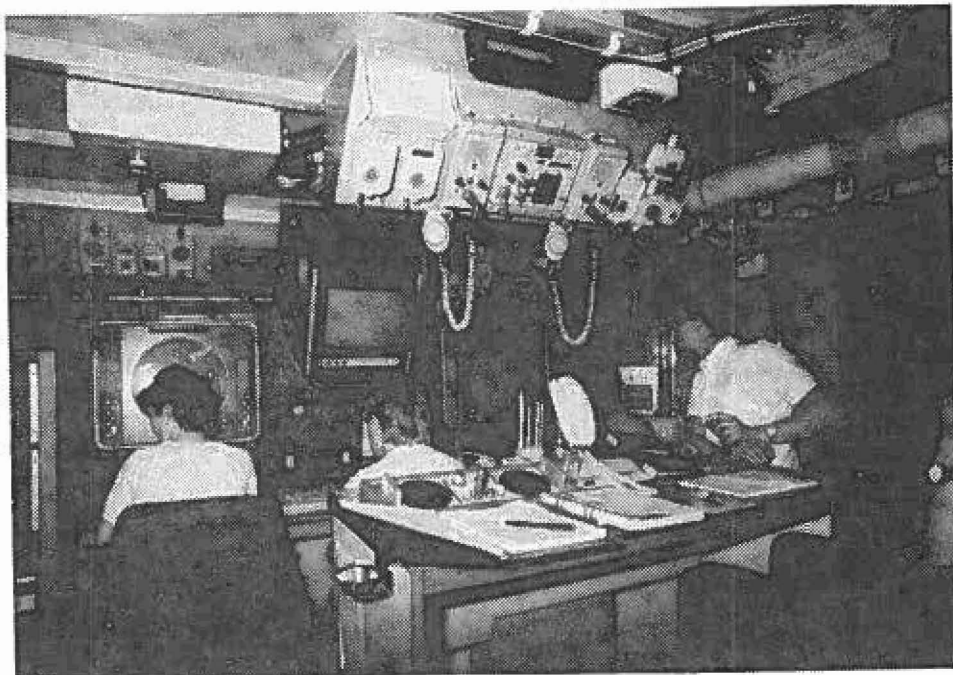
Som tidligere omtalt i SØVÆRNS-ORIENTERING påbegyndte en ny kommunikationsoperatøruddannelse i efteråret 1985, som erstatning for tidligere radio- og signal/radio-uddannelserne.

(TAS/SIS)

Helikopterkontrollofficerskursus maj 1987

I perioden 11.-29. maj afvikledes et helikopterkontrollofficerskursus på Søværnets Taktikskole, Kampinformationskursus (AIS) og om bord i inspektionsskibet VÆDDEREN. Kurset har til formål at uddanne operationsofficerer tjenstgørende i inspektionsskibe og korvetter til at kunne dirigere helikoptere under alle forhold i "positiv kontrol", herunder bl.a. dirigere anflyvning ved landing på inspektionsskibe og tage dem ind til Helikopter Inflight Refueling (HIFR) på korvetter.

Inspektionsskibets operationsrum.

I kursus deltog tre officerer, som skal gøre tjeneste som operationsofficerer på inspektionsskibe.

De første to uger afvikledes på AIS med en uges teori efterfulgt af en uge i den taktiske træner, hvor alle start-, landings- og nødprocedurer blev grundigt indøvet. Kurset fortsatte med praktisk uddannelse på VÆDDEREN under inspektionsskibets sejlads i færøske farvande og afsluttedes med en praktisk prøve som kontrol af uddannelsen.

Helikopterkontrolkurser afholdes to gange om året. Næste kursus er planlagt til at finde sted i september.

(AIS)

CISM XXIX SEAWEEK Championship i Karlskrona, Sverige

I perioden 31. maj til 6. juni afvikledes det 29. militære marineverdensmesterskab i Karlskrona i Sverige (CISM SEAWEEK). Det danske søværn deltog med en mission på i alt 14 personer, der ankom til Karlskrona den 31. maj om eftermiddagen.

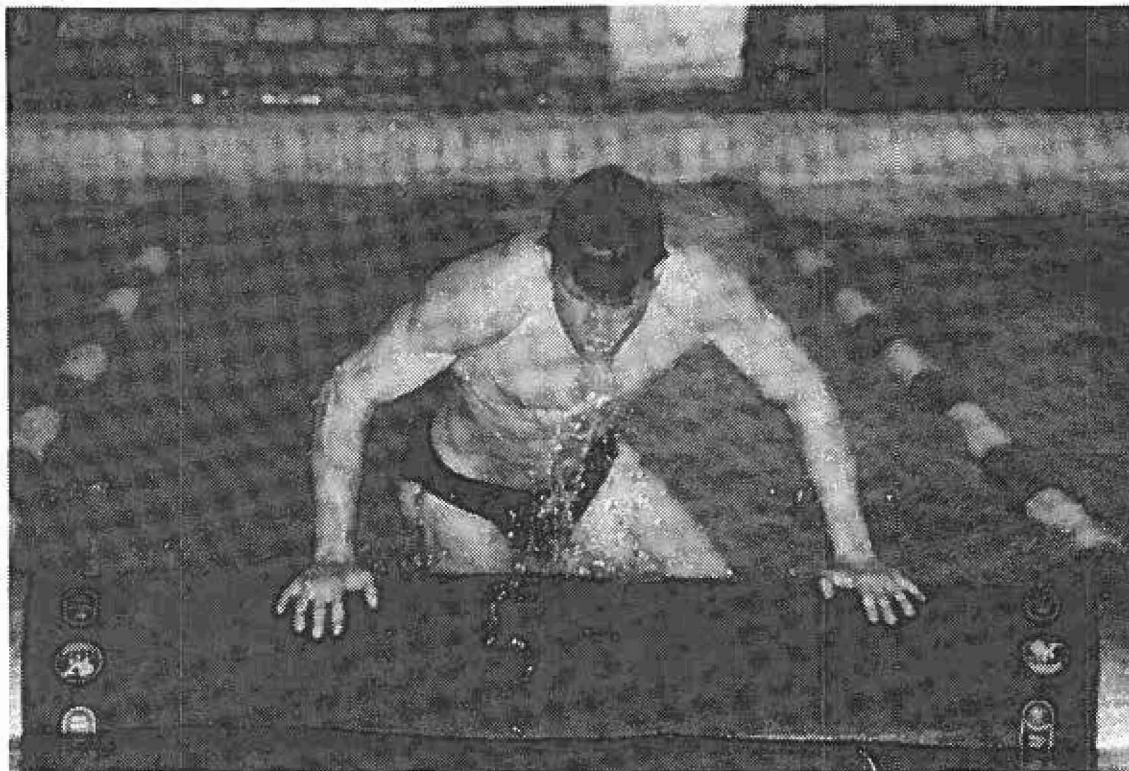
Marinefemkampholdet bestod af træner og 6 femkæmpere. Udtagelsen havde fundet sted på baggrund af årets træningssamlinger i Karlskrona og Eckernförde.

Kapsejladsholdet bestod af træner, en rorsmand, 2 gaster og en reserve. Besætningen var udtaget efter udtagelsesrejser afholdt ved Søværnets Sejlsportsudvalgs foranstaltning.

Vejret var perfekt for afvikling af femkampen, men for sejlerne var det for stille, der blev kun afviklet 4 ud af 7 planlagte sejladser (international 606 class).

Marinefemkamp.

Det danske hold ydede en udmærket indsats, der blev således sat en del personlige rekorder. Holdet fortsatte den positive udvikling fra tidligere år.

Oversergent E. Madsen, Søværnets Våbenskole, stod for danskernes bedste præsentation sammenlagt i de 5 discipliner. Her under aktion under forhindringsbanesvømningen. (FOT IKO).

Oversergent E. Madsen på vej ned mod de øvrige strabadser på sømandskabsbanen. (IKO FOT).

Resultaterne fra de 3 bedste, som talte til holdkonkurrencen, blev som følger:

1984: 15138 points

1985: 15950 -

1986: 16136 -

1987: 16682 -

Hvis mulighederne for at træne disse tekniske discipliner på anlæg i Danmark var til stede, ville det danske hold kunne opnå resultater helt i top.

I alt deltog 10 nationer med 56 deltagere med danske placeringer således: Nr. 27, 32; 37, 38, 43 og 54. Konkurrencen blev vundet af Sverige med 17936 points.

Sejlads.

Kapsejladserne afvikledes efter International Yacht Racing Union (IYRU) og CISM-regler i næsten ingen vind. Det danske mandsskabs forsvar af sidste års sølv-

medaljer glippede, det blev til en plads som nr. 6. Den danske sejladsserie gav følgende placeringer: 7-5-6-7.

9 nationer deltog i kapsejladserne.

Lørdag den 6. juni om aftenen var holdet tilbage i København efter en oplevelsesrig og ikke mindst en lærerig tur.

Næste års SEAWEEK CHAMPIONSHIP finder sted i Holland.

(IKO)

Kransenedlægning i Godhavn

Under fiskeriinspektion på Grønlands vestkyst anløb inspektionsskibet INGOLF den 23. juni fiskeribyen Qeqertarsuaq (Godhavn) på øen Disko. Formålet med besøget var at nedlægge en krans ved byens mindeanker for fiskere omkommet på søen.

Chefen for INGOLF, to officerer og otte gaster marcherede op til mindeankeret, der var placeret ved byens kirke. Kransen blev nedlagt under en lille ceremoni, hvor der blev sunget en grønlandsk salme, og hvor Godhavns borgmester holdt en tale.

Glimt fra kransenedlægningen. (FOT INGO).

Der var stor interesse for begivenheden, idet der i det dejlige sommervejr ud af byens 1000 indbyggere var mødt ca. 300 frem.

Efter ceremonien var der ostebord med vin i byrådssalen, hvor borgmesteren bl.a. fremsagde ønske om, at traditionen med kransenedlægning kunne følges op hvert år.

(INGO)

Indland kort

Overordnet inspektion af inspektionsskibet HVIDBJØRNEN

Chefen for Udviklings- og Uddannelsesafdelingen i Marinestaben inspicerede tirsdag den 23. juni på Inspektøren for Søværnets vegne inspektionsskibet HVIDBJØRNEN under sejlads i Sundet og Kattegat Syd.

Under forlægningen fra Langelinie til .

Kattegat Syd blev der foretaget en generel inspektion af HVID-BJØRNEN, og der blev afholdt forskellige havari- og navigationsøvelser.

Om eftermiddagen fortsatte øvelsesaktiviteten med afprøvelse af forskellige nødsystemer for at slutte med helikopterøvelse og trawlerjagt på orlogskutteren VEJRØ.

HVIDBJØRNEN afgik den 29. juni fra Flådestation Frederikshavn til Færøerne for her at forrette fiskeriinspektions- og stationstjeneste. HVIDBJØRNEN forventes tilbage til det sydlige Danmark primo oktober.

Inspektøren for Søværnets tjenestestedsbesøg på kabelminelæggeren LINDORMEN

Inspektøren for Søværnet foretog onsdag den 15. juli tjenestestedsbesøg på kabelminelæggeren LINDORMEN.

Tjenestestedsbesøget udgik fra Flådestation Frederikshavn, hvor LINDORMEN lå fortøjet.

Inspektøren for Søværnet blev modtaget af skibet med faldereb og skansevagt, hvorefter chefen for Mineskibseskadren og chefen for LINDORMEN gav en kort orientering om skibets opgaver og organisation samt om dagens sejlads og øvelser. Under forlægningen til øvelsesområdet var der gennemgang af skibet, ved ankomst til øvelsesområdet startede øvelse i minelægning m.m.

Tjenestestedsbesøget sluttede med ankomst til Flådestation Frederikshavn og parade.

Kursus om Psykologisk Forsvar

Reserveofficersforeningen i Danmark (ROID) afholder i tiden 22.-24. oktober kursus om Psykologisk Forsvar på Haderslev kaserne. Formålet med kursus er at opbygge viden om og beredskab over for psykologiske operationer, og kursus-tema er: "Soldaten på kamppladsen". Tilmelding skal ske senest 15. september, og man er velkommen til at ringe på tlf. 01 141601 i tidsrummet 1100-1400.

Kursusindholdet er bl.a.

- Psykologiske påvirkninger - hvordan/hvorfor?
- Psykologiske operationer - mål og midler.
- Imødegåelse af psykologiske angreb,

meddeler ROID.

Marineforeningens jubilarstævne den 30. august

Søndag den 30. august afholder Marineforeningens jubilarstævne på Holmen - til minde om indkaldelsen til tjeneste i søværnet.

I år gælder det årgangene med endetal 2 og 7 - ikke-jubilarer er selvfølgelig også velkomne.

Programmet:

Kl. 1100 Mødes der ved Værftsbrovagten. I forbindelse med en kort andagt bliver der kransenedlægning ved Mindestenen.

Deltagerne samles herefter i Gymnastikhuset, hvor Marineforeningens Landsformand og chefen for Flådestation København modtages, hvorefter der foretages tildeling af "Admiral Carstensens Mindebægre".

Med Kvindeligt Marinekorps Musikkorps i spidsen marcherer deltagerne til "broerne", hvor der er besøg om bord på fartøjer.

Kl. 1315 Frokost i Orlogsværftets kantine: Sild, biksemad med spejlæg, 1 øl og 1 snaps, samt kaffe.

Deltagerpris er 140,- kr., og man skal på forhånd tilmelde sig med navn, adresse og årgang.

Tilmelding: Marineforeningen, Amaliegade 33 C, 1256 København K., Ol 152886, i tiden 3. til 21. august. Betaling på girokonto 2 00 16 08 eller med check, meddeler Marineforeningen.

Flådebesøg

Den britiske destroyer EXETER (Type 42-klassen) aflægger uofficielt besøg i Aalborg i perioden 7.-11. august. Chef vil være orlogskaptajn G.H.Billson. Samlet besætning: 275 mand.

---ooOoo---

Det italienske sejlskoleskib AMERIGO VESPUCCI aflægger uofficielt besøg i København i perioden 11.-18. august. Chef vil være kommandør Degual Tullio. Samlet besætning: 13 officerer, 51 underofficerer og 178 menige.

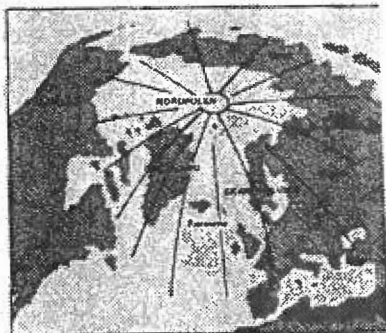
Det tyske (BRD) forsynings-skib FREIBURG (LÜNEBURG-klassen) aflægger uofficielt besøg i Esbjerg i perioden 13.-16. august. Chef vil være orlogskaptajn R.Brosig. Samlet besætning: 5 officerer og 81 andre befalingsmænd og menige.

---ooOoo---

Den tyske (BRD) minestryger STIER (SCHÜTZE-klassen) aflægger rutinebesøg i Haderslev 17. august. Chef vil være kaptajn-løjtnant K.H.Lehmann. Samlet besætning: 44 mand.

Udland kort

Første amerikanske ubåd med TRIDENT II (D-5) missiler

Den atomdrevne ballistiske undervandsbåd USS TENNESSEE (SS BN-734), der blev søsat i december, som den 9. båd af OHIO-klassen, vil være den første af den klasse, armeret med TRIDENT II (D-5) undervandsaffyrede ballistiske missiler. USS TENNESSEE vil hejse kommando i 1989 (tre år efter søsætning) som følge af en forlænget afprøvningsperiode, i modsætning til OHIO-klassens øvrige enheder, der normalt hejser kommando 12-15 måneder efter søsætningen, skriver "MILITARY TECHNOLOGY".

Flere GOALKEEPER-systemer til den hollandske flåde

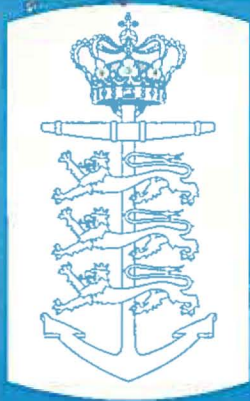
Den hollandske flåde har ved firmaet Hollandse Signal bestilt yderligere 10 kortholds antimissilsystemer af typen GOALKEEPER. Systemerne skal indgå i armeringen på de to missildestrovere af TROMP-klassen og de 8 nye fregatter af M-klassen. Med denne ordre er antallet af systemer til den hollandske flåde oppe på 23. Hertil kommer, at den britiske flåde anskaffer yderligere 9 systemer, hvilket betyder, at Hollandse Signal nu har modtaget ordrer på i alt 38 systemer, hvilket gør GOALKEEPER til vestens mest populære kortholds antimissilsystem efter det amerikanske VULCAN/PHALANX, skriver "MILITARY TECHNOLOGY".

Britiske fregatter og destroyere levetidsforlænget

Den britiske flådes destroyere af Type 42-klassen og fregatter af Type 22-klassen vil blive levetidsforlængede fra 18 år til 22 år, og de 26 enheder af disse klasser vil i fremtiden gennemgå tre i stedet for to hovedeftersyn. Ældre enheder vil ikke blive berørt af planen, skønt mange af disse som f.eks. fregatter af Type 12-klassen som PLYMOUTH og ROTHSAÏ vil have været i tjeneste i 27-28 år, når de stryger kommando næste år, skriver "JANE'S DEFENCE WEEKLY".

M.Telling.

SØVÆRNS- ORIENTERING

SEA SPARROW-missil på vej mod et lavtgående luftmål. (FGD 2 FOT).

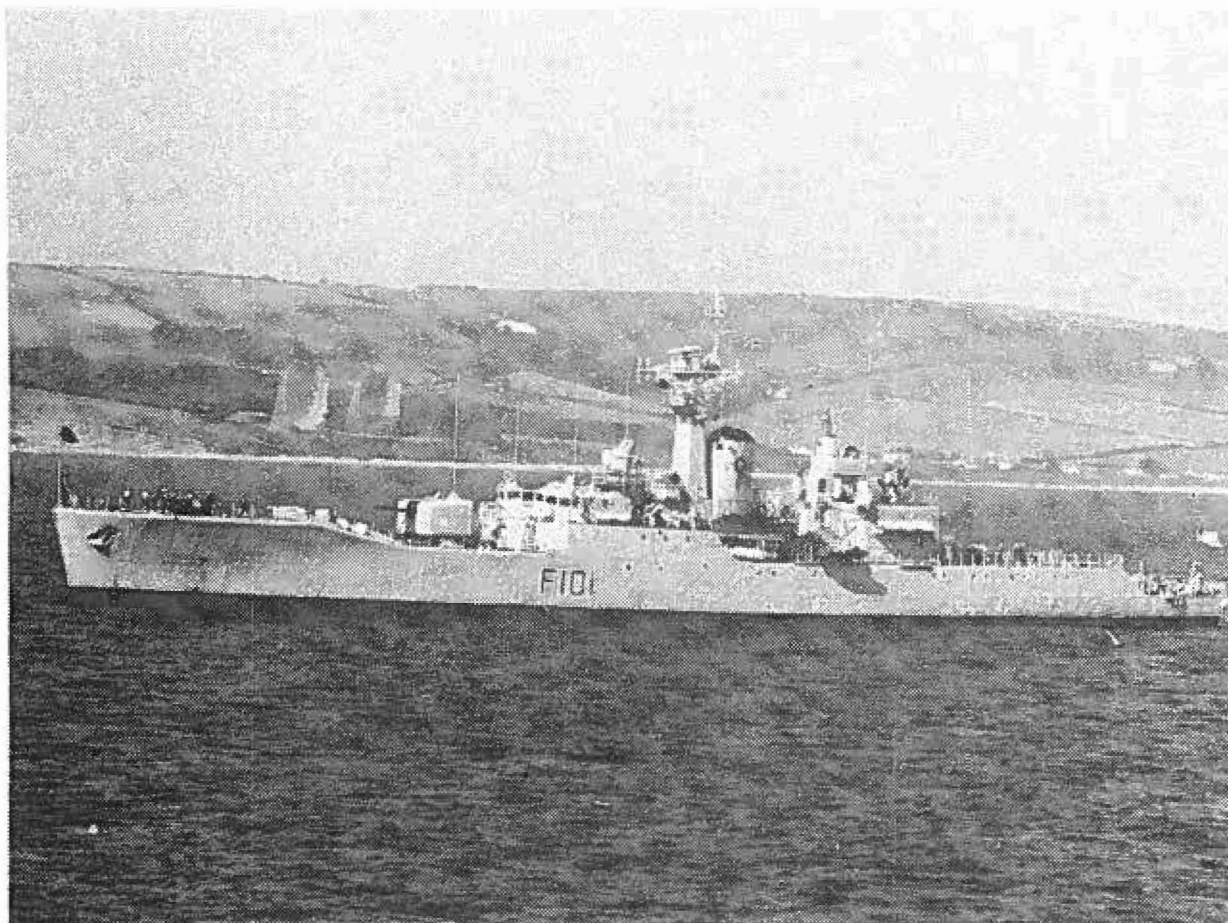
Danske enheder i Joint Maritime Course 872

Sänk fregatten YARMOUTH! Sådan lød en af de mange opgaver, korvetterne OLFERT FISCHER og PETER TORDENSKIOLD fik pålagt under deltagelse i den britiske øvelse Joint Maritime Course (JMC) 872.

Den 2.800 tons store fregat fra 1960 mødte sin ærefulde afslutning på ca. 1.200 meters vanddybde søndag den 21. juni klokken 1745. I løbet af denne dag blev fregatten angrebet med missi-

ler fra fly, skibe og helikoptere samt 3 og 4,5 tommers granater og flybomber.

Da de to danske korvetter sidst på eftermiddagen åbnede ilden fra sine 76 mm kanoner, var skibet et brændende vrage, der havde kunnet ses på lang afstand. Med tilfredshed kunne der konstateres træfferekspllosioner fra en stor del af de ca. 40 krigsgranater, der blev afgivet på adskillige sømils afstand. Mindre var tilfredsheden naturligvis, da korvetterne ikke fik lov til at gøre arbejdet færdigt, men i stedet blev sendt op omkring Færøerne som orange overfladekampgruppe. Det blev derfor Royal Navy (RN), der selv sænkede HMS YARMOUTH.

Den britiske fregat YARMOUTH fotograferet, medens den endnu var i operativ tjeneste. (SVN FOT).

I det hele taget blev deltagelsen i JMC en oplevelsesrig periode.

Efter en indledende øvelsesgennemgang og kommunikationsopkøring fredag den 12. juni afholdtes de traditionsrige og stor-slåede "Navy Days" i weekenden. Flådebase Rosyth var åben for alle - dog mod betaling af 1 1/5 £. De danske enheder, der for-

uden korvetterne omfattede torpedobådene SUENSON og HAMMER samt tankfartøjet SKINFAXE, deltog naturligvis på lige fod med de andre øvelsesdeltagere samt RN øvrige skibe.

Programmet var imponerende og professionelt udført. I løbet af de to eftermiddage kom der da også ca. 20.000 besøgende, og interessen for de danske enheder var betydelig. Programmet forhindrede dog ikke skibenes velfærdstjeneste i at arrangere bus-ture til såvel Edinburg som udflugter i den skotske natur.

Afsejlingen fra Rosyth blev krydret med en minedetonation på ganske tæt hold af korvetterne, der hermed var klar til den første uges intensive optræning.

Udover artilleriskydning, anti-ubådsøvelser, taktiske øvelser m.v. fik begge korvetter demonstreret, at fregatten HERLUF TROLLES pletskud med sit nye SEA SPARROW-missilsystem under øvelse DANEX primo juni kunne gøres efter af en korvet.

Med SEA SPARROW-missiler af gammel type opnåedes to direkte træffere og nedskydning af to avancerede og lavtgående luftmål.

I løbet af øvelsen blev det helt rutinemæssigt, at korvetterne udførte HIFR (Helikopter Inflight Refuelling) med britiske SEAKING flådehelikoptere. Hidtil har korvetter kun udført rutinemæssig HIFR med søværnets LYNX-helikoptere, men nu tegner der

En britisk SEAKING helikopter klar til HIFR.
(FOT.: Westland Aircraft Ltd.).

sig ganske spændende perspektiver for samarbejdet med vesttyske SEAKING (S-61). For slet ikke at tale om de 8 danske redningshelikoptere af samme type.

Det kunne være interessant at demonstrere HIFR mellem kor-

vetter og S-61 helikoptere i danske farvande for på længere sigt herigennem at effektivisere rednings- og overvågningstjenesten.

Lørdag den 27. juni kom korvetterne til Holmen efter tre uger, der havde vist, at søværnet - både med hensyn til materiel og personel - er på højde med de store mariner.

(FGD 2)

Søredningstjenestens 1. halvårsrapport 1. januar - 30. juni 1987

Søværnets operative Kommando (SOK) har i første halvår af 1987 været inddraget i 277 søredningsoperationer.

Søredningscentralens indsats og ressourceforbrug er med de 277 operationer forøget med 22% eller 57 udrykninger i forhold til første halvår af 1986, hvor antallet var 220. Det gennemsnitlige antal aktioner de seneste fem første halvår er 273.

En af flyvevåbnets redningshelikoptere under en søredning.
(FLV FOT).

Erhvervsmæssige aktiviteter fordrede assistance 84 gange mod 71 gange i 1986, repræsenterende en stigning på 18% (13 stk.). Fritidsaktiviteter initierede 95 assistancer mod 74 året før, en stigning på 28% (21 stk.). Alarmeringer har resulteret i 98 resultatløse operationer, hvor antallet i 1986 var 74, eller en stigning på 32% (24 stk.). Søredningstjenesten har i perioden registreret 25 dødsfald, fordelt med 13 i erhvervsgrup-

pen, og 12 i forbindelse med fritidsaktiviteter. De tilsvarende tal fra 1985 andrager 29 dødsfald, heraf 14 fritidsfolk. Windsurfere er undsat 12 gange mod 16 gange i 1986.

Kystredningstjenestens aktiviteter i perioden januar - juni 1987 viser, at tjenestens 26 redningsstationer har modtaget 103

anmodninger om assistance. Aktiviteterne har medført, at

- 31 mennesker, der var i alvorlig fare på søen, er blevet reddet.
- 58 fartøjer er blevet undsat, assisteret eller overvåget under vanskelige forhold.
- 1 patientevakuering er udført.
- 2 omkomne personer er bragt i land.
- 1 assistance i form af udbringning af lægehjælp er ydet.
- 37 opkald vedrørte deltagelse i eftersøgninger eller opgaver af ikke redningsmæssig karakter.
- 435 timer har redningsstationerne været i aktivitet for at kunne løse ovennævnte opgaver.

En markant forøgelse i antallet af søredningsoperationer i forhold til første halvår af 1986 giver ikke anledning til bekymring, fordi aktiviteten i første halvår af 1987 er nærlig identisk med gennemsnittet for udrykninger gennem de seneste fem år. Året 1986, i alt fald første halvdel, må derfor søredningsmæssigt betegnes som atypisk, og første halvdel af 1987 vurderes som normalt.

Rapportens indhold og de afledte statistikker blotlægger ikke principielle tendenser eller afvigelser i søredningstjenestens daglige virksomhed.

SOK skal kun udtrykke beklagelse over, at den forventede tendens med færre søredningsoperationer ikke er fortsat.

(SOK)

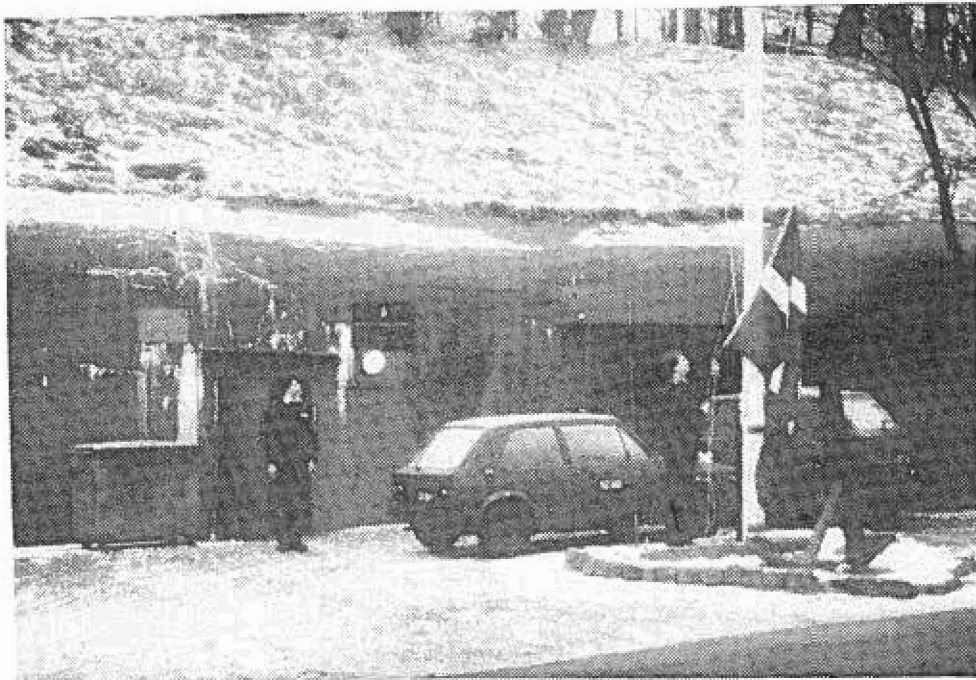
Marinestation Esbjerg

1 - 2 gange om året, hver gang i forbindelse med NATO-øvelser, drager et mindre kontingent fra Flådestation Frederikshavn og Kattegats Marinedistrikt (KGM) sydpå for at bemane Marinestation Esbjerg (MAS ESB).

Sidst, dette skete, var under WINTEX i marts måned.

Marinestationen har til huse i en betonbunker fra besættelsens tid, bygget af den tyske besættelsesmagt og i 1945 overtaget af søværnet. Stationen var under kommando frem til midten af 1950'erne, hvor den var hovedkvarter for minestrygningsaktiviteterne i Esbjerg-området.

I den periode bestod stationen foruden bunkeren af 2 baraker på trafikhavnen.

Flaghejsning på Marinstation Esbjerg. (FOT. SVN FRH NYT).

Efter at minestrygningen var afsluttet, strøg stationen kommando, og barakkerne blev nedlagt. Bunkeren blev overtaget af Marinehjemmeværnsflotille 131 i Esbjerg, der siden har anvendt den som kommandostation mod at udføre den nødvendige vedligeholdelse. I 1986 overførtes kommandantskabsforvaltningen fra Flådestation Frederikshavn til Hjemmeværnsdistrikt 31 i Esbjerg, uden at dette berørte flotillens brugsret.

Fra 1960'erne og frem til i dag har KGM med mellemrum bemandet stationen med henblik på større øvelser.

Stationen påregnes ligeledes at skulle bemandes under forhøjet beredskab.

Stationen er, når den er bemandet, underlagt KGM, og udfører en række af distriktets opgaver i Esbjerg-området.

De vigtigste af disse er: Ydelse af støtte til allierede forstærkninger i samarbejde med hæren, udførelse af anløbskontrol, udførelse af NCS, d.v.s. sømilitær kontrol med civil skibsfart og fiskeri samt farvandsovervågning i nærområdet.

Hertil kommer, at stationen er militært kommunikationscenter for hele Esbjerg.

Når stationen er bemandet, udfører den endvidere på Flådestation Frederikshavns vegne støtte til anløbende allierede flådeenheder.

Glimt fra operationsrummet på MAS ESB under en NATO-øvelse. Til venstre ses chefen under gennemgang af dagens aktiviteter med vagtcheferne. Midt i billedet ses en orlogskaptajn fra den amerikanske flåde. (FOT. SVN FRH NYT).

Den nødvendige bemanning under øvelser udgør 16-17 mand, der hentes fra forskellige tjenestesteder i søværnet.

En af de store "leverandører" er Inspektionsskibseskadren, der under den seneste øvelse leverede 5 mand. Under fællesværnsøvelser indgår personel fra hæren også i bemanningen i form af kommunikationspersonel. Officersbesætningen består hovedsagelig af personel med rådighedstjeneste bosat i Esbjerg.

I den nu iværksatte nye struktur for søværnets landbaserede aktiviteter vil marinestationen blive kommando- og kommunikationscenter for Sødefensionsafsnit Esbjerg (SDA ESB), præcis den samme funktion, som tyskerne byggede den til i 1943.

(MAS ESB)

Idrætsdag ved Søværnets Konstabelskole

Fredag den 26. juni afholdt Søværnets Konstabelskole for niende gang sin årlige idrætsdag på Margretheholm.

Skolens fire faggrupper Elektro, Elektronik, Maskin og Kommunikation dystede faggruppevis i følgende discipliner: travail-leroning, Monarksejlads, sømandskabsbane, fri idræt og tovtrækning.

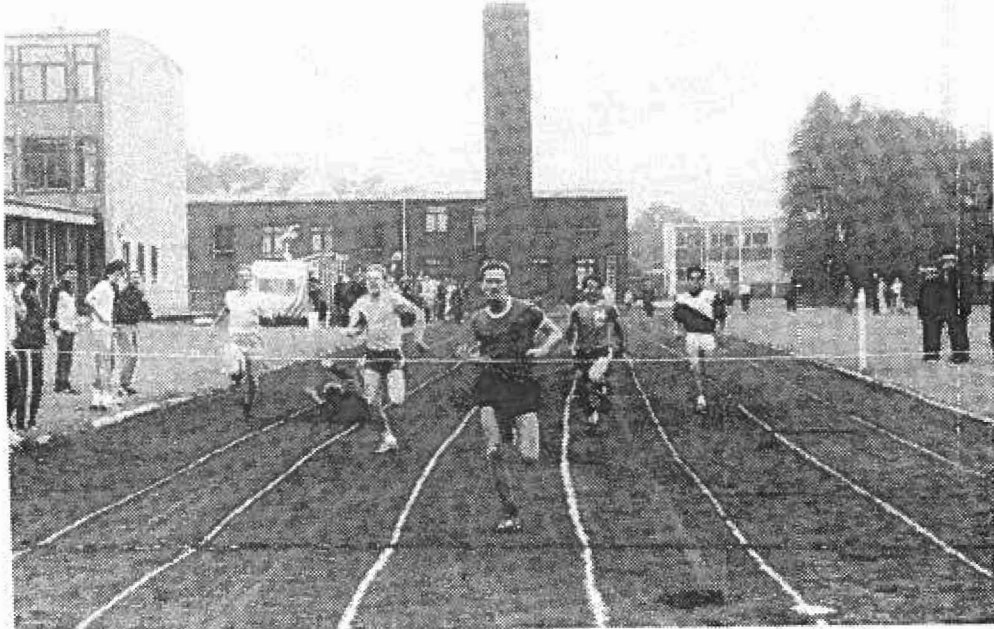
Sømandskabsbanen. (SVN FOT).

MONARKsejlads (SVN FOT).

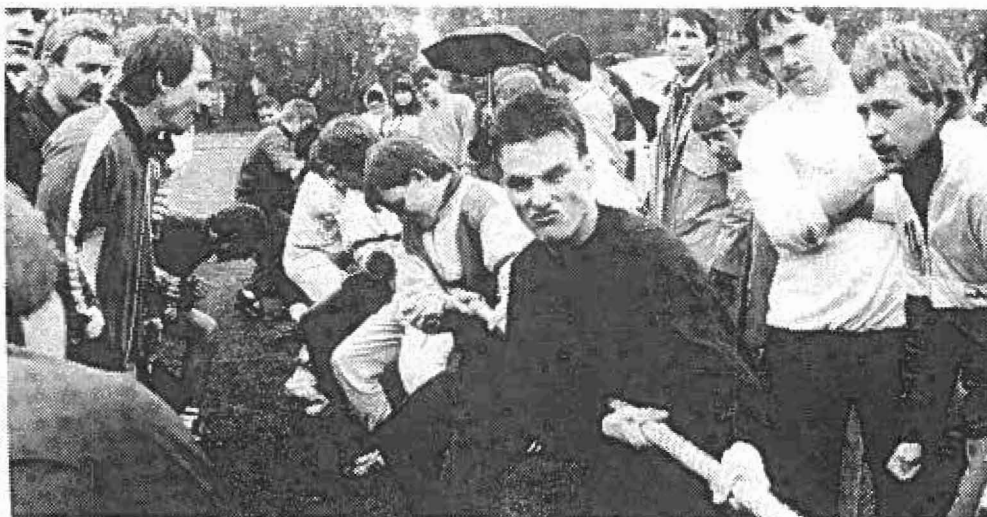

Konkurrencerne blev gennemført med stor iver på trods af at vejrguderne ikke just var med skolen. Der blev fightet hårdt om hvert eneste point i kampen om de udsatte vandrepokaler og individuelle præmier.

100 m løb. (SVN FOT).

Der var spænding til det sidste i de maritime idrætter, men det blev faggruppe Elektro, der med 7 points løb af med sejren foran faggruppe Maskin, der opnåede 6 points. Faggruppe Elektronik satte sig på vandrepokalen i fri idræt med 24 points, på andenpladsen faggruppe Elektro med 17 points. I den sidste disciplin - tovtrækning - måtte såvel de stærke smede som Elektro og Elektronikerne give op over for et godt trækkende Kommunikationsmandskab, der med max. point hev vandrepokalen hjem.

Tovtrækning. (SVN FOT).

På trods af vejret var humøret højt, og deltagerne gik ind for sagen med ildhu. Konkurrencerne viste, at skolens elever er i god form, hvilket ikke var overraskende, idet den frie idræt rangerer højt i skolens samlede program i fysisk uddannelse og træning.

Præmieuddeling. (SVN FOT).

Idrætsdagen, der traditionsmæssigt danner en festlig afslutning på skoleåret, sluttede med præmieuddeling, hvorefter skolens chef, med ønsket om god ferie kunne sende størstedelen af skolens elever på ferie efter et undervisningsmæssigt godt skoleår på Søværnets Konstabelskole.

(SKS)

Rationaliseringsforslag

Et rationaliseringsforslag vedrørende proviantstuvning i undervandsbåde af NARHVALEN-klassen, fremsat af oversergent A. Åkjær, oversergent K.M.Berthelsen, oversergent J.Nielsen, alle tjenstgørende ved Undervandsbådseskadren (UBE), har været vurderet af UBE og Søværnets Materielkommando (SMK), ligesom det har

været forelagt Forsvarskommandoens (FKO) Samarbejdsudvalg.

Af UBE og SMK vurdering fremgår, at der er tale om en hensigtsmæssig forbedring af NARHVALEN-klassens mulighed for proviantstuvning. Forslaget medfører forbedringer af både sikkerhedsmæssig, hygiejnisk og indretningsmæssig art.

Forslaget er blevet antaget, og FKO har udtrykt anerkendelse af initiativet og interessen for tjenesten. Forslaget er i overensstemmelse med samarbejdsudvalgets indstilling præmieret med

kr. 6.000,00 til deling.

---ooOoo---

Et rationaliseringsforslag vedrørende vedligeholdelse af DAPHNE-klassen, fremsat af premierløjtnant M.Jensen, Fregateskaden, har været vurderet af SMK, Søværnets operative Kommando og FKO, ligesom det har været forelagt FKO Samarbejdsudvalg.

Af den foretagne vurdering fremgår, at en gennemførelse af forslaget ikke er mulig med det til enheden tilkommanderede personel, idet værnepligtige af maskinlinien (VPLMS) udskrives som livsstillingsfolk.

En yderligere reducere af VPLMS ved konvertering til overkonstabel af maskinlinien (OKSMS) vil reducere antallet af mobiliseringsuddannet personel, hvilket FKO ikke finder at kunne anbefale.

Forslaget anbefales ikke antaget, men foreslås præmieret.

FKO har derfor i overensstemmelse med samarbejdsudvalgets indstilling meddelt, at forslaget ikke har kunnet antages. FKO har imidlertid udtrykt sin anerkendelse af premierløjtnantens initiativ og den interesse for tjenesten, som fremsættelse af forslaget vidner om, hvorfor forslaget præmieres med

kr. 400,00.

---ooOoo---

Et rationaliseringsforslag vedrørende indkøb af minitrucks, fremsat af materielforvalter Niels Davidsen, Ammunitionsmagasin Charlotte Amalie, Flådestation København, har været vurderet af Flådestation København, Søværnets Motorkøretøjstjeneste (MKT) og SMK, ligesom det har været forelagt FKO Samarbejdsudvalg.

Af den foretagne vurdering fremgår, at MKT i forbindelse

med vurdering af forslaget har indhentet Hærens Materielkommandos (HMAK) udtalelse. MKT konkluderer på grundlag heraf, at den af HMAK standardiserede magasintruck er den eneste på markedet anvendelige, når der skal tages hensyn til løfteevne, ydre dimensioner og arbejdsmiljømæssige krav.

Det er endvidere MKT opfattelse, at udvikling og afprøvning af trucken til dette særlige formål er foretaget på fuldt betryggende måde, og at der ikke er mulighed for rationalisering ved at sammenfatte de to forskellige opgaver - transport internt i magasinerne og transport uden for magasinerne - i en og samme transporttype.

SMK er enig i den af MKT dragne konklusion og anbefaler derfor ikke forslaget antaget eller præmieret.

FKO har derfor i overensstemmelse med samarbejdsudvalgets indstilling meddelt, at forslaget ikke har kunnet antages. FKO har imidlertid udtrykt sin anerkendelse af materielforvalterens initiativ og den interesse for tjenesten, som fremsættelsen af forslaget vidner om.

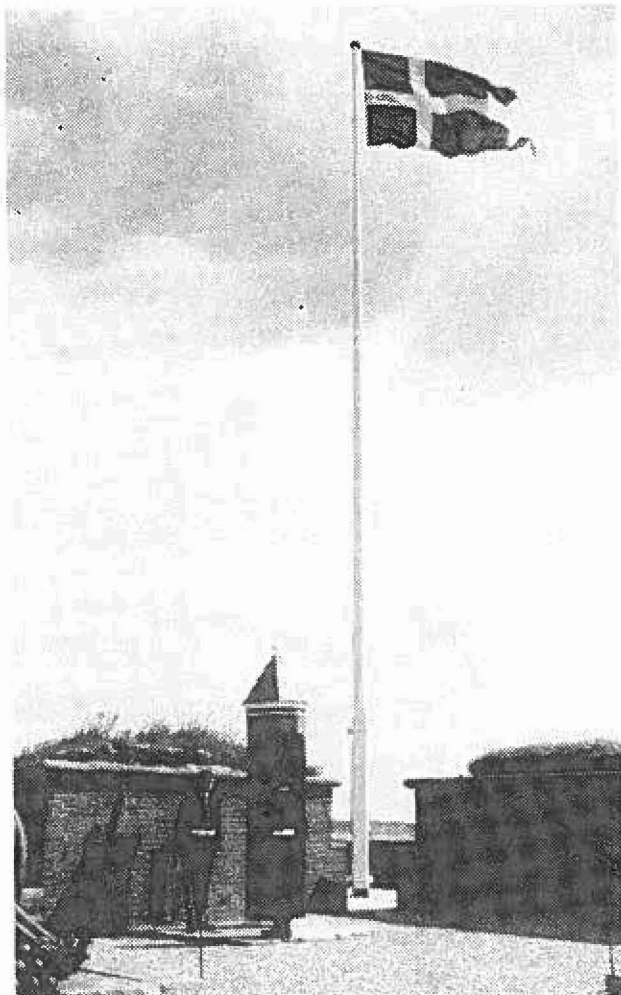
(MST)

Marinehjemmeværnet står for første gang skildvagt på Kronborgs Flagbastion

Lørdag den 11. juli var en historisk dag på Kronborg, da det var første gang, så vidt det har kunnet oplyses, at marineuniformer stod skildvagt på Kronborgs Flagbastion. Skildvagt-tjenesten har ellers altid været udført af enheder i hærens uniformer, men denne tradition blev brudt, da marinehjemmeværnet og Hjemmeværnsflotille 362 Helsingør (HVF 362) for første gang etablerede skildvagten på Flagbastionen.

Kronborg Slot fejrede i 1985 400 års-dagen for slottets tilblivelse, og siden 1600-tallet har der været vagt på Kronborg. Af Kronborgs fæstningsværker er Flagbastionen det vigtigste fæstningsværk mod søsiden og den bastion, hvorfra Kronborg længst kunne virke som Sundets vogter og Danmarks grænsefæstning mod nordøst. På Flagbastionen er opstillet et kanonbatteri, der i dag omfatter 17 kanoner på lavetter, samt 10 kanonrør, der er lagt i "åbent magasin" på cementsokler. Fra april 1811 har splitflaget dagligt vajet på Flagbastionen, og ligesom splitflaget

Kronborgs Flagbastion. (Fot.: SG H.H.Zimmermann, HVF 362). Posten i Flagbatteriet er Danmarks ældste skildvagtspost, der har været besat siden ca. år 1600, kun afbrudt 1658-59 af en svensk og 1943-45 af en tysk skildvagt (Red.).

på Batteriet SIXTUS på Holmen vajer det fra solopgang til solnedgang. Før 1811 blev flaget kun hejst, når orlogsskibe passerede forbi Kronborg.

Under hærens garnisonering på Kronborg Slot og Kaserne opstilledes der skildvagt ved splitflaget på Flagbastionen, og denne kunne så være åben for publikum. Vagten havde samtidig til opgave at kippe med flaget, når forbigående civile skibe hilste på Kronborg ved at kippe med flaget. I forbindelse med hærens successive udflytning fra Kronborg ophørte skildvagtstjenesten på Flagbastionen i 1977, hvorefter den blev lukket for publikum. Splitflaget vajer dog stadig, idet slotsforvaltningen overtog opgaven med at hejse og nedhale flaget, men der kippes ikke længere med flaget. Hos slotsforvalteren og i turistkredse i Helsingør by op-

stod der hurtigt tanker om på en eller anden måde at etablere opsyn på Flagbastionen, så den igen kunne åbnes for publikum. Der var bl.a. tanker fremme om at opstille vagt i historiske uniformer, men projektet blev aldrig realiseret.

1. juni 1984 kunne Flagbastionen igen åbnes for publikum, idet der mellem slotsforvalter, oberst J.Almar, og major P.Jessen Møller, Hjemmeværnsdistrikt 93 Hillerød (HJVD 93), blev etableret et samarbejde om, at lokale enheder fra hærhjemmeværnet skulle bestride skildvagten på Flagbastionen på lørdage i sommermånederne juni, juli og august. De deltagende hjemmeværnsenheder var Hjemmeværnskompagni (HJVK) 9316 Helsingør By, HJVK 9317 Hornbæk, HJVK 9319 Helsingør, Jernbanehjemmeværnskompagni 9325 og Politihjemmeværnskompagni 9331 Helsingør. Skildvagten blev det

første år kun etableret i nogle timer på lørdage, men Flagbastionens åbning for publikum blev en så stor succes, at enhederne hurtigt anmodede om forlængelse af åbningstiden, der nu er fra kl. 1030 til 1630.

HVF 362 har flotillelokaler på Kronborg Kaserne med bl.a. kommandostation og anløbskontrolcenter, og har derfor også bevogtningsopgaver på Kronborg. Der opstod derfor naturligt den tanke, at HVF 362 burde deltage i vagttjenesten på Flagbastionen, og ved planlægningsmødet for sæsonen 1987 blev HVF 362 inddraget i vagttjenesten og fik tildelt vagterne lørdag den 11. juli og lørdag den 22. august.

Skildvagt fra Hjemmeværnsflotille 362. (Fot.: SG H.H.Zimmermann, HVF 362).

ansvarlig for vagttjenesten. Skildvagten er bevæbnet med gevær M/50 (Garand) med påsat bajonet. Under vagttjenesten benyttes det gamle vagthus på Flagbastionen til frivagten, og vagthuset er ved frivillig arbejdsindsats fra hjemmeværnspersonel indvendigt blevet sat i stand, så det i dag fremtræder som lyst og indbydende for frivagten.

Skildvagten består af en vagtkommandør (befalingsmand) og to til fire skildvagter, der tårner om den opstillede post ved skilderhuset. Under vagten patruljeres der bag kanonerne. Skildvagtens opgaver er at sørge for ro og orden blandt publikum, at publikum ikke overskrider afspærringerne til slottets øst- og nordfløj, at kanonerne ikke berøres og der ikke klatres eller kravles på mur- og voldanlæg, samt at rygeforbuddet overholdes. Uniformeringen er hjemmeværnets garnisonsuniform M/69 med benklæder indstukket i støvler, baret og livrem. Da HVF 362 deltager i vagttjenesten under HJVD 93, anlægges HVF 362 gaster ikke franske hvide gamacher, som ellers skulle anlægges, hvis marinehjemmeværnet havde været

Hver enhed udfører to vagter på lørdage i løbet af de tre sommer måneder. Derudover etableres der vagt på "Forsvarets Dag" på Kronborg, Dansk Samvirkes årlige sommerstævne for udlandsdanskere og ved Alsangstævnet, der afholdes på friluftsscenen.

Skulle SØVÆRNS-ORIENTERINGs læseres vej falde forbi Helsingør på lørdage i sommer månederne, kan det anbefales at standse op og aflægge besøg på Flagbastionen, hvorfra der er en af de smukkeste udsigter over Kronborg Pynt og Sundet samt til Helsingborg og KÅRNAN. Der er gratis adgang til Flagbastionen. På samme lørdage er der bastionsmusik (dog bortset fra de tre lørdage i industriferien), hvor tre lokale musikkorps fra kl. ca. 1100 giver koncert i slotsgården. Lørdag den 22. august, hvor HVF 362 igen har opgaven med at opstille skildvagt, er det HJVD 93 Musikkorps, der er ansvarlig for bastionsmusikken. I industriferien er der i stedet på søndage slotsgårdskoncerter, hvor bl.a. Søværnets Tamburkorps og Kvindeligt Marinekorps Musikkorps deltagere. Der er tanker om, at HVF 362 til næste år på de to søndage, hvor disse musikkorps er på Kronborg, skal opstille skildvagt på Flagbastionen, så denne kan åbnes for publikum i forbindelse med koncerterne.

(HVF 362)

SØVÆRNS-ORIENTERING vil i næste nummer fortsætte artiklen, omhandlende kanonerne på Kronborg Flagbastion, der har en lang interessant historie med forbindelse til flådens skibe. (Red.).

Indland kort

Inspektøren for Søværnets inspektionsrejse i Grønland

Inspektøren for Søværnet foretog i perioden mandag den 15. juni til torsdag den 25. juni inspektionsrejse i Grønland. Under hele rejsen var Inspektøren for Søværnet ledsaget af chefen for Grønlands Kommando.

Rute og transport i forbindelse med inspektionerne var tilrettelagt på en sådan måde, at alle elementer, der indgår i fiskeriinspektions- og redningstjenesten på Grønland, blev set i funktion.

Opreisen til Grønland foregik med inspektionsfly af typen GULFSTREAM III fra Luftgruppe Vest, der normalt er stationeret

på Sdr. Strømfjord og i operativ henseende underlagt Grønlands Kommando.

Inspektionsrejsen påbegyndtes i Narssarssuaq, hvor inspektionsskibet INGOLF lå klar til at modtage Inspektøren for Søværnet, men inden da aflagde inspektøren et besøg ved Iscentralen i Narssarssuaq.

Iscentralen, der er beliggende på flyvepladsen Narssarsuaq, er direkte underlagt Meteorologisk Institut, Den grønlandske Istjeneste. Iscentralens opgave er at indsamle og videre sende oplysninger om isforholdene i de grønlandske farvande til skibsfarten.

Lufthavnen Narssarssuaq har været aktiv siden 2. Verdenskrig, hvor den blev anlagt af amerikanerne som et vigtigt led mellem Amerika og de amerikanske styrker på Grønland, og helt frem til 1955 blev den benyttet som mellemstop under flyvninger fra Amerika til Europa.

Lufthavnen blev atter åbnet i 1959 for civiltrafik og har siden haft en voksende betydning.

Om bord i inspektionsskibet INGOLF fortsatte rejsen til Grønnedal, hvor Inspektøren for Søværnet foretog inspektion af Grønlands Kommando samt aflagde besøg i inspektionsskutteren AGDLEK, inden rejsen gik videre til Godthåb/Nuuk, hvor Inspektøren for Søværnet mødte repræsentanter fra Landsstyret, borgmesteren, repræsentanter for danske lokale myndigheder, hvorunder der blev orienteret om de opgaver, det nyvalgte grønlandske Landsting og Landsstyre arbejder med.

På Grønlands nationaldag den 22. juni deltog inspektøren sammen med repræsentanter for grønlandske og danske myndigheder i en festgudstjeneste i Godthåb/Nuuk nye kirke. Efter gudstjenesten og andre repræsentative arrangementer afsejledes med inspektionsskibet INGOLF til farvandet ud for Holsteinsborg, hvorfra inspektøren blev fløjet ind til Sdr. Strømfjord.

På Sdr. Strømfjord, der daterer sig tilbage til 1941, hvor USA efter aftale med danske myndigheder anlagde den første landingsbane som mellemstation for flyvninger imellem Amerika og Europa, mødtes Inspektøren for Søværnet med basens amerikanske chef for at blive orienteret om basens organisation og opgaver. Efter en rundvisning på basen besøgte Inspektøren for Søværnet en DYE-station på indlandsisen. Denne station indgår i en anlagt

"DEW-LINE", der står for "Distance Early Warning Line", som er en række varslingsstationer anlagt i en linie fra Alaska til Island.

Efter besøget på Sdr. Strømfjord fløj Inspektøren for Søværnet med Luftgruppe Vest til Thule Air Base.

Thule Air Base, der blev anlagt i 1951, virker først og fremmest som forsyningsbase for BMEWS - Ballistic Missile Early Warning System - hvor en stor radarstation sammen med tilsvarende stationer i Alaska og England dækker den nordlige halvkugle. Inspektøren for Søværnet blev på basen orienteret om de aktuelle problemer og havde også lejlighed til at besøge den nye radar-type, der fremover skal erstatte 4 ældre.

Tiden på Thule Air Base gav også mulighed for en udflugt til den forladte koloni Dundas, hvor Knud Rasmussen og Peter Freuchen opførte deres handelsstation.

Overordnet inspektion af inspektionsskibet VÆDDEREN

Inspektøren for Søværnet inspicerede tirsdag den 28. juli inspektionsskibet VÆDDEREN under sejlads i Sundet.

Under forlægningen fra Langelinie til den nordlige del af Sundet blev der foretaget en generel inspektion af VÆDDEREN, og der blev afholdt forskellige havari- og navigationsøvelser.

Om eftermiddagen fortsatte øvelsesaktiviteten med afprøvelse af forskellige nødsystemer for at afslutte med helikopterøvelse.

Efter endt inspektion ankrede VÆDDEREN op ud for Espergærde, og inspektionsholdet blev sat i land med motorbåd, hvorefter VÆDDEREN forlagde til Flådestation Frederikshavn.

VÆDDEREN afgik den 3. august fra Flådestation Frederikshavn til Grønland og vil her forrette fiskeriinspektions- og stationstjeneste. VÆDDEREN forventes tilbage fra Grønland først i november.

Flådebesøg

Den amerikanske kystvagts isbryder NORTHWIND (WIND-klassen) aflægger uofficielt besøg i Jakobshavn 12.-13. august, Godthåb 18.-19. august og Grønnedal 20.-21. august. Chef vil være kom-

mandør K.J.Morris. Samlet besætning: 22 officerer og 150 menige.

---ooOoo---

Det tyske (BRD) slæbefartøj EISVOGEL foretager anløb af Rønne i perioden 12.-27. august. Chef vil være skibsfører R. Wewer. Samlet besætning: 15 civile.

---ooOoo---

Den tyske (BRD) korvet THESEUS (THETIS-klassen) aflægger rutinebesøg i Nakskov 14.-17. august. Chef for enheden vil være kaptajnløjtnant K.E.Dyszak. Samlet besætning: 4 officerer og 61 andre befalingsmænd og menige.

---ooOoo---

En tysk (BRD) styrke, bestående af landgangsfartøjerne BUTT, BRASSE (Type 520-klassen), HUMMER, KRILL, KRABBE, AUSTER, MUSCHEL og KORALLE (Type 521-klassen), anløber Flådestation Frederikshavn 17.-18. august, Vejle 19.-20. august og Flådestation Korsør 20.-21. august. Chef vil være orlogskaptajn Gottschwensky om bord i BRASSE. Samlet besætning: 1 officer, 26 andre befalingsmænd og 26 civile.

---ooOoo---

Det tyske (BRD) hjælpeskib HOLNIS anløber Neksø 18.-19. august, København 19.-20. august og Fredericia 20.-21. august. Herudover foretages daglige anløb af Neksø i perioden 25.-27. august. Chef vil være skibsfører J. Frerichs. Samlet besætning: 1 officer, 10 andre befalingsmænd og menige, 10 civile.

---ooOoo---

En tysk (BRD) styrke, bestående af landgangsfartøjerne DELPHIN, BARBE, DORSCH, FELCHEN, FORELLE, FLUNDER, KARPFEN, LACHS, PLÖTZE, SCHLEI, STÖR, TÜMLER, WELS, ZANDER, ROCHEN, MAKRELE og MURÄNE (Type 520-klassen), anløber Flådestation Frederikshavn 21.-22. august. Chef vil være kommandørkaptajn Karich om bord i DELPHIN. Samlet besætning: 10 officerer og 326 andre befalingsmænd og menige.

---ooOoo---

Det svenske sejlskoleskib skonnerten FALKEN aflægger uofficielt besøg i Vejle i perioden 21.-24. august. Chef vil være kommandørkaptajn Bengt Malm. Samlet besætning: 9 officerer, 28 kadetter og 8 menige.

---ooOoo---

Det tyske (BRD) hjælpefartøj LANGEORG aflægger rutinebesøg i Rønne i perioden 21.-24. august. Chef vil være skibsfører W. Dankworth. Samlet besætning: 2 officerer, 19 andre befalingsmænd og 25 civile.

---ooOoo---

En svensk styrke, bestående af isbryderen/skoleskibet THULE, minejagerne LANDSORT, ARKHOLMA (LANDSORT-klassen), minestrygerne ARKÖ og SKAFTÖ (ARKÖ-klassen), GÅSSTEN, NORSTEN og NORSTEN (M 31-klassen), GILLÖGA (M 47-klassen), HISINGEN, BLACKMAN, DÄMMAN og GALTEN (M 43-klassen) samt patruljefartøjet TÄRNÖ (HANÖ-klassen), aflægger uofficielt besøg i Korsør i perioden 28.-31. august. Chef for styrken vil være kommandørkaptajn Rolf Blomqvist om bord i THULE. Samlet besætning: 12 stabsofficerer/divisionsofficerer, 14 skibschefer og 27 øvrige officerer, 44 underofficerer/kadetter og 161 menige.

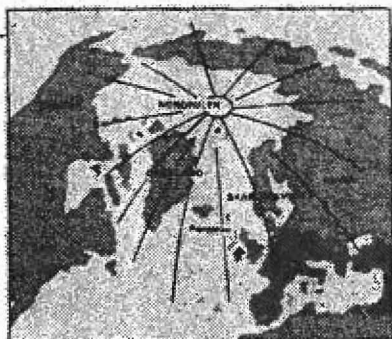
---ooOoo---

Det brasilianske skoleskib BRASIL (Mod.NITEROI-klasse) aflægger uofficielt besøg i København i perioden 29. august til 1. september. Chef vil være kommandør A.Berto Anvarumma jr. Samlet besætning: 30 officerer, 196 menige, 2 officerskadetter (HRN & FLV), 12 officerer, 59 sergenter og 123 kadetter.

Udland kort

Australsk ubådsordre til Sverige

Det svenske firma Kockums har fået en ordre til en værdi af 3,9 milliarder australske dollars om bygning af seks undervandsbåde til den australske flåde. Til Kockums konsortiet hører den australske gruppe Wormald International med 25%, Australian

Industry Development Corporation med 25% og CBI-Constructors - et datterselskab af firmaet Chikago Bridge and Iron, der bygger sektioner til amerikanske ubåde. Kommandoføringssystemet, der udgør en trediedel af prisen, er tildelt et konsortium bestående af Rockwell International, Singer Librascope og Thompson Sintra. Den valgte ubåd er Kockums Type 471. Leveringen skal begynde i 1994 og være afsluttet år 2000. Den svenske industri vil få opgaver til en værdi af ca. 500 millioner australske dollars (1 australsk dollar ca. 5 danske kroner, Red.), hedder det bl.a. i artiklen i "Wehr teknik".

Minesøgningshelikopter til den amerikanske flåde

Den første helikopter af typen MH 53E SEADRAGON blev 1. april overdraget til den amerikanske flåde. Helikopteren, der forudses anvendt i minesøgningsrollen, skal slæbe minesøgningsudstyr af typen AN/ALQ-166 og give den amerikanske flåde et middel til at imødegå den stadigt stigende minetrussel. Med forstørrede brændstoftanke med et indhold på 3200 gallons har SEADRAGON en udholdenhed svarende til over 4 timers slæbetid, skriver "Wehr teknik".

De svenske ubåde af VÄSTERGÖTLAND-klassen

VÄSTERGÖTLAND, den første af fire ubåde af A 17-klassen til den svenske flåde har påbegyndt søprøver. Den næste af klassen vil blive søsat i efteråret. Alle fire enheder skal være leveret i 1989 og erstatte DRAKEN-klassen, der blev bygget i 1960-erne. Den næste generation af undervandsbåde til den svenske flåde, A 19-klassen, er på tegnebordet og forventes at komme i ordre sidst i 1980-erne, skriver "International Defense Review".

Ny rekord i opstigning fra ubåd

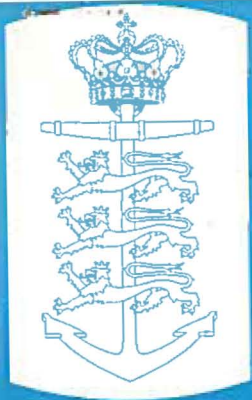
To britiske ubådsgaster satte i juli ny rekord i opstigning, ved i en norsk fjord efter udslusning fra den britiske ubåd HMS OTUS at foretage en opstigning på 178 meter i løbet af

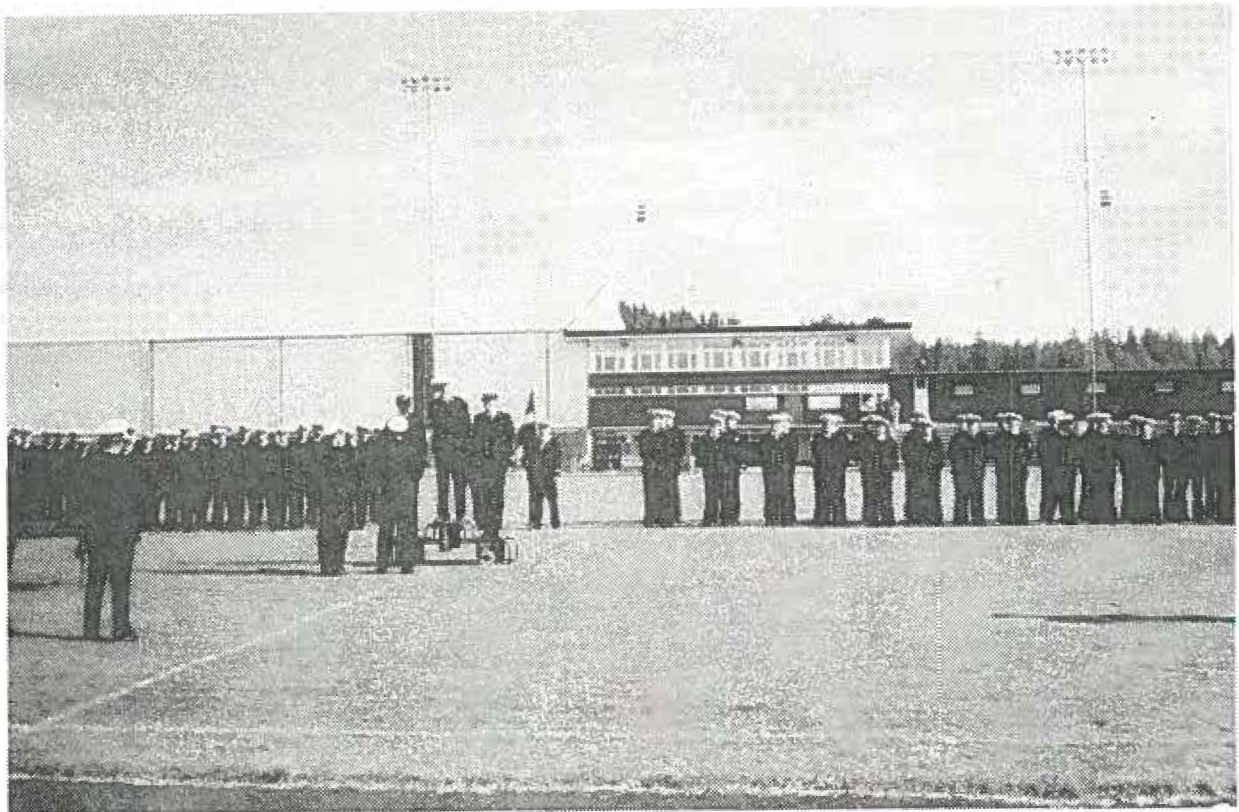
60 sekunder. Den tidligere rekord, der også indehaves af den britiske flåde, var på 176 meter. En af gasterne fik dykkersyge og måtte i dekompressionstank, skriver "JANE's DEFENCE WEEKLY".

M. Telling

SØVÆRNS- ORIENTERING

Kadetterne K.H.Andreasen, S.C. Nielsen og H.Weile modtager
Prisen for 1., 2. og 3. pladsen i terrænløb. (SOS FOT)

NORDISK KADETSTÆVNE 1987

Nordisk Kadetstævne gennemførtes i år for 40. gang i dagene 30. juli - 2. august i Härnösand i Sverige med deltagelse af kadetter fra de fire nordiske landes officersskoler.

Den danske skoledeling, repræsenteret af minelæggeren MØEN, ankom torsdag morgen til Härnösand. Om formiddagen ankom yderligere 57 kadetter med fly.

Torsdag eftermiddag startede kadetstævnet med afvikling af

volleyball. Om fredagen afvikledes kapsejlds, svømning og terrænløb, medens lørdagen var afsat til pistolskydning, atletik og prisuddeling.

Vejret viste sig alle dage fra sin bedste side, og der blev ydet mange gode danske præstationer. Især bør kadet H. Weile nævnes for sin sejr i 1500 m løb i rekordtiden 4.08.26, og i terrænløb kom 3 danske kadetter samlet i mål 20 sek. før nærmeste konkurrent.

Pistolskytterne løb også med førstepladsen, og da de øvrige danske deltagere ydede gode præstationer blev det et uhyggeligt spændende opgør om den samlede førsteplads. Et opgør der resulterede i, at Danmark og Sverige stod lige efter den sidste disciplin i atletik, men flest individuelle førstepladser i atletik reddede den samlede sejr hjem til Danmark.

DISCIPLINRESULTATER

	Danmark	Sverige	Norge	Finland
Volleyball	2	4	1	3
Svømning	3	1	2	4
Terrænløb	2	1	3	4
Kapsejlds	3	2	4	1
Pistolskydning	1	3	4	2
Atletik	2	3	1	4
Total	13	14	15	18
Placering	1	2	3	4

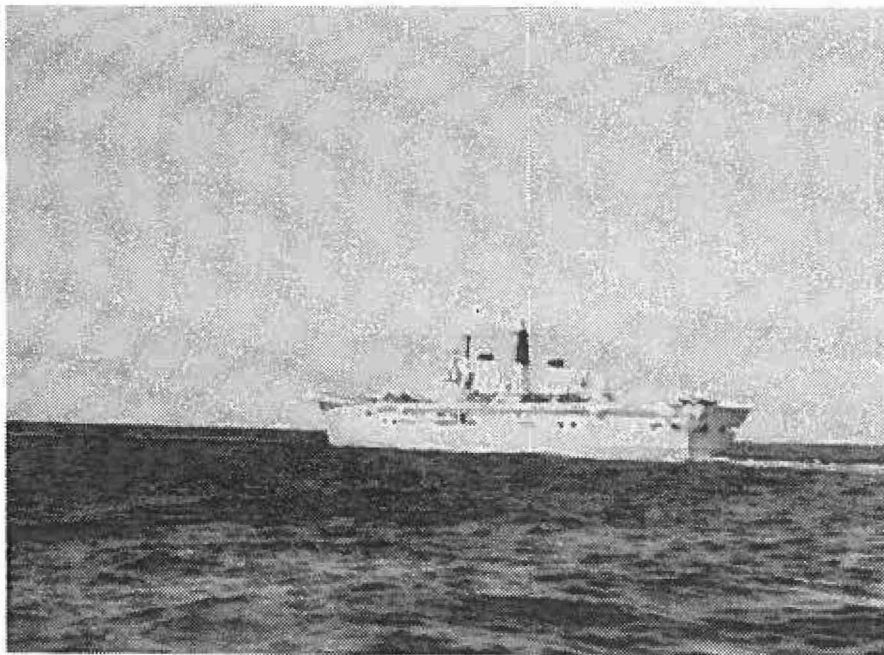
Aftenerne var reserveret til socialt samvær mellem de fire landes kadetter. Og Stævnet sluttede søndag med den traditionelle kirkeparade, hvor de fire landes kadetter samlet marcherede gennem byen til gudstjeneste i Härnošand Domkirke.

I 1988 skal Danmark være vært for Nordisk Kadetstævne, der vil finde sted i Odense. Forberedelserne er allerede i gang, og det tegner til at blive et flot stævne, da byen samtidig fejrer 1000 års jubilæum. (SOS)

2. Torpedobådsdivision i øvelse JMC 872

2. Torpedobådsdivision (TBD 2) - SUENSON og HAMMER - samt tankfartøjet SKINFAXE deltog i perioden 9.-30. juni i øvelse Joint Maritime Course 1987/2 i farvandene omkring Skotland og Orkney-

øerne. Øvelsen har form af et kursus, der tilrettelægges af en stab, sammensat af officerer fra mange NATO-lande. Staben har hovedkvarter på Flyvestation Turnhouse uden for Edinburgh. De enkelte medlemslande kan tilmelde et antal flådeenheder til et sådant kursus, hvor der trænes i et "multi-threat environment", d.v.s. næsten konstant trussel fra såvel undervandsbåde som overfladeenheder og fly. Foruden SUENSON (SUEN), HAMMER (HAMR) og SKINFAXE (SKFX) deltog fra Danmark korvetterne OLFERT FISCHER (OLFI) og PETER TORDENSKIOLD (PETO) (omtalt i SVN ORT nr. 12/87 Red.) Fra USA fregatten ANTRIM, fra Norge ubåden KUNNA og torpedobådene JO og TEIST, fra Forbundsrepublikken ubåden U 17. Storbritannien selv deltog med hangarskibet ARK ROYAL, destroyeren MANCHESTER, fregatten BATTLEAXE, hjælpe- og tankskibene REGENT, OLWEN og GREY ROVER, ubådene CHURCHILL og OTUS samt minerydningsfartøjerne FOX, BRINTON og ABDIEL. Dertil kommer et meget stort antal britiske fly.

En af øvelsesdeltagerne - det britiske hangarskib ARK ROYAL.
(TBD 2 FOT)

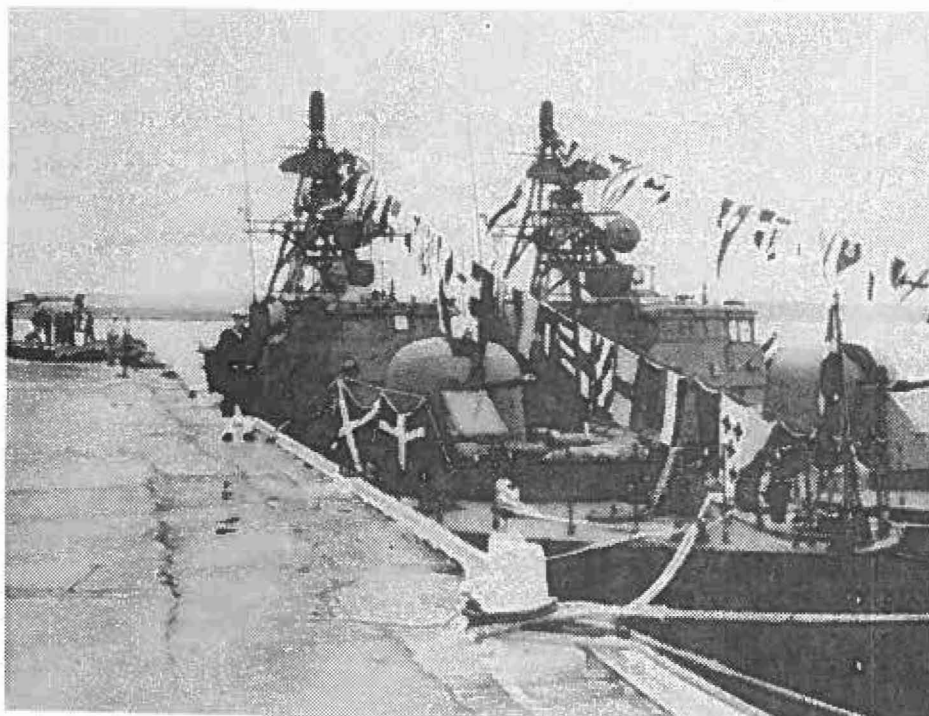
9. juni tidligt om morgenen forlagde SUEN og HAMR mod Kielerkanalen. Efter passage af denne krydsedes Den engelske Kanal i strålende solskin med ankomst med tidevandsbølgen til badebyen Great Yarmouth om eftermiddagen 10. juni. Anløbet gav hvile til besætningerne samt olie og vand til skibene. 11. juni nåedes flådebasen i Rosyth, efter en 320 sømil lang og smuk forlægning.

SKFX var i mellemtiden nået dertil også, idet denne var afgået fra Flådestation København noget tidligere end TBD 2.

Week-endprogrammet 12.-14. juni bød på såvel arbejde med klargøring til øvelsens start mandag morgen, som indledende briefinger og møder, - men gav også en god lejlighed til at se denne del af Skotland med busture o. lign.. Besætningerne nåede således at besøge den berømte indsø Loch Lomond, fjorden Clyde, Glasgow og Edinburgh. Endvidere havde flådebasen netop denne week-end arrangeret "Navy Days", hvor hele basen med alle skibe holder åbent hus; der var helikopterflyvninger og demonstrationer af mange forskellige slags. TBD 2 deltog selvfølgelig og havde 2.104 besøgende lørdag og 4.015 søndag ombord i de - trods alt - mindre enheder. Om det var Dannebrog eller den grønne skrogfarve der trak - eller blot et "must" at se en vel udhalet torpedo-missilbåd - vides ikke.

Den første uge 15.-19. juni omfattede en "work-up" fase, hvor mange forskellige øvelsestyper afløste hinanden ugen igennem for at opnå en god rutine og en høj grad af professionalisme inden "Ocean" og "Tactical" fase. TBD 2 og SKFX anløb i løbet af ugen Dundee, Peterhead og Scrabster for oliepåfyldning og hvil. Alle steder blev bådene mødt med stor opmærksomhed og interesse - torpedo-missilbåde er et sjældent syn på de kanter.

**SUENSON og HAMMER fortøjet i kvejl med flag over toppene
under JMC 872. (TBD 2 FOT)**

Under fredagens øvelse stod TBD 2 nordover til det strømfyldte Pentland Firth, gennem Hoxa Sund til den gamle krigshavn Scapa Flow. Denne verdensberømte indsø gav et spændende pust fra fortiden for besætningerne. Stedet, hvor de mange tyske krigsskibe blev sænket i 1919 passeredes tæt om bagbord, mens slagskibet ROYAL OAK's våde grav kun skimtedes på afstand. Om eftermiddagen ankom enhederne til Kirkwall på Orkney Mainland til en week-end, der i overstrømmende grad gav varige minder for alle.

Danskere er meget velkomne, og den danske vicekonsul Mr. J.D. M. Robertson havde planlagt et flot program med sightseeing, middag og cocktailparty, der dog alligevel tillod tilstrækkelig frihed til hvile og landlov. Det er sædvane, at Torpedobådseskadren (TBE) enheder anløber Kirkwall under hvert års JMC, og efterhånden mangler der kun to både i at hele TBE har besøgt byen og dens hjertelige borgere.

22. juni begyndte "Ocean"-fasen, og denne uge var SUEEN og HAMR på Orange side mod de "grå skibe" (Blå), der bl.a. simulerede en landsætningsstyrke fra vest gående mod Orkney med sandsynlig landsætning og okkupation for øje. Det blev hurtigt klart, at de større udenlandske enheder frygtede den trussel de to torpedomissilbåde udgjorde - bl.a. udtrykt i en intens og varig overvågning med såvel helikoptere som fastvingede fly. Adskillige angreb blev udført mod Blå, men ind imellem måtte bådene holde hvil og fylde olie. Dette skete bl.a. på Isle of Lewis, i byen Stornoway. Mange af besætningsmedlemmerne vedtog at vende tilbage en gang under ferie til Stornoway, der er usædvanlig smuk med blomstrende rhododendronbuske i tusindvis. Sankt Hans Dag lå SUEEN i læ meget tæt under øen Rona, nordvest for Orkneyøerne. Øen er et meget stort fuglefjeld, knejsende sort og øde bortset fra et enkelt fyr. Det huser i hundrede-tusindvis af havfugle, der sammen med nysgerrige sæler hilste deres usædvanlige gæst velkommen.

OLFI og PETO gik som led i øvelsen over til Orange et døgn i slutningen af ugen. De danske enheder skulle sammen forhindre Blå passage af farvandet mellem Shetland/Orkney og Orkney/Skotland. Det blev en temmelig langvarig, men meget spændende taktisk øvelse, der atter beviste, i hvor høj grad samarbejdet de to eskadrer imellem fungerer tilfredsstillende.

Tidligt om morgenen den 26. juni anløb TBD 2 havnebyen Leith, lidt øst for Edinburgh. Denne sidste week-end blev anvendt til

en omfattende rengøring og oprydning efter fjorten dages intens aktivitet, samt naturligvis besøg i omegnen. Edinburgh, med dens berømte slot synligt over byen alle steder fra, er en spændende handelsby, og også her blev mange gode kontakter knyttet til skibene. Et cocktailparty afholdtes søndag i strålende solskin på fordækkene med den danske konsul, repræsentanter fra øvelsesledelsen og mange andre som gæster.

Efter afsluttende debriefinger mandag begyndte den 550 sømil lange hjemtur over Nordsøen ved 18-tiden mandag aften. SKFX, der afsejlede søndag aften, nåedes tidligt tirsdag morgen i et så roligt vejr, at SKFX kunne ligge til ankers midt i Nordsøen og bådene kunne fortøje langskibs for oliepåfyldning. Derfra mod Kattegat til en mindre taktisk øvelse 30. juni eftermiddag med de hollandske fregatter ISAAC SWEERS og PIET HEYN, der imidlertid af disse blev aflyst p.g.a. meget tæt tåge i området.

TBD 2 ankom således efter 3368 sømils sejlads nogle timer tidligere end beregnet, hjem til Flådestation København, til en trykkende hede efter 3 uger med uafbrudt godt vejrlig, med konstant behagelige temperaturer, sø, sigt og vindforhold. En meget stor oplevelse rigere, men måske noget trætte kunne besætningerne herefter se frem til en velfortjent ferie efter forårets hektiske øvelsesaktivitet - med øvelserne BOLD GAME, DANEX og JMC 872. (TBE)

Landskamp i kapsejlad mellem Den svenske Marine, Det norske Sjøforsvaret og Det Danske Søværn

I dagene 3.-7. august afholdtes den XIX landskamp i kapsejlad i farvandet syd for Korsør med Flådestation Korsør som base. Sejladserne afvikledes i Yngling-fartøjer med 3 besætninger fra hver nation.

Formålet med kapsejladserne er at styrke idrætslige og ven-skabelige forbindelser, fremme interessen for sejlsport og videreudvikle personellet's færdigheder i sømandsskab. Der var da også om aftenen afsat tid til at slappe af og dyrke kammeratligt samvær, idet alle deltagerne blev indkvarteret på flådestationen.

Stævnet indledtes mandag kl. 1230 ved en åbningsceremoni med deltagelse af bl.a. Inspektøren for Søværnet, der foretog stævnets officielle åbning.

Sejladserne blev afviklet under gode vindforhold med konstant vind fra NV på 8-14 m/s, der gav sejlerne rig mulighed for at vise deres kunnen. Materiellet kom nu ud for en hård belastning, men bortset fra en knækket mast, der hurtigt blev udskiftet, var der ingen problemer.

De norske og svenske deltagere i dyst under holdkapsejladserne.
(SVN FOT)

På trods af værtsskabet var Danmark ubeskeden nok til at vinde holdmesterskabet, ligesom vi også besatte de tre første pladser i individuel.

Individuel vinder blev kaptajnløjtnant N.C. Andersen, kaptajnløjtnant P.S. Christensen og overkonstabel P. Seppelov.

Stævnet sluttede fredag formiddag med en afslutningsceremoni, hvor chefen for Flådestation Korsør uddelte præmier til de vindende hold og erindringsgaver til stævnedeltagerne.

Efter taler fra den svenske og den norske delegationschef, hvori de bl.a. takkede for det danske værtsskab, afsluttede chefen for Søværnets Konstabelskole som formand for sejlsportsudvalget under

Chefen for Flådestation Korsør overrækker pokalen i holdkapsejladsen til den danske holdleder, mekaniker E. Persson. (SVN FOT)

Den vindende besætning i den individuelle konkurrence, kaptajnløjtnant N.C. Andersen, kaptajnløjtnant P.S. Christensen og overkonstabel P. Seppelov får af chefen for Flådestation Korsør overrakt medaljerne. (SVN FOT)

Søværnets Idrætskomité stævnet. I sin tale udtrykte han stor tilfredshed med måden, hvorpå stævnet var blevet gennemført, og han var overbevist om, at formålene med stævnet var nået. En særlig tak blev rettet til Flådestation Korsør, der på forbilledlig og engageret måde leverede den logistiske støtte, samt til ministrygeren GULDBORGSUND, der fungerede som dommerskib under stævnet.

Efter nedhaling af de tre nationsflag drog deltagerne hver til sit med muligheden for - for nogles vedkommende - et gensyn til det XX stævne i 1988, der påregnes afviklet i Bergen i Norge.

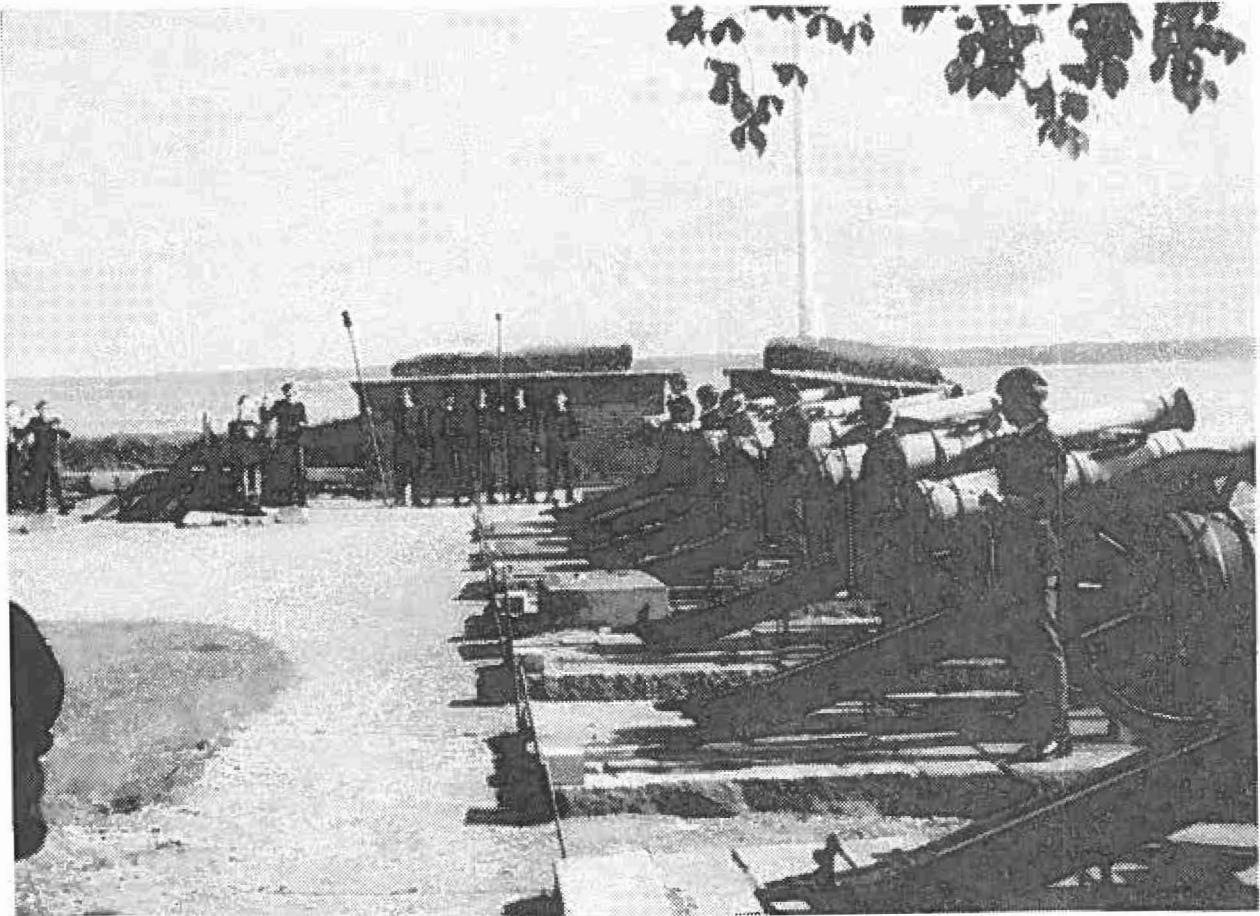
(IKO/sejlsportsudvalget)

Kanonerne på Kronborg Flagbastion

Kanonerne på Kronborgs Flagbastion har en lang og interessant historie, der også har forbindelse til Flådens skibe, og her skal blot omtales nogle hovedtræk. Der er i dag 27 kanoner på Flagbastionen. De er støbt i bronze på Frederiksværk i 1766-69 i general Classens tid, og er prydet med et portræt af Christian VII, afbildet som romersk triumfator, dog har enkelte i stedet det sjældnere "ciffer" C7. På stødbundssiden er indpræget FRIDICS WÆRCK, indrammet af støbeåret. Kanonerne er officielt betegnet 12 pundige riflede metalkanoner 1/1 gods, dog er de første 75 5/6 gods, og alle er af "System 1766" eller "Prins Karl af Hessens system". Kanonrørene vejer 3082 pund (1/1 gods) eller 2385 pund (5/6 gods), og der er totalt støbt 151 kanonrør, der oprindeligt var glatløbende. I 1861-62 blev 72 kanonrør riflede, men kun 58 kunne efter riflingen approberet som brugbare, og resten kasseredes. Riflingen bevirkede, at skudafstanden blev forøget fra ca. 1½ km til ca. 3 km, og træfsikkerheden blev forbedret. Af de oprindelige 151 findes i dag i hvert fald 48 kanonrør bevaret, og de fordeler sig således: 27 på Kronborg; 5 på Tøjhusmuseet; 1 i Museumsmagasinet i Bohlendachhuset; 2 i Frederiksværk; 2 på Fre-gatten JYLLAND i Ebeltoft; 7 på Akershus Fæstning i Oslo; 2 på Kongsvig Fæstning i Norge og 2 på Tower i London.

Kanonerne har gjort aktiv krigstjeneste ved flere lejligheder, bl.a. i "De Slesvigske Krige 1848-50", dog mest som fæstnings-skyts. Efter denne krig blev de riflede og deltog i 1864 i slagene ved Dannevirke, Dybbøl, Alssund og i Fredericia samt i visse af Flådens skibe. Af de opstillede 17 kanoner på Kronborg, har

9 været om bord i Flådens skibe i 1864. Kanon nr. 13 og nr. 29 var på Fregatten JYLLAND i slaget ved Helgoland 9. maj 1864, derefter i 1879-86 på Korvetten HEIMDAL. Kanon nr. 11, nr. 58 og nr. 59 var om bord på Fregatten TORDENSKJOLD i 1864 og derefter i 1879-86 på HEIMDAL. Kanon nr. 30, nr. 31 og nr. 40 var om bord på Fregatten SJÆLLAND i 1864, derefter var nr. 31 på TORDENSKJOLD og nr. 31 og nr. 40 på Skonnerten FYLLA, hvorefter de alle tre var på HEIMDAL 1879-86.

Salutbatteriet klar til saluting. (FOT: SG H.H. Zimmermann,
HVF 362)

Indtil 2. Verdenskrig var 14 af de på Kronborg beholdne 29 kanoner opstillet på såkaldte vold-lavetter på 5. Søbatteri neden for Flagbastionen, mens de andre 15 stod på Flagbastionen. Under den tyske besættelse opbevaredes kanonerne i Kronborgs kasematter, men efter 1945 kom de frem igen. Der var da kun brugbare lavetter til 17 kanoner, der siden har været Flagbastionens armering. I forbindelse med at 2 kanonrør 7. maj 1974 blev overdraget til Fregatten JYLLAND i Ebeltoft, blev de resterende kanonrør lagt i

"åbent magasin" på cementsokler bag bygningen på courtinen mellem Flagbastion og FREDERIK III's bastion. De oplagte lo kanonrør samt de to, der nu findes på Fregatten JYLLAND, har alle været om bord i Flådens skibe i 1864. For de fleste kanoners vedkommende eksisterer den første "Controlbog", hvor de enkelte kanoners historie kan læses, bl.a. om skydninger med skarpt i krig og om træfningen.

Kanonerne har med sikkerhed alle været placeret på Kronborg siden 2. februar 1900, men intet taler imod, at de ikke skulle have tilhørt Kronborgs oprindelige kanonbestykning - også før de udbo-redes til rifling.

Glimt fra batteriet efter afslutningen af salut for Kongeskibet DANNEBROG. (FOT: SG H.H. Zimmermann, HVF 362)

De gamle kanoner lader i dag også deres røster høre, men nu i fredelig hensigt ved afgivelse af salut. Der salutteres eksempelvis for H.M. Dronning Margrethe, H.M. Dronning Ingrid og H.K.H. Prins Henrik på deres fødselsdage, samt ved Kongeskibet DANNEBROG eller fremmede statsoverhoveders officielle forbisejlds. Salut gives også ved andre særlige lejligheder efter særlig ordre. Salut udføres under Garnisonskommandantens ansvar, og tidligere

betjente Livgarden kanonerne, men i dag er det Kongens Artilleriregiment.

(HVF 362)

INDLAND KORT

Inspektøren for Søværnets tjenestestedsbesøg ved Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole

Inspektøren for Søværnets aflagde torsdag den 6. august tjenestestedsbesøg ved Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole i Frederikshavn.

Tjenestestedsbesøget blev indledt med en parade i anledning af det forestående chefskifte på skolen. Derefter var der omvisning og besigtigelse af forskellige faciliteter på skolen. Besøget blev afsluttet med en orientering af skolens chef om skolens opgaver, særlig med hensyn til de nye VUT uddannelser for mellemledere.

Inspektøren for Søværnets tjenestestedsbesøg på bevogtningsfartøjet HAVFRUEN

Inspektøren for Søværnet foretog onsdag den 12. august tjenestestedsbesøg i bevogtningsfartøjet HAVFRUEN. HAVFRUEN er et af de i alt 5 bevogtningsfartøjer, hvori der er gennemført en levetidsforlængelse for at sikre brugbare skibe frem til starten af 1990'erne.

Besøget blev indledt på Holmen med en orientering givet af chefen for HAVFRUEN. Under den efterfølgende sejlads i Sundet demonstrerede skibets besætning forskellige aktiviteter, hvorunder der blev lagt et øvelsesdybdebombediagram. Sejladsen blev afsluttet i Helsingør, hvor Inspektøren for Søværnet gik i land. Bevogtningsfartøjet afgik herefter til inspektionstjeneste i Kattegat.

Tak til Søværnet

Inspektøren for Søværnet har fra formanden for Reserveofficersforeningen i Danmark modtaget nedenstående tak for søværnets bidrag til afviklingen af Sammenslutning af allierede officerer af

Reserven (Confederation Interalliee des Officiers de Reserve) kongres.

"CIOR-kongressen er overstået, og det er på tide at få sagt tak til de mange, der har ydet en indsats, der for det første har været langvarig og til tider meget arbejdskrævende, men også en indsats, der kvalitativt har været så god, at kongressen i enhver henseende blev en stor succes.

Søværnet har ydet et stort og væsentligt bidrag til CIOR-kongressens succes såvel i forbindelse med CIOR-sportsdeltagernes indkvartering på Søværnets Eksercerskole, som i forbindelse med åbningsceremonien på Eksercerskolen og i forbindelse med gennemførelsen af "Forsvarets Dag".

Jeg vil gerne på vegne af Reserveofficersforeningen i Danmark sige søværnet tak for den store indsats, man har ydet, og for den store velvilje og venlighed man har vist os i forbindelse med gennemførelsen af kongressen. Jeg vil også gerne sige Dem tak, fordi De personligt var til stede ved åbningsceremonien på Søværnets Eksercerskole og dermed var med til at give denne ceremoni det officielle præg, der naturligt hører til en sådan begivenhed."

Flådebesøg

Den tyske (BRD) 7. Torpedobådseskadre, bestående af missilkanonbådene PUMA, HERMELING, NERZ, ZOBEL, FRETCHEN, DACHS og WIESEL (Type 143A-klassen) samt depotskibet NECKAR (RHEIN-klassen), hjælpeskibene OFFENBURG /LÜNEBURG-klassen) og ODIN (EX-US ARISTAEUS-klasse) aflægger rutinebesøg i Aalborg i perioden 4.-6. september. Chef for styrken vil være kommandørkaptajn Karl-Herman Stuve om bord i PUMA. Samlet besætning: 51 officerer, 454 andre befalingsmænd og menige samt 40 civile.

- - -

Det norske transportskib TORPEN (WISTING-klassen) anløber Flådestation Frederikshavn 8.-9. og 15.-16. september og Kalundborg 9.-10. og 14.-15. september. Chef vil være skibsfører J. Stormark. Samlet besætning: 4 menige og 4 civile.

- - -

Det tyske (BRD) torpedoindbjærningsfartøj TF 107 anløber Grenå 10.-11. september, Flådestation Frederikshavn 11.-17. september og Flådestation Korsør 17.-18. september. Chef vil være skibsfører P. Hinz. Samlet besætning: 5 civile.

- - -

En tysk (BRD) styrke, bestående af ministrygerne FRAUENLOB, NAUTILUS, LORELEY og ATLANTIS (FRAUENLOB-klassen) samt depotskibet MOSEL (RHEIN-klassen) aflægger rutinebesøg i København 11.-14. september. Chef for ministrygerne vil være kaptajnløjtnant W. Schurr om bord i FRAUENLOB. Chef for MOSEL vil være orlogskaptajn D. Schult. Samlet besætning: 12 officerer og 220 andre befalingsmænd og menige.

- - -

En tysk (BRD) styrke, bestående af ministrygerne UNDINE, MINERVA, GEFION og MEDUSA (FRAUENLOB-klassen), aflægger rutinebesøg i Rønne 11.-14. september. Chef for styrken vil være kommandørkaptajn D. Bleck om bord i UNDINE. Samlet besætning: 10 officerer og 92 andre befalingsmænd og menige.

- - -

De tyske (BRD) ministrygere ACHERON og DIANA (FRAUENLOB-klassen), aflægger rutinebesøg i Nexø 11.-14. september. Chef for styrken vil være kaptajnløjtnant D. Luckow om bord i ACHERON. Samlet besætning: 40 officerer og 46 andre befalingsmænd og menige.

- - -

En svensk styrke, bestående af kystkorvetterne STOCKHOLM og MALMÖ (STOCKHOLM-klassen) aflægger uofficielt besøg i Århus 11.-14. september. Chef for styrken vil være kommandørkaptajn Jan Munthe. Samlet besætning: ca. 60 mand.

- - -

En svensk styrke, bestående af missilbådene KAPAREN, VÅKTAREN, SNAPPHANEN og TIRFING (HUGIN-klassen), aflægger uofficielt besøg i Aalborg i perioden 11.-14. september. Chef for styrken vil være kommandørkaptajn Johan Forslund. Samlet besætning: ca. 76 mand.

- - -

././.

Forbundsgrænseværnets enheder NEUSTADT, BAD BRAMSTEDT og UELSEN aflægger rutinebesøg i Rønne 14.-15. september. Chef for styrken vil være politidirektør S. Gehrke om bord i NEUSTADT. Samlet besætning: 8 officerer, 62 andre befalingsmænd og menige samt 3 civile.

- - -

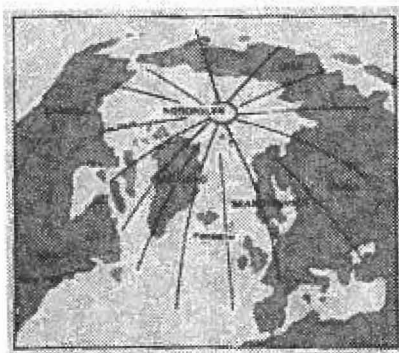
Den tyske (BRD) minestryger UNDINE aflægger rutinebesøg på Christiansø 13.-14. september. Chef vil være kommandørkaptajn D. Bleck. Samlet besætning: 3 officerer og 23 andre befalingsmænd og menige.

- - -

Det franske hjælpeskib ISARD (CHAMOIS-klassen) aflægger rutinebesøg i København i perioden 16.-19. september. Chef vil være Lieutenant de Vasseau Bonn. Samlet besætning: 2 officerer, 13 underofficerer og 3 menige.

UDLAND KORT

Anti akustisk torpedosystem udviklet

Det israelske firma Rafael Armament har udviklet et anti akustisk torpedosystem ATC-1 (Acoustic Torpedo Countermeasures System) til den israelske flåde. Systemet, der slæbes, er udviklet til at aflede en moderne hurtig akustisk-aktiv eller passiv søgende torpedo, idet det udsender stærke akustiske signaler, der af den indkommende torpedo akcepteres som et reelt mål. ATC-1 systemet udsættes fra overfladeskibe og slæbes neddykket. Den indkommende torpedo søger ATC systemet i stedet for skibet og er ydermere ikke i stand til at ødelægge dette, grundet dets ringe størrelse og derfor roterer om dette, til distancen er udløbet, hvorefter den går til bunds. ATC systemet fjernbetjenes fra overfladeenheden - det være sig krigs- eller handelsskibe - og kan bjærges efter brug, hedder det bl.a. i artiklen i "MILITARY TECHNOLOGY".

Nye specialskibe til Forbundsmarinen

15. maj søsattes fra Flensborg skibsbygningselskab et nyt specialskib til Forbundsmarinen, der blev navngivet OSTE. Skibet, der blev kølstrakt i 1986, forventes at være operativt i 1988, er den første enhed af Type 423-klassen, der skal omfatte tre enheder. Deplacementet er på 2400 tons og længde og bredde henholdsvis 83,5 meter og 14,6 meter. Fremdrivningsmaskineriet består af Humboldt-Deutz dieselmotorer. Konstruktionsfarten ligger omkring 19 knob. Der er ikke planlagt armering for de tre enheder, der skal overtage opgaver fra de tidligere specialskibe af Type 422 A (OSTE) - og Type 422 B (ALSTER og OKER)-klasserne, der bliver udfasede i begyndelsen af 90'erne, hedder det bl.a. i artiklen i "SOLDAT und TECHNIK".

Den amerikanske flåde planlægger anskaffelse af flere hangarskibe

Det amerikanske forsvarsministerium har officielt meddelt, at den amerikanske flåde vil afsætte penge til yderligere to hangarskibe af NIMITZ-klassen (den 7. og 8. enhed i klassen) i forsvarsbudgetforslagene for finansårene 1988 og 89. De nye hangarskibe (CVN 74 og CVN 75) vil være færdige i henholdsvis 1995 og 1998 og er projekteret til at koste ca. 7 milliarder dollars. De skal erstatte (MIDWAY (CV 41) og CORAL SEA (CV 43) ved afslutningen på disse enheders 50-års tjeneste. Såfremt forslaget godkendes, vil de to hangarskibe sikre den amerikanske flådes evne til at opretholde 15 hangarskibskampgrupper på den anden side af år 2000, hedder det bl.a. i artiklen i "MILITARY TECHNOLOGY".

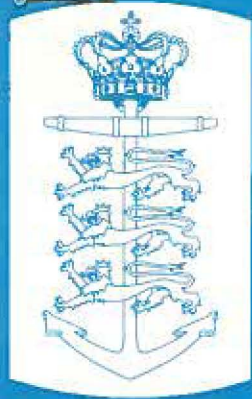
Nye helikoptere til det svenske forsvar

Det svenske forsvar har bestilt 10 helikoptere af typen Aerospartiale AS. 322 SUPER PUMA til en værdi af 400 millioner franske Franc. Leveringen vil være afsluttet i 1989. SUPER PUMA'en, der blev valgt frem for Sikorsky BLACKHAWK, skal anvendes til transportopgaver ved det svenske flyvevåben, hvis 10 helikoptere af typen HKP-4B (Boeing Vertol 107), der fortsat er operative,

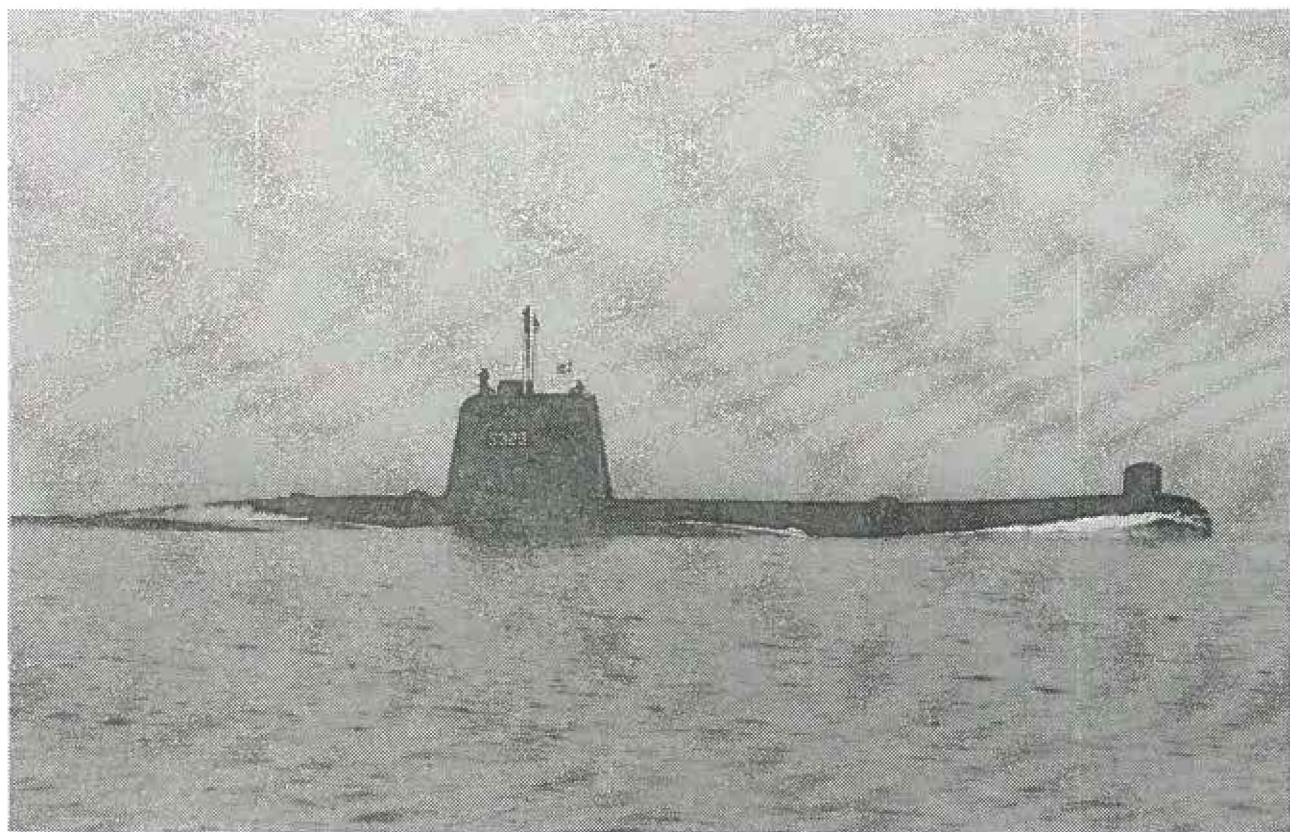
overdrages til den svenske marine, hedder det bl.a. i artiklen
i "MILITARY TECHNOLOGY".

E B

S.P.E. Gøbel
Kommandør

SØVÆRNS- ORIENTERING

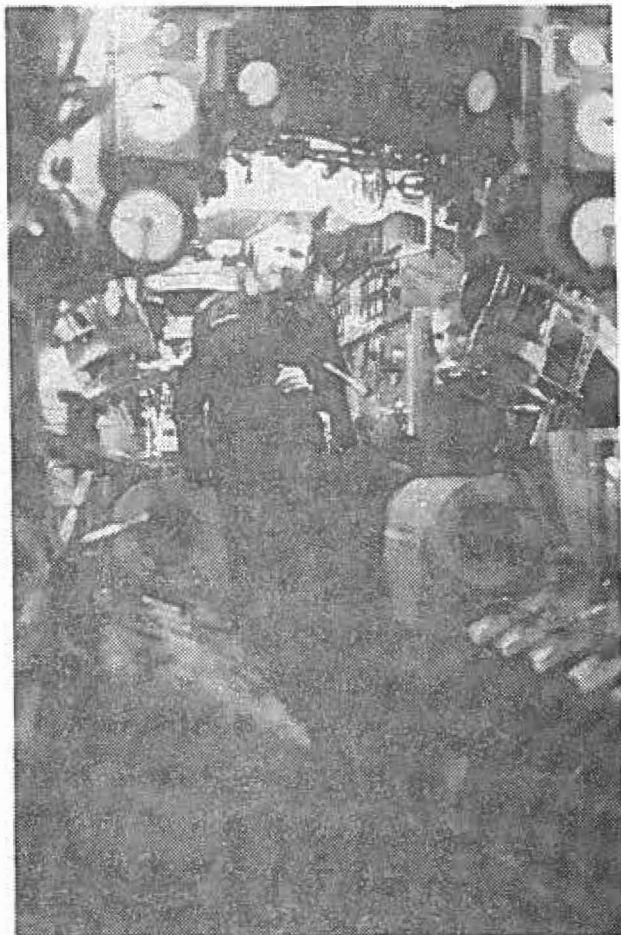
SPRINGEREN under forlægning i overfladen. (SVN FOT).

SPRINGERENS deltagelse i STANAVFORLANT BALTOPS 1987

I perioden 11.-21. august deltog undervandsbåden SPRINGEREN i NATOs stående styrke i Atlanterhavet - STANDING NAVAL FORCE ATLANTIC (STANAVFORLANT)'s årlige øvelse i Østersøen. Øvelsen havde som hovedformål at demonstrere solidaritet inden for NATO samt at vise flaget i Østersøen. Endvidere skulle øvelsen give de enkelte enheder kendskab til Østersøen og de specielle forhold, der karakteriserer området.

For SPRINGERENS vedkommende startede øvelsen med afgang Holmen 11. august og derefter forlægning mod øvelsesområdet øst for

Bornholm. Her startede "Work-up"-fasen, som skulle tilgodese enhedernes muligheder for at optimere grej og besætninger inden den taktiske øvelse (TACEX).

Glimt fra maskinrummet i SPRINGEREN. (UBE FOT).

I "Work-up"-fasen deltog SPRINGEREN i flere forskellige antiubådsøvelser (CASEX). Disse spændte fra de mest elementære (skib-ubåd) til mere avancerede antiubådsøvelser med deltagelse af overfladeskibe, helikoptere samt antiubådsfly (Maritime Patrol Aircraft). De avancerede CASEX-øvelser skulle træne antiubådsenhederne i detektion og engagement af ubåde i samarbejde med helikoptere og MPA. Disse øvelser gav SPRINGEREN god træning i at vurdere en nuanceret antiubådstrussel.

Efter "Work-up"-fasen var der for SPRINGEREN indlagt weekendbesøg i Rønne. Det blev en vellykket weekend, hvor besætningen nød

godt af den bornholmske gæstfrihed. Under weekendbesøget var der indlagt bl.a. fodboldkamp mod et mandskab fra Bornholms Værn, hvor SPRINGEREN viste stor sportsånd som god taber. Der blev også afholdt "åben båd" om bord, og i løbet af 3 timer havde ikke færre end 450 personer gæstet SPRINGEREN.

Efter weekendbesøget drog SPRINGEREN atter på havet for at deltage i fase II (TACEX-fasen). Med om bord var en journalist fra Danmarks Radio, som skulle lave interviews til programmet "En arbejdsplads i Danmark". Det var et sjovt og spændende indslag, og alt tyder på en spændende radioudsendelse (12. september kl. 1400).

I TACEX-delen skulle SPRINGEREN sammen med danske og tyske styrker neutralisere en stærk antiubådsgruppe, som udgjordes af

STANAVFORLANT. Udbyttet blev for SPRINGEREN noget reduceret på grund af vejrliget. De mest fremherskende vejrforhold var tåge og havblik, hvilket ikke er optimale operationsvilkår for en ubåd, når alle sikkerhedsfaktorer skal tages i betragtning.

Alt i alt blev øvelsen dog udbytterig.

Efter øvelsen satte STANAVFORLANT kursen mod Flensborg, og SPRINGEREN mod Holmen. SPRINGEREN ser frem til at gense enhederne i november/december, når SPRINGEREN indgår i STANAVFORLANT.

(SPRI)

Søværnsmesterskab i kapsejlads 1987

I dagene 31. august og 1. september afvikledes søværnsmesterskabet i kapsejlads for Ynglinge og Folkebåde.

Der var tilmeldt 6 hold á 3 mand i Ynglinge og 7 hold á 3 mand i Folkebåde. De tilmeldte repræsenterede et bredt udsnit af personelgrupperne og tjenestestederne.

Mandag den 31. august kl. 0900 mønstrede 36 sejlere, officials og hjælpepersonel i meget fint sejlervejr på havnen på Margretheholm, hvor sejladserne skulle foregå fra. En Ynglinge-besætning mødte ikke.

Efter velkomst af formanden for sejlsportsudvalget var der gennemgang af sejladsbestemmelserne samt lodtrækning af fartøjerne. Resten af formiddagen gik med klargøring af fartøjerne samt trimning og træning.

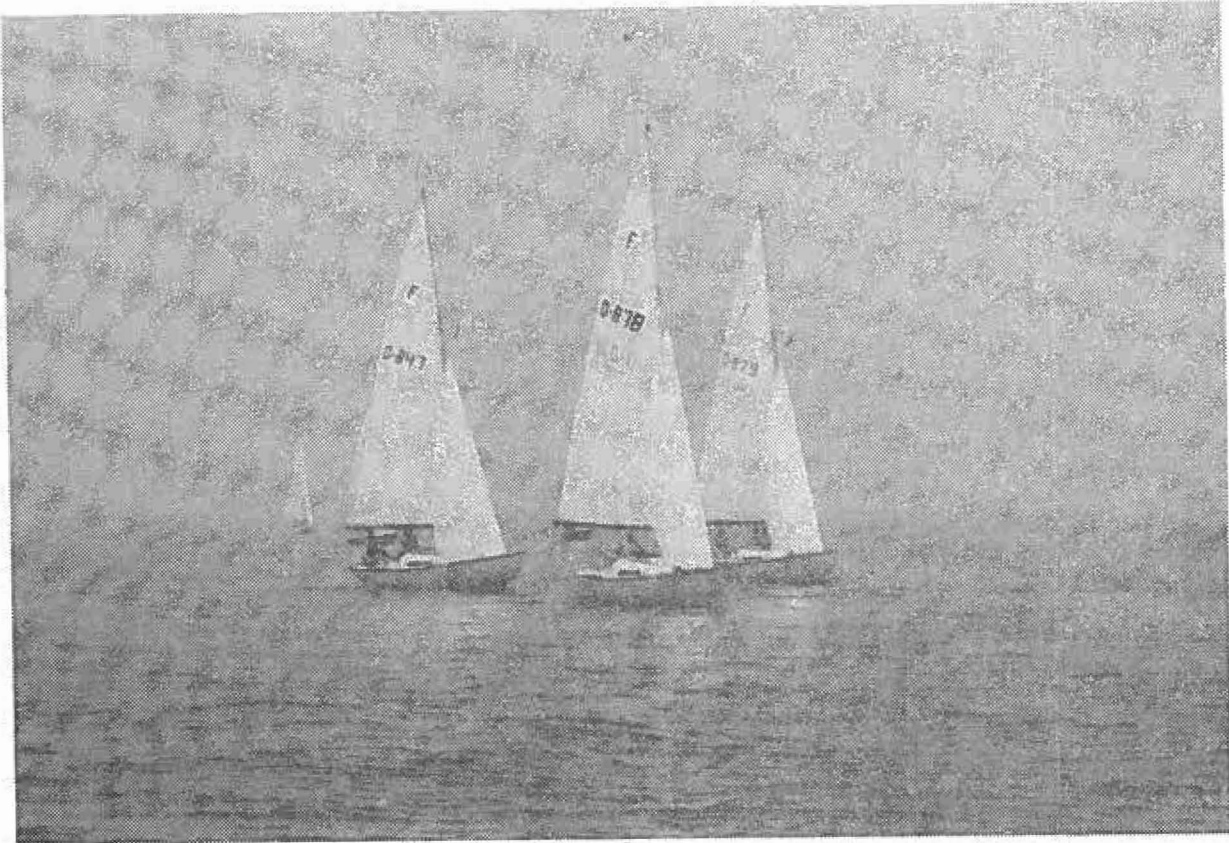
Kl. 1300 gik første start. Vinden var N 7-9 m/sek. ca. 1/2 m sø, og strøm ca. 0,2. Kl. 1440 kunne anden start gennemføres under samme vejrforhold. Der blev vist en meget fin start af sejlerne i begge klasser. Efter 3 sekunder var alle over startlinien.

Tirsdagens sejlads kom først i gang med en times forsinkelse på grund af manglende vind. Dagens første sejlads blev sejlet i vindstyrke 1 1/2 - 2 1/2 m/sek. fra SE. Anden sejlads i styrke 4 fra S og tredje sejlads i styrke 8-9.

Med alle sejladserne gennemført kunne dårligste resultat fratrækkes.

Vinder i Yngling blev løjtnanterne S.Larsen, L.S.Christensen og P.Hesselberg fra Søværnets Officersskole.

Vinder i Folkebåde blev oversergent B.Rasmussen, senior-

Folkebådene i dyst under lette vindforhold. (SKS FOT).
sergent M.Pedersen og oversergent J.Larsen fra Søværnets Konsta-
belskole.

For begge holds vedkommende med 0 point.

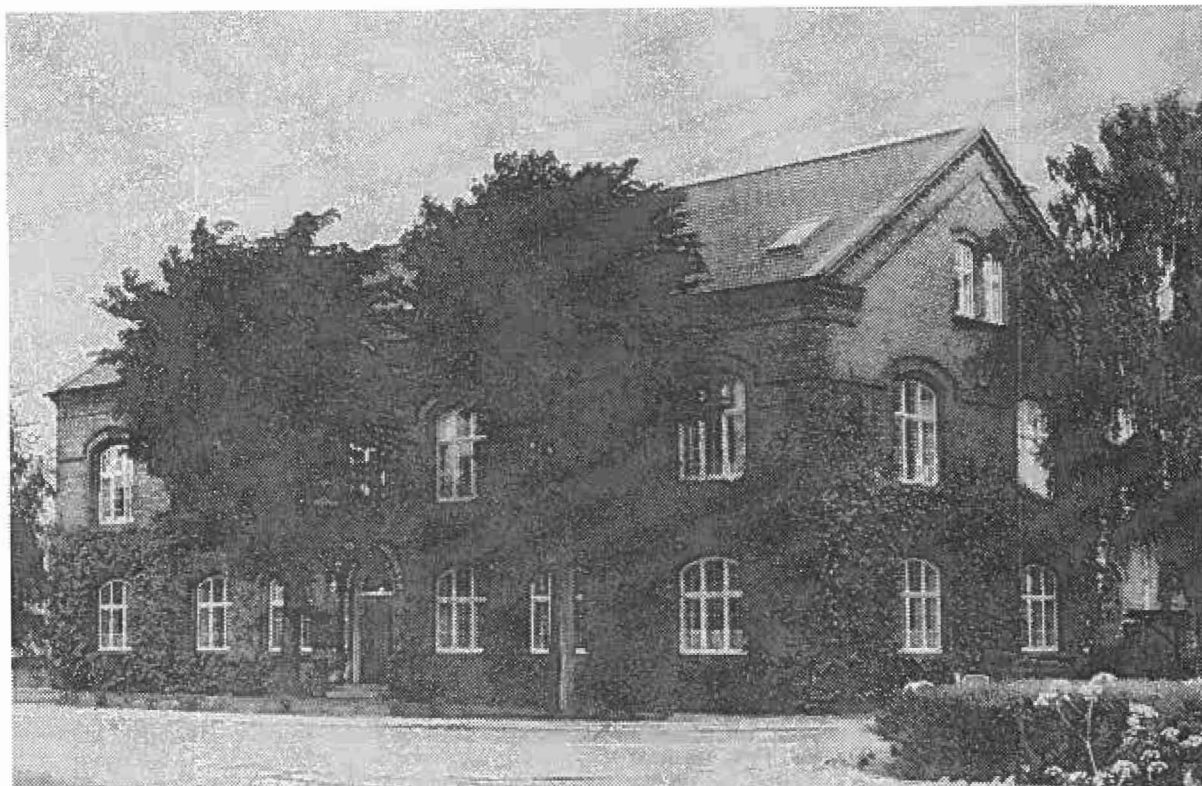
Formanden fra sejlsportsudvalget, der overrakte de udsatte
præmier og medaljer, afsluttede stævnet med at udtale, at det
var glædeligt at kunne konstatere den væsentlig større tilslut-
ning, søværnsmesterskabet havde haft i år i forhold til sidste
år. Han oplyste endvidere, at sejlsportsudvalget ville lade re-
sultaterne, opnået i dette stævne, indgå i vurderingerne ved ud-
tagelsen af søværnets besætning til næste års internationale mi-
litære sejlsportskonkurrencer.

(SKS)

Eskadrebygningen på Holmen fylder 100 år

Fregateskadrens, Mineskibseskadrens og Undervandsbådseskad-
rens stabe markerede den 21. august 100-året for opførelsen af
eskadrebygningen på Nyholm med en orientering om søværnet i 1887,

husets opførelse og lidt om de første brugere, et let traktement, ophængning af de gamle bygningstegninger i forstuen og endelig en fælles frokost for husets brugere i det til dagen festligt udsmykkede mødelokale på 1. etage.

Eskadrebygningen på Nyholm, hvor husets brugere den 21. august markerede 100-året for opførelsen. (SVN FOT).

Bygning 2651 - 47 blev tegnet af arkitekten Olaf Schmidt under tydelig inspiration af arkitekt Meldahls bygninger på Holmen med rundbuede stik over vinduer og døre, skiffertage og opført i gule "maskinmursten" - i den såkaldte Meldahlske streg.

Bygningen blev opført som kontorbygning for søminekorpset nær ved Whiteheadsmagasinet, det senere "Søminevæsenets værksted".

Forsvarets Bygningstjeneste har udlånt de smukke farvelagte tuschtegninger på lærred, som huset er bygget efter. De er blevet affotograferet og indrammet i naturlig størrelse og med korrekte farver til ophængning i anledning af jubilæet.

Tegningerne viser, at huset er opført på flere hundrede pæle, der er rammet ned i jorden, for at huset kunne stå sikkert på den opfyldte grund.

På en tegning er anført, hvem der skulle rykke ind i nogle af kontorerne i det nye hus.

Således skulle l. elektrikerer rykke ind i det kontor, der i dag benyttes af chefen for Fregateskadren. Det var den 44-årige søminemester af første klasse, cand.mag. Hannibal Jespersen. Dengang var søminevæsenet bl.a. inddraget i overvejelserne om indførelse af elektrisk belysning i Det kongelige Teater - og korpsets personel fik senere kontrollen med installering af det elektriske lys i Det kongelige Teater. Hannibal Jespersen har bestemt været en nøglefigur i alt dette.

Oversøminemesteren, hvis kontor fandtes lige inden for indgangsdøren til højre, hvor der nu er fotokopiering og et kontor for Fregateskadrens operationsofficer - hed Marius Hansen.

Han var født den 15. januar 1825 og var altså nu 62 år. Han var ansat i denne stilling i august 1880 - altså 7 år tidligere. Før dette var han maskinmester. Han var Ridder af Dannebrog og havde derudover erindringsmedalje fra krigen i 1848-50 og erindringsmedalje fra krigen i 1864. Han var altså 25 år gammel, da den første krig var forbi og 39 år gammel, da den anden krig sluttede.

Tegningen viser også et rum mærket "Telefon". Dette rum er i dag en del af Mineskibseskadrens sekretariat - og nu findes der telefoner i alle rum. I nogle rum endog flere telefoner.

Telefoner på Holmen var noget ret nyt dengang. Den 23. november 1885 - altså 2 år før huset stod færdigt - blev der skrevet kontrakt med Københavns Telefon-Selskab om anlæg og vedligeholdelse af et særligt militært telefonsystem i København udgående fra Kastellet. Det fremgår af kontrakten mellem l. ingeniør-direktions 2. bygningsdistrikt og Københavns Telefon-Selskab af 22. august 1885, som var fremlagt i fotokopi på dagen sammen med andre arkivalier vedrørende huset.

I Christian Elling og Viggo Steen Møllers "Holmens bygningshistorie 1830-1930" siges om bygningen af huse på Holmen i perioden 1875 - 1901, altså i den periode, hvori denne bygning blev opført: "Det var velbyggede huse, håndværksmæssigt set, de har stået sig godt gennem årene og ikke krævet store udgifter til vedligeholdelse; i den retning må man rose de mænd, der har stået for opførelsen".

Husets daglige brugere kunne have ønsket, at der, især i de senere år, var blevet ofret lidt mere på vedligeholdelse af bygningen, men at der ikke er det, har ikke hindret, at alle har kunnet trives i den gamle bygning.

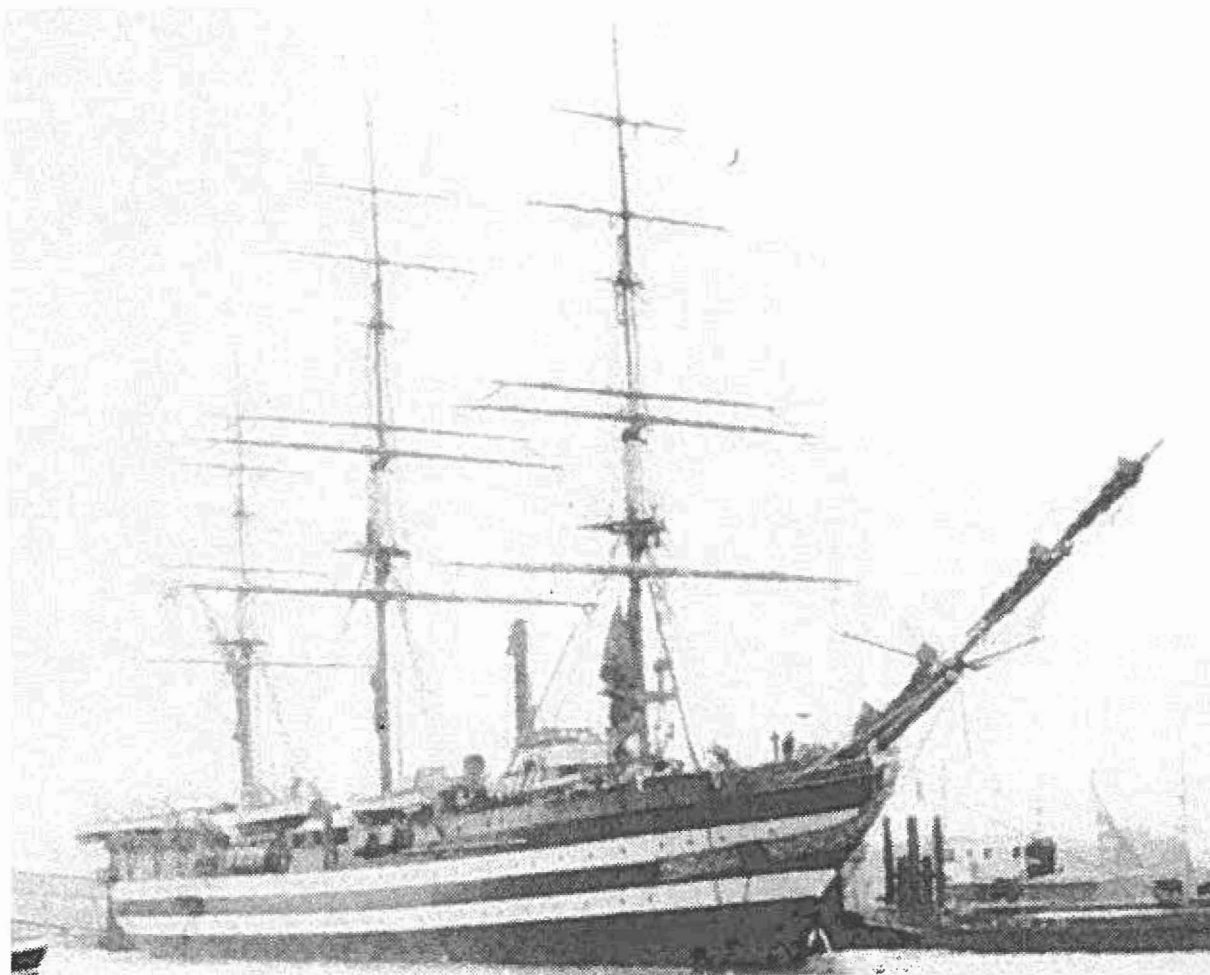
(MSE)

Udenlandske flådebesøg i København sommeren 1987

Sommerens udenlandske flådebesøg i København har været domineret af skoleskibe.

De hollandske fregatter ISAAC SWEERS og PIET HEYN på kadettogt, og den græske flådes skoleskib ARIS aflagde besøg i juli måned. Det italienske sejlskoleskib AMERIGO VESPUCCI midt i august og den brasilianske flådes nye skoleskib BRASIL ultimo august.

AMERIGO VESPUCCI aflagde uofficielt besøg i tiden 11.-17. august. Det smukke skib, der sine 56 år til trods fremtræder sær-

AMERIGO VESPUCCI (Foto: JANE's).

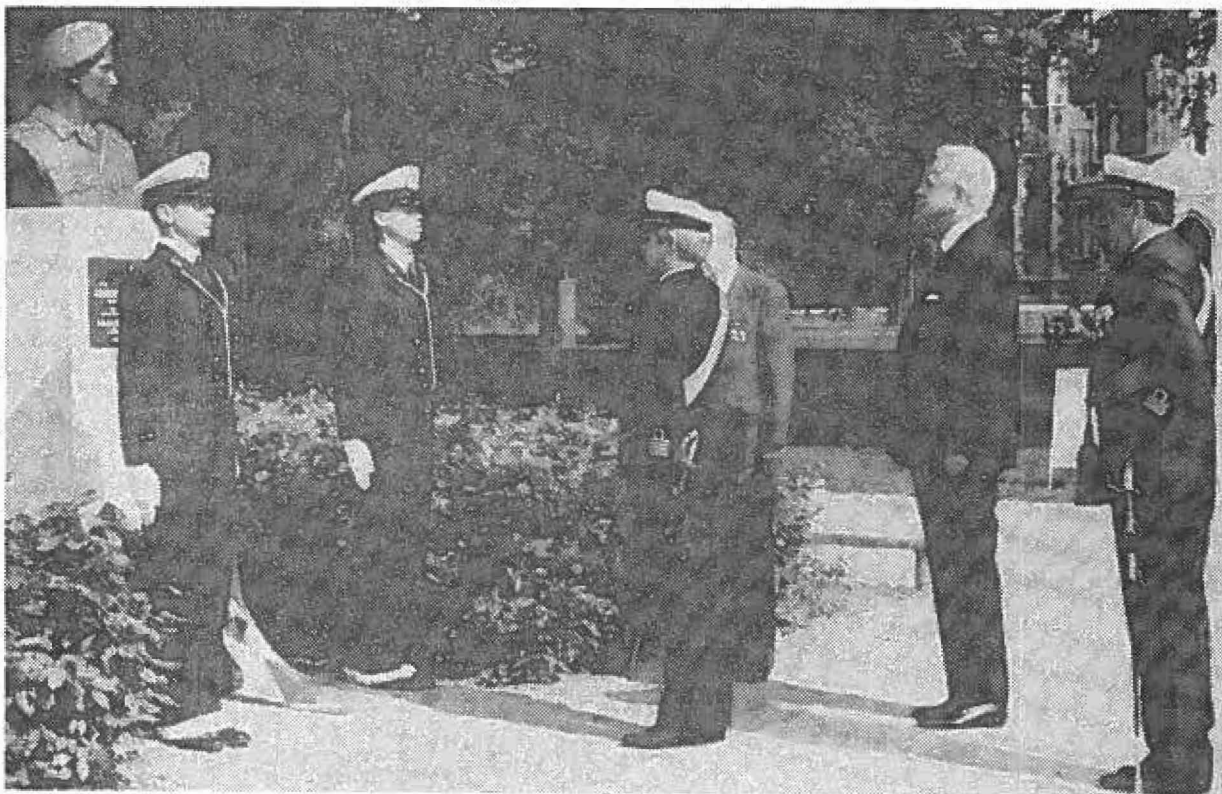
deles velholdt, var, som det altid har været tilfældet, udsat for stor opmærksomhed fra presse og offentlighed. Ved dette besøg ikke mindst, da skibet i anledning af det europæiske miljøår på Kommissionen for de europæiske Fællesskabers vegne medbragte en appel for havets redning, også kaldet "Project Aquarius". En kampagne med specielt sigte på at bevidstgøre og en-

gagere det enkelte menneske om og i havets miljø, som en central faktor i menneskets liv, og herunder nødvendigheden af sårning af degenererede havområder og forebyggende forureningsbekæmpelse.

I forbindelse med besøget var der på Langeliniekaen ved Miljøministeriets foranstaltning arrangeret temaudstilling omkring miljøbeskyttelse - AMERIGO VESPUCCI medbragte en symbolsk "flaskepost", hvor de besøgende til skib og udstilling i skriftlig form kunne tilkendegive meninger, ønsker og forslag omkring miljøbeskyttelse og miljøpolitik.

Flaskens indhold blev overrakt Københavns Overborgmester E.Weidekamp af AMERIGO VESPUCCI's chef, kommandør Tuillo Dequal, på Københavns Rådhus mandag den 17. august forinden skibets afsejling.

Flådestation København havde i samarbejde med den italienske ambassade tilrettelagt et omfattende besøgsprogram. Foruden

Fra kransenedlægningen ved Major Anders Lassens mindebuste ses fra venstre kommandør T.Dequal, delvist skjult af denne direktør Sv.Seehusen, formand for Frihedskampens Veteraner og Frihedsmuseets Venner, dernæst den italienske ambassadør H.E. A.Cortese de Bosis og yderst til højre orlogskaptajn F.D.Agostino, italiensk marineattaché.

de protokollære besøgsbegivenheder omfattende udvekslingsbesøg med Søværnets Officersskole, museums- og bryggeribesøg, sportsarrangementer og busture for skibets faste besætning og søofficerselever. Som ved tidligere besøg blev der med deltagelse af honnørkommandoer fra AMERIGO VESPUCCI og Flådestation København nedlagt kranse i Mindelunden, på Vestre Kirkegård (ved Fællesmonumentet) på italienske krigergrave fra 1. Verdenskrig, og ved dette besøg, efter ønske fra italienske myndigheder også ved Major Anders Lassens mindebuste. Busten, der står i Churchillparken ud for Frihedsmuseet, blev afsløret i foråret, opstillet på initiativ af Frihedskampens Veteraner og Frihedsmuseets Venner.

Sommerperiodens sidste udenlandske skoleskibsbesøg i København fra 29. august til 1. september kom fra Brasilien ved et uofficielt besøg af BRASIL, den brasilianske flådes nye skoleskib. Skibet, der afløser CUSTODIO DE MELLO, blev indlemmet i flådens tal den 21. august 1986 og er i ydre design af skrog og

Den brasilianske flådes skoleskib BRASIL.

overbygning lig de brasilianske NITEROI-klasse fregatter. I indretning er skibet up-to-date udstyret, herunder med moderne tekniske hjælpemidler til undervisning, bl.a. et taktisk simulatorsystem.

Kaptajn Alberto Annarumma Jr. er chef for BRASIL og den 422 mand store besætning, som består af 30 officerer, 255 sergenter og menige samt 137 kadetter på forskelligt uddannelsestrin.

BRASIL startede dette skibets første kadettogt fra Rio de Janeiro den 19. marts i år, og vil ankomme dertil igen den 20. oktober efter at have aflagt besøg i 34 havne i Syd- og Nordamerika, Middelhavet og Midt- og Nordeuropa.

(FLS KBH)

Indland kort

"Krigsbytte" returneret

Efter 44 år er et cigaret etui - oprindeligt en præmie for god revolverskydning til Elev No. 15695 på Kongelundsfortet i 1940 - returneret til dets retsmæssige ejer, pensioneret kaptajnløjtnant Aage Jensen.

I den mellemliggende periode har etuiet været vidt omkring.

29. august 1943 var kaptajnløjtnanten tjenstgørende ved vagtstyrken på Holmen. Ved den tyske besættelsesmagts indtrængen og afvæbning af den danske styrke forsvinder etuiet sporløst. Etuiet dukker frem igen i 1945, hvor en britisk soldat - Mr. W. Appelby - finder det i Tyskland og tager det til sig. Etuiet gemmes efter krigen væk i en skuffe, indtil den nu aldrende Mr. Appelby i foråret 1987 atter finder det frem. I den tro, at det har tilhørt en tysk soldat sender han det til den tyske Ambassade i London og beder disse returnere etuiet til den retmæssige ejer eller dennes familie.

Via den tyske Ambassade i London, Den danske Forsvarsattaché i London samt Marinens Bibliotek i København finder man frem til kaptajnløjtnanten, der nu atter efter 44 år er kommet i besiddelse af sit etui.

Fra ejeren lyder en tak til ambassaderne i London og Marinens Bibliotek for deres medvirken.

Korrektion

I SØVÆRNS-ORIENTERING nr. 12/87 er der i forbindelse med artiklen om Flagbastionen på Kronborg anført, at der på batteriet under besættelsen var posteret en tysk skildvagt.

Opmærksomheden henledes på, at fornyede historiske undersøgelser viser, at der i nævnte tidsrum ikke var udstillet en tysk vagt, ligesom der heller ikke var hejst et tysk krigsflag på Flagbastionen. Der var derimod et flag på en flagstang rejst på jorden på kaserneområdet, som tyskerne rådede over, meddeler Slotsforvalteren på Kronborg.

Flådebesøg

En canadisk styrke, bestående af destroyeren ATHABASKAN (DD 280-klassen) og fregatten FRASER (ST.LAURENT-klassen), aflægger rutinebesøg i København i perioden 21.-24. september. Chef for ATHABASKAN vil være orlogskaptajn G.R.Maddison. Om bord vil være flotilleadmiral L.C.A.Westropp og chefen for 1. Destroyereskadre, kommandør L.E.Murray. Chef for FRASER vil være orlogskaptajn B.M.Power. Samlet besætning: 65 officerer og 500 menige.

---ooOoo---

En amerikansk styrke, bestående af destroyeren HAYLER (SPRUANCE-klassen) og fregatten AUBREY FITCH (OLIVER HAZARD PERRY-klassen), aflægger rutinebesøg i København i perioden 27.-30. september og i Århus i perioden 1.-5. oktober. Chef for styrken vil være kommandør H.F.Dalton om bord i HAYLER. Chef for HAYLER vil være orlogskaptajn S.B.Weeks og for AUBREY FITCH orlogskaptajn G.A.Storm. Samlet besætning: 45 officerer og 505 menige.

---ooOoo---

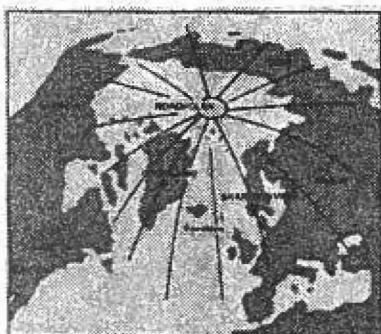
De tyske (BRD) hjælpeskibe HANS BÜRKNER og HEINZ ROGGENKAMP foretager daglige anløb af Flådestation Frederikshavn i perioden 18. september til 2. oktober. Chefer vil være henholdsvis skibsfører G.Haselback og skibsfører F.P.Clausen. Samlet besætning: 67 civile.

---ooOoo---

Den 5. Tyske (BRD) Mineskibseskadre med minestrygerne NEPTUN, PERSEUS og GEMMA (SCHÜTZE-klassen) samt depotskibet MOSEL (RHEIN-klassen) aflægger uofficielt besøg på Flådestation Frederikshavn i perioden 2.-5. oktober. Chef for styrken vil være kommandørkaptajn Wolfgang Nolting om bord i MOSEL. Samlet besætning: 18 officerer og 212 andre befalingsmænd og menige.

Udland kort

Den amerikanske flåde anskaffer variant af italiensk minejager

I kølvandet på den amerikanske flådes kontrakt med det italienske firma Intermarine om studie og udvikling af en variant af firmaets minejager af LERICI-klassen har firmaet Intermarine USA, Savannah, Georgia, fået tildelt en kontrakt til en værdi af 20,9 millioner dollars vedrørende bygning af prototypen af varianten af LERICI-klassen. Der er planlagt en serie på 17 enheder. Den amerikanske LERICI-klasse vil blive større, idet displacementen vil blive på 790 tons mod den italienskes 485 tons, længde, bredde og dybgang vil være 58 x 11 x 2,92 meter mod den italienskes 49,90 x 9,44 x 3 meter. Minejagtsystemet omfatter Ratheons SQQ-32 sonar sammen med Thomson-CSF og Honeywell SLQ-48 mineneutraliseringssystem. Den første enhed er planlagt leveret i april 1991, hedder det bl.a. i artiklen i "MARITIME DEFENCE".

Nyt tysk (BRD) hydrografskib søsat

Krögerværft i Rendsborg har for nylig søsat et nyt hydrografskib til det tyske Hydrografiske Institut, der blev navngivet ATAIR. Når skibet er færdigbygget, skal det erstatte den 25 år gamle konverterede trawler ATAIR WEG. ATAIR vil blive anvendt til opmåling, lokalisering af vrage, afprøvning af nautiske instrumenter og miljøundersøgelser i Nordsoen og Østersøen. Besætningen vil bestå af 16 mand samt 7 videnskabsmænd. Skibet, der måler 51,5 meter, har et dieselelektrisk fremdrivningssystem bestående af to 463 KW aggregater, der føder en 600 KW elektromotor, der

drejer en fembladet skrue med vendbare blade og giver en fart på 11,5 knob, skriver "MARITIME DEFENCE".

Den hollandske flåde har søsat 2.undervandsbåd af WALRUS-klassen

Den dieselelektriske undervandsbåd ZEELEEUW, den anden enhed i den hollandske flådes nye undervandsbåde af WALRUS-klassen, blev 20. juni søsat fra Rotterdamsche Droogdok Maatschappij. Søprøverne er planlagt til at finde sted i slutningen af 1988, skriver "MARITIME DEFENCE".

Nye amerikanske krydsere af TICONDEROGA-klassen

Den amerikanske flåde har ved Bath Iron Works, Bath Maine søsat en ny Aegis missilkrydser af TICONDEROGA-klassen, der blev navngivet PHILIPPINE SEA. Søsterskibet ANTIETAM har i Baltimore højst kommando og skal indgå i Stillehavsflåden, hedder det bl. a. i artiklen i "Sea Power".

EB

S. P. E. GØBEL

Kommandør

Chef for Marinestabens

Udviklings- og Uddannelsesafdeling

SØVÆRNS- ORIENTERING

Automatikprisen 1987 tildelt ingeniør ved Søværnets Materielkommando

Årets automatikpris 1987 på 25.000 kr. er tildelt overingeniør og afdelingschef ved Søværnets Materielkommando's skibstekniske afdeling, civilingeniør Torben Munk.

Civilingeniør T.Munk
(SMK FOT).

Tildelingen begrundes af Automatikprisen's Bedømmelseskomité med overingeniørens komplette idearbejde fra specifikation til anvendelse af et avanceret koncept for skibsautomatisering til søværnets nye STANDARD FLEX 300 skibe.

Torben Munk har i forbindelse hermed været primus motor omkring definition af en systemopbygning, hvor maskineri og reguleringsystemer behandles som en helhed. D.v.s. at bl.a. valget af maskinkonfiguration foregår koordineret også i tilfælde af fejlbehaftet udstyr/maskineri, hvorved sikkerhed i betjening opnås. At der er vision i det specificerede system kan bl.a. konstateres ved, at der i industriministeriets oplæg til "Projekt Skib" foreslås anvendt tilsvarende principper for skibsautomatisering som et vigtigt element i at sikre fremtiden for Danmarks flåde af mindre handelskibe.

(SMK)

Skibs- og maskinkontrolsystemet i STANDARD FLEX 300

STANDARD FLEX 300-skibene skal bruges til mange formål og skal derfor kunne mange ting. Af den grund er de udstyret med en del mere maskineri til manøvrering og fremdrivning, end man normalt finder i skibe.

Samtidig er der både i søværnet og generelt inden for skibsfarten et stigende krav om, at mandskabet reduceres mest muligt. Dette skyldes først og fremmest et ændret livsmønster, som ikke gør det attraktivt at være væk fra familien og landlivets fornøjelser alt for længe ad gangen, med mindre det modsvares af store kompensationer i form af høj løn og øget fritid.

Begge de nævnte forhold gjorde det nødvendigt for Søværnets Materielkommando (SMK) at gå bort fra de traditionelle måder at håndtere skibe på og finde et alternativ, hvor et begrænset mandskab kan kontrollere skib og maskineri, uden at kravene til mandskabet øges, og uden at sikkerheden forringes.

Populært sagt valgte man at udfylde "hullet" mellem mandskabet på broen og maskineriet med et stort sammenbygget elektronisk kontrolsystem. I stedet for som tidligere at betjene de enkelte systemer, såsom ror og hovedmotor særskilt, udtrykker man nu sit ønske om skibets bevægelser eller om andre skibstekniske funktioner til kontrolsystemet, som så sørger for at dirigere de forskellige maskinerier, således at den ønskede effekt opnås.

Denne måde at betjene systemet på kræver, at arbejdsmetoderne er helt klart definerede, og man har i den forbindelse indført begreberne "tilstande" og "forløb".

En "tilstand" betegner en blivende situation, hvor maskinerierne arbejder sammen med et bestemt formål for øje. Af tilstande kan for eksempel nævnes normal sejlads, manøvrering, nødsejlads med kun en propeller etc.

Et "forløb" er en tidsmæssigt begrænset hændelse, som medfører en vis ændring. Af forløb kan nævnes skift fra en tilstand til en anden, start af en hovedmotor etc.

Denne opdeling i veldefinerede kontrolopgaver letter betjeningen og medfører en forenkling af betjeningspanelerne, idet det viser sig, at man kan opnå stort set alle virkninger ved hjælp af et antal trykknapper og tre håndtag. Herudover kræves der dog også en skærmterminal til den mere overordnede kontrol og til betjening af de sekundære maskinsystemer. Alt i alt fylder det samlede broudstyr imidlertid ikke mere end et normalt skrivebord.

Der spares altså plads, specielt på broen, og der spares mandskab. Til gengæld indføres der et kompliceret elektronisk system, men udviklingen har heldigvis medført, at dette kan udføres meget kompakt og pålideligt.

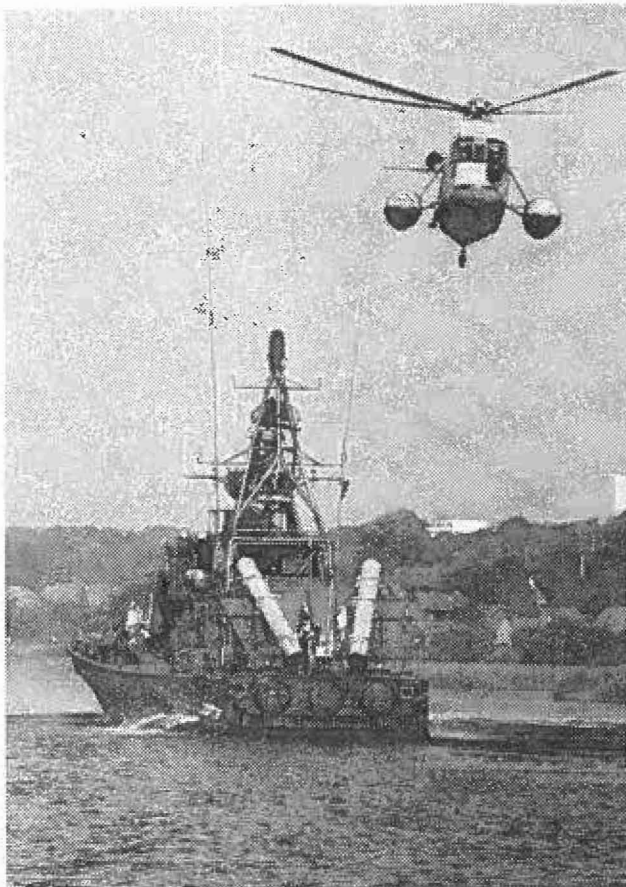

De opnåede fordele skønnes at blive så store, at det må forventes, at tilsvarende systemer vil blive taget i anvendelse også for almindelige handelsskibe inden for overskuelig tid.

(SMK)

Torpedodåden HAMMERs adoptionsbesøg i Haderslev 21. - 24. august

Torpedobåden HAMMER aflagde i dagene 21.-24. august adoptionsbyen Haderslev det årlige besøg. Adoptionsbesøget var fra starten imponerende, idet HAMMER allerede i Haderslev Fjord blev

Torpedobåden HAMMER ved ankomsten i Haderslev Fjord (HAMR).

Dagen blev afsluttet med et vellykket cocktailparty, hvor skibet traktede med pindemadder og sønderjysk øl, for ca. 60 gæster.

Lørdag gennemførtes tovtrækning og skydning med Haderslevs hjemmeværn og marineforening. Også her måtte HAMMER se sig be-sejret. Men alligevel var humøret højt under den efterfølgende frokost i det grønne.

budt velkommen af en S-61 Seaking helikopter fra Flyvestation Skrydstrup.

Ligeså imponerende var dog besætningens modtagelse på rådhuset, hvor der bl.a. blev budt på "solæg" - en sønderjysk specialitet, der var som skabt til besætningen; trøtte oven på en lang uges øvelser. Æggene var fyldte med tabasco og andre krydderier og blev skyllet ned med snaps.

Med fyldte maver og i godt humør drog besætningen i "kamp" mod Haderslev Garnisons Idrætsforening på den lokale fodboldbane. Efter kampen, hvor HAMMER viste sportsånd og tabte 5-3 til garnisonen, var der rundvisning på kasernen.

Alt imens afholdtes der "åbent skib" om bord, hvor mange besøgende udviste stor spørgelyst og interesse.

Om aftenen var skibet inviteret til sønderjysk pølsebord hos Haderslev Marineforening og havde en munter aften i smukke lokaler.

Søndagen indledtes med en to timers rundvisning i den gamle del af byen, som ikke mindst på grund af guiden viste sig at være både interessant og flot. Sultne og berigede af den lange gåtur afholdt skibet frokost med deltagelse af bl.a. borgmesteren, regimentschefen og marineforeningen. Endvidere var der igen "åbent skib" for alle interesserede.

Adoptionsbesøget afsluttedes mandag med, at ca. 35 gæster fra byen fik forevist skibets sejl- og manøvreegenskaber på en tur fra Haderslev til Sønderborg.

(HAMR)

40 ÅR med

FJERNKENDING

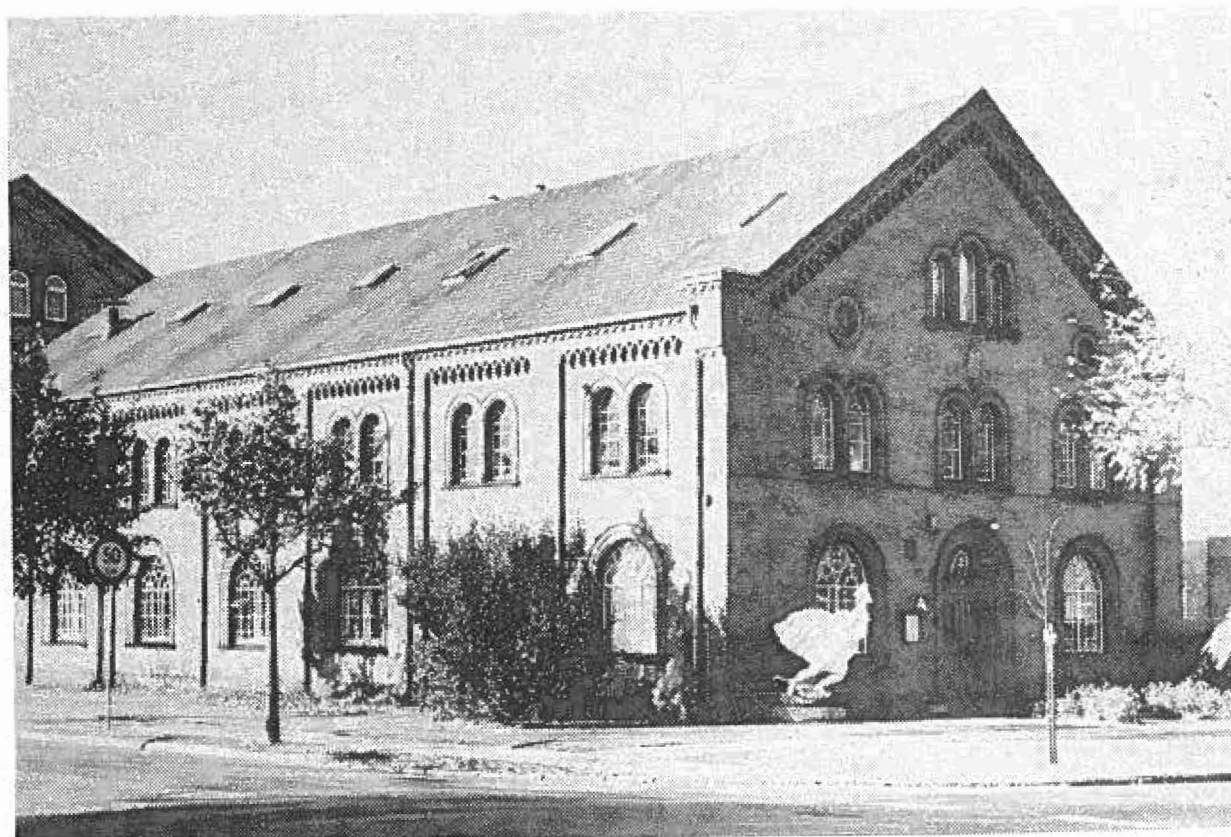
Den 1. november er det 40 år siden, at det daværende Marineministerium bestemte, at Søværnets Fjernkendingsskole skulle oprettes. Baggrunden for beslutningen var erfaringerne fra den anden verdenskrig, der tydeligt havde vist vigtigheden af, at personalet blev uddannet i identifikation, og dengang primært afstandsidentifikation. Senere ændredes begrebet til fjernkending, der nu har vundet indpas overalt.

I 1951 bestemtes det, at skolen skulle ændre navn og status til Forsvarets Fjernkendingsskole, eftersom skolen uddannede personel fra alle værn. Denne status beholdtes frem til 1962, hvor skolen underlagdes det nyoprettede Søværnets Navigationsvæsen, og atter fik navnet Søværnets Fjernkendingsskole.

I september 1970 underlagdes skolen Søværnets Taktikskole med en lidt ændret status, og navnet ændredes til det nuværende

Søværnets Taktikskoles Fjernkendingskursus.

Alle disse ydre tegn og gerninger har dog ikke ændret ved indholdet - nemlig undervisning af forsvarets personel i skibs- og flykending samt identifikation af våbensystemer.

Søværnets Taktikskoles Fjernkendingskursus, skolebygningen på Holmen. (SVN FOT).

Kursus har til huse i en smuk gammel bygning på Holmen, der oprindeligt blev opført og brugt til opbevaring og udstilling af den danske flådes historiske modelsamling. Efter udbrudet af den anden verdenskrig blev samlingen evakueret og bygningen anvendt til at huse vagtstyrken på Holmen. Indledningsvis den danske og efter den 29. august 1943 den tyske.

I sommeren 1947 blev huset ombygget til dets nuværende formål. En lille rest af Søværnets Modelkammer er dog fortsat under samme tag, idet det nuværende modelværksted stadig er i bygningen.

Fjernkendingskursus har altid haft et godt omdømme. Dette skyldes ikke mindst dygtige instruktører og øvrige medarbejders store indsats. I anledning af jubilæet bør nævnes instruktør Walther Poulsen, der utrætteligt har virket på skolen i næsten alle 40 år som såvel instruktør, tegner, fotograf og altnuligmand, og derigennem har virket som inspirator for det øvrige personel.

Uanset at vi i dag lever i elektronikkens og datamatens tidsalder, og dermed med alt, hvad disse tekniske vidundere og hjælpemidler kan udrette, vil det i visse situationer fremover stadig være nødvendigt med en visuel identifikation i overvågningstjenesten. Derfor må forsvarets personel også i fremtiden uddannes i fjernkending, så de kan skelne skibs- og flytyper.

(TAS/FKS)

Søværnets Idrætsdag 1987

Fredag den 28. august afvikledes Søværnets Idrætsdag 1987 med rekorddeltagelse. I alt 105 idrætsudøvere fra et bredt udsnit af søværnets tjenestesteder havde fundet vej til Holmens Idrætsanlæg.

Opløbet i 200 m løbet med kadet F.A.Gottlieb som vinder i tiden 25,14 sek. (SVN FOT).

Stævnet blev benådet af vejrguderne med rimeligt solskinsvejr, omend en kraftig brise til tider stod henover pladsen.

De indledende konkurrencer fandt sted om formiddagen og var præget af mangen en god indsats.

Eftermiddagens finaler indledtes med et festligt og smukt

udført tattoo af Søværnets Tamburkorps, der atter viste musik-korpsets høje standard.

Individuel vinderliste for Søværnets Atletikstævne 1987.

Disciplin	Grad og navn	Tjenestested	Resultat
100 m løb	SG B.Ankerkilde	MØEN	12.13 sek.
200 m løb	KT F.A.Gottlieb	Søværnets Offi-cersskole	25.14 sek.
400 m løb	PL T.T.Kjærulff	RAN	57.30 sek.
1500 m løb	KT H.Weile	Søværnets Offi-cersskole	4.19.57 min.
5000 m løb	KT H.Weile	Søværnets Offi-cersskole	15.40.6 min.
1000 m stafet	-	MØEN	2.17 min.
amfibieløb	KS S.Nystrøm	FALSTER	9.26 min.
højdespring	PL T.T.Kjærulff	RAN	1,70 m
længdespring	LT K.Kristensen	ROTA	5,67 m
kuglestød	SSG F.L.Jensen	SLEIPNER	12,65 m
diskoskast	SSG F.L.Jensen	SLEIPNER	40,37 m
håndgranatkast	VP J.Cordes	OLFERT FISCHER	75,97 m
spydkast	VP J.Cordes	OLFERT FISCHER	52,92 m

Som det fremgår af ovenstående resultatliste, blev der ydet mange fine præstationer. Specielt skal fremhæves, at der ved stævnet blev sat to nye søværnsrekorder. I 5000 m løb, hvor kadet H.Weile, Søværnets Officersskole, løb i tiden 15.40.6 min., og i håndgranatkast, hvor værnepligtig J.Cordes, Korvetten OLFERT FISCHER, kastede 75,97 m.

Selv om stævnet blev overværet af et rimeligt antal tilskuere, der var med til at sætte et festligt præg, er det dog Idrætskomitéens ønske, at der næste år må komme endnu flere.

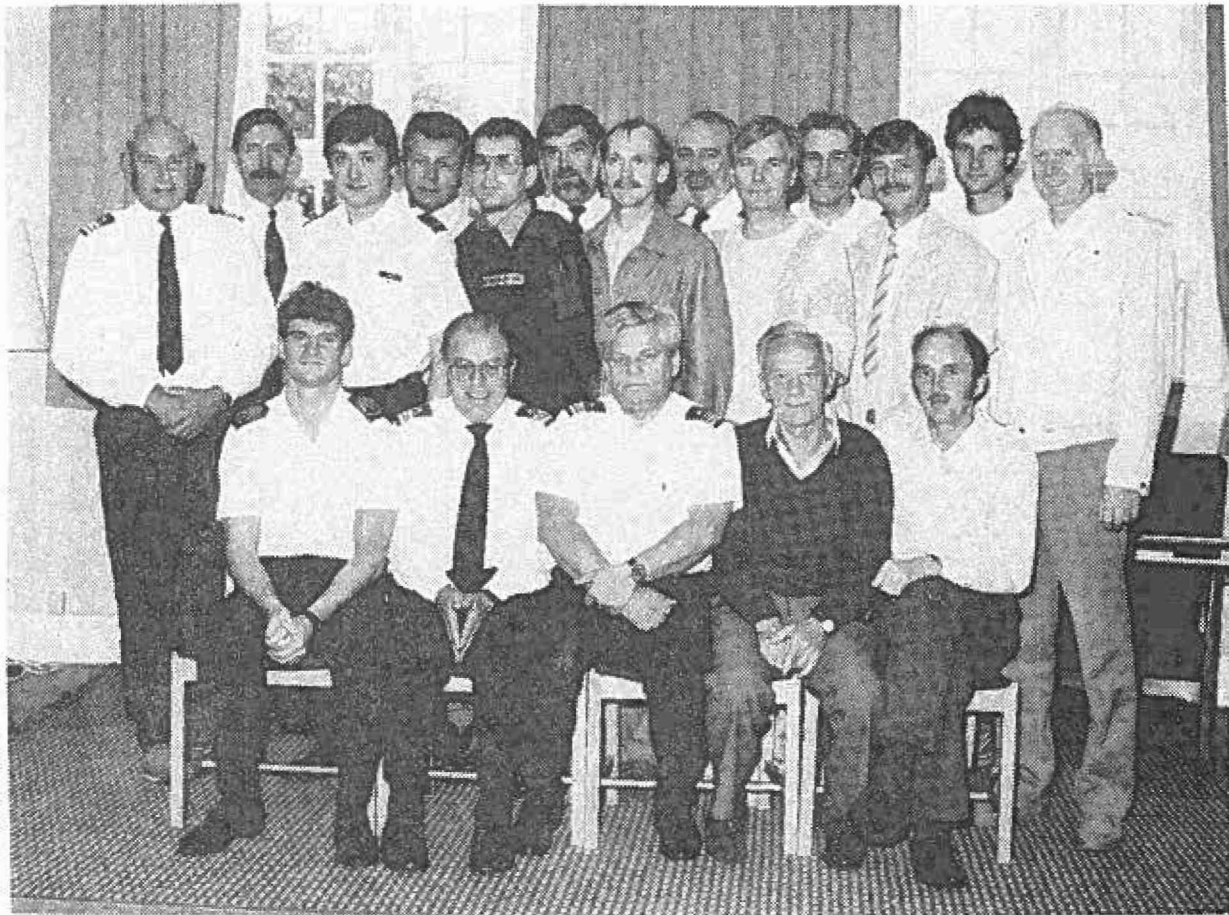

Præmieoverrækkelse i 5000 m løb, hvor kadet H.Weile satte ny søværnsrekord i tiden 15.40.6 min. (SVN FOT).

(IKO)

"MOTIONSHOLDET AF 1966"

"MOTIONSHOLDET AF 1966" afholdt sin årlige afslutning i IDRÆTSHYTTEEN på Holmen den 10. september. Ved sammenkomsten overræktes de i sæson 1987 erhvervede idrætsmærker, som fordelte sig med 14 af guld, 2 sølv og 2 bronze. Bemærkelsesværdigt er, at der i denne sæson kunne udddeles guldmærke nr. 21 til orlogskaptajn Lars Kure og guldmærke nr. 20 til orlogskaptajn Vagn Skårup. I sandhed et imponerende resultat.

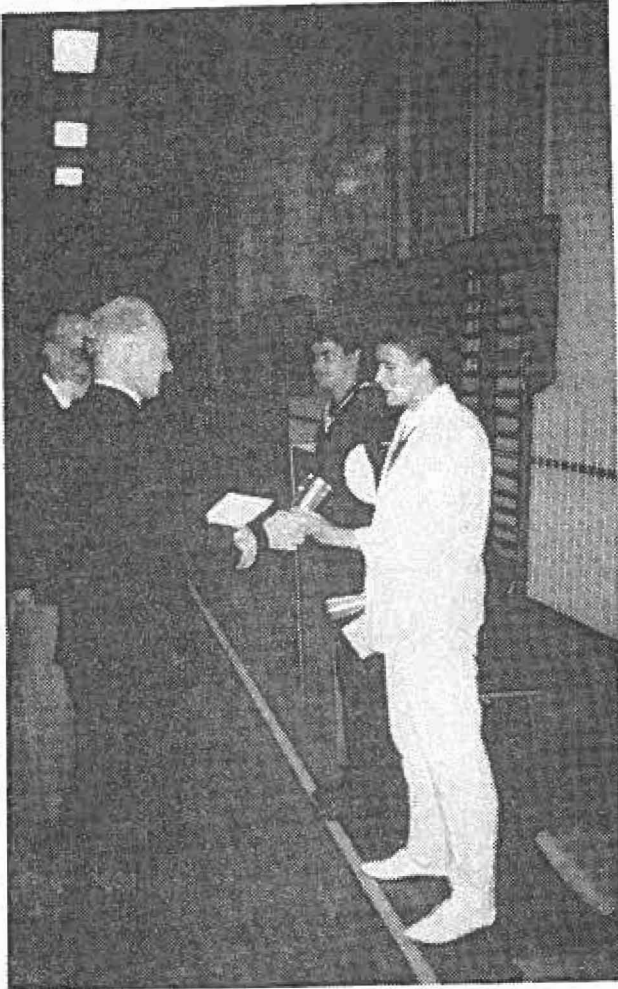

"MOTIONSHOLDET", som det ser ud i dag, fotograferet i Idrætshytten. (SVN FOT).

Motionsholdet, der træner på Holmens Idrætsanlæg hver tirsdag og torsdag i sommerhalvåret i tidsrummet kl. 0810-0900, er på mange måder en bredt sammensat gruppe; bl.a. alderssammensætningen. Ældste deltager er 71 år, mens den yngste kun er 27 år. Holdet lader endvidere forstå, at nye "medlemmer" er meget velkomne.

(HIA)

Marineforeningens jubilærstævne 1987

Ved Marineforeningens jubilærstævne den 30. august på Holmen uddeltes Admiral Carstens Mindebægre til henholdsvis konstabel Jesper Christensen, LINDORMEN, og hjemsendt menig Kim Lychau Christensen fra Tønder.

Bægerne gives for god skydning og tjeneste i søværnet. Tildelingen blev foreslået af Preben Heise, Marineforeningens Landsformand, og Søværnets Våbeninspektør, kommandørkaptajn M.R.Andersson.

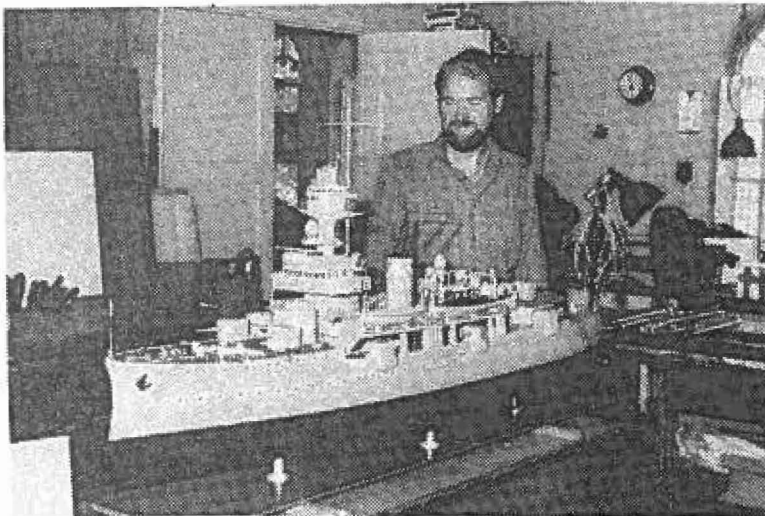
(Marineforeningen)

Model af artilleriskibet NIELS JUEL

Glimt fra overrækkelsen (Marineforeningen FOT).

Modellen af NIELS JUEL (bygget 1979-1987) sammen med modelbygger Erik Løfquist Nielsen i Søværnets Museumsmagasins Modelværksted. Modelbyggeren er den fjerde og sidste medbygger på modellen.

Modellen af NIELS JUEL (bygget 1979-1987) sammen med

(SVN FOT)

Inspektøren for Søværnet, kontreadmiral M.M. Telling, afslørede den 27. august modellen af NIELS JUEL i Forsvarskommandoen. (SVN FOT).

(MST)

Indland kort

Overordnet inspektion af inspektionsskibet INGOLF

Chefen for Udviklings- og Uddannelsesafdelingen i Marinestaben inspicerede tirsdag den 22. september på Inspektøren for Søværnets vegne inspektionsskibet INGOLF under sejlads i Sundet og Kattegat Syd.

I forbindelse med den generelle inspektion af skibet blev der om formiddagen afholdt forskellige havari- og navigationsøvelser. Om eftermiddagen fortsattes aktiviteten med afholdelse af forskellige øvelser, bl.a. afprøvning af nødsystemer og -procedurer.

INGOLF afgik fra Flådestation Frederikshavn i slutningen af september med kurs mod Færøerne, hvor der skal forrettes fi-

skeriinspektions- og stationstjeneste. INGOLF forventes tilbage til Danmark først i januar 1988.

Flådebesøg

Den hollandske fregat JACOB VAN HEEMSKERK (F 812-JACOB VAN HEEMSKERK-klassen) aflægger rutinebesøg i København i perioden 1.-5. oktober. Chef for enheden vil være orlogskaptajn P.S.Muetstege. Samlet besætning: 19 officerer, 36 sergenter og 127 menige.

---ooOoo---

En fransk styrke, bestående af destroyerne PRIMAUGUET (D 644 - C 70 (ASW)-klassen) og DU CHAYLA (D 630 - T 47-klassen) samt fregatten COMMANDANT BOUAN (F 797 - A 69-klassen), aflægger uofficielt besøg i Århus i perioden 8.-11. oktober. Styrkechef og chef for PRIMAUGUET vil være kommandør Lafarque. Chef for DU CHAYLA vil være kommandørkaptajn Coldefy og for COMMANDANT BOUAN orlogskaptajn Deblais. Samlet besætning: 37 officerer, 219 underofficerer og 340 menige.

---ooOoo---

En fransk styrke, bestående af destroyerne TOURVILLE (D 610-F 67-klassen) og MAILLE BREZE (D 627 - T 47 (ASW)-klassen) samt flådetankeren DURANCE (A 629 - DURANCE-klassen), aflægger uofficielt besøg i København i perioden 8.-11. oktober. Chef for styrken vil være kontreadmiral Turcat om bord i TOURVILLE. Chef for TOURVILLE vil være kommandør Guinard og for MAILLE BREZE kommandørkaptajn Denavit. Chef for DURANCE vil være kommandørkaptajn Noe. Samlet besætning: 40 officerer, 287 underofficerer og 373 menige.

---ooOoo---

Den britiske fregat BOXER (F 92 - BROADSWORD Type 22-klassen) aflægger uofficielt besøg i København i perioden 10.-14. oktober. Chef for BOXER vil være kommandør J.F.Perowne. Samlet besætning: 270 personer.

---ooOoo---

En forsyningseskadre fra Forbundsrepublikken Tyskland, bestående af forsyningsskibene SAARBURG (A 1415), LUENEBURG (A 1411), COBURG (A 1412), OFFENBURG (A 1417), MEERSBURG (A 1418) - (alle LUENEBURG-klassen) - og WESTERWALD (A 1435) (WESTERWALD-klassen), samt slæbebådene BALTRUM (Y 1661) og SPIEKEROOG (A 1452) (WANGEROOGE-klassen), aflægger uofficielt besøg i København i perioden 16.-19. oktober. Chef for styrken vil være kommandør N.P.Hinrichsen om bord i SAARBURG. Samlet besætning: 43 officerer samt 567 andre befalingsmænd og menige.

Udland kort

Norge vil bygge 10 minerydningsfartøjer

Det norske forsvarsministerium har godkendt projekteringen af ti nye minerydningsfartøjer til den norske marine.

Projektet er baseret på et civilt "surface-effect-craft" skrog, der er udviklet i Norge.

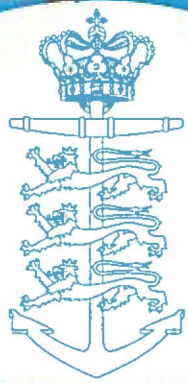
De seks minestrygere og fire minehuntingere vil blive bygget i Norge, og vil blive udrustet med såvel norske som udenlandsk udviklede systemer til minerydning med en konfiguration, der afstemmes specielt til norske farvande.

Bygning af enhederne forventes at starte i begyndelsen af 1989, og det sidste fartøj forventes leveret i 1996. De nye fartøjer skal erstatte Norges ti SAUDA-klasse minestrygere, som er mere end 30 år gamle.

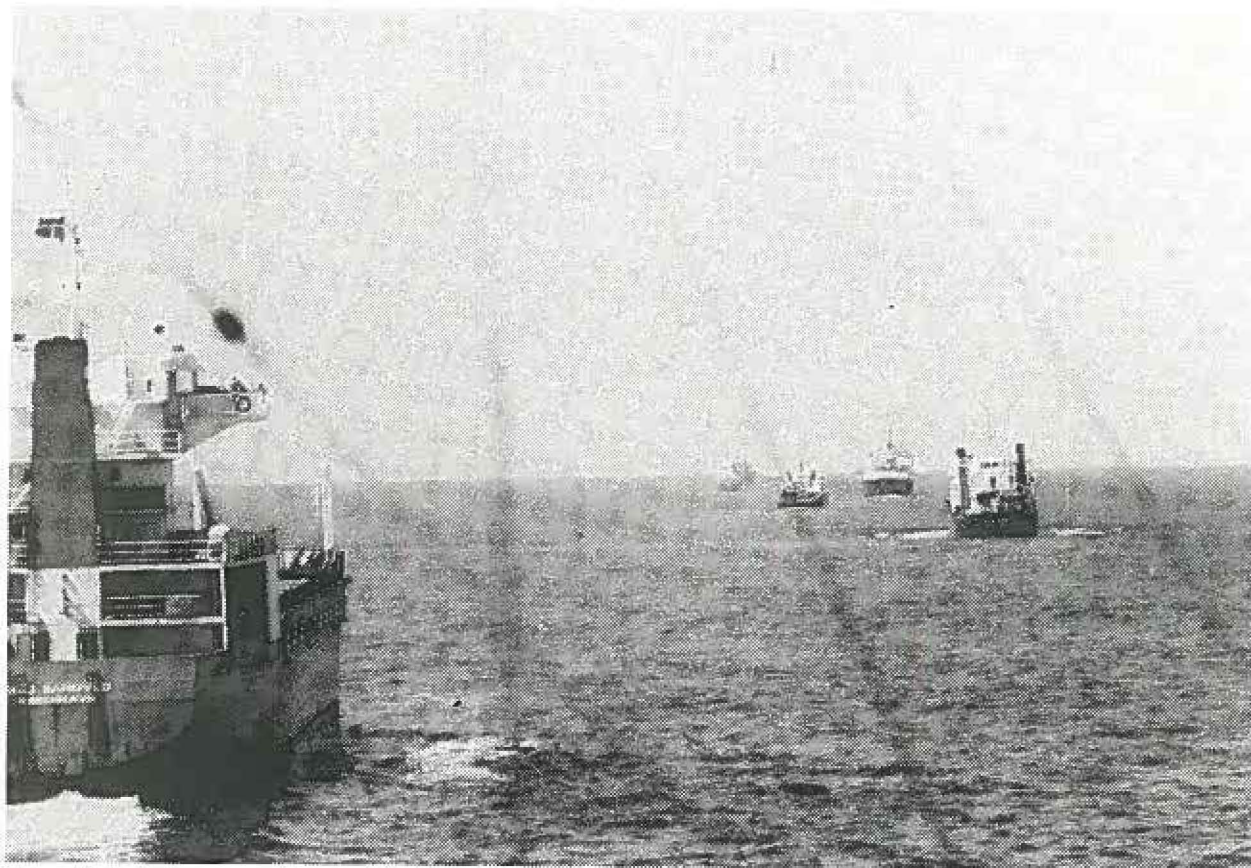
Projektets totale pris forventes at blive ca. 2 milliarder norske kroner, hedder det bl.a. i en artikel i "JANE'S DEFENCE WEEKLY".

M. Telling

M. Telling

SØVÆRNS- ORIENTERING

Del af den sydgående konvoj på vej fra England til Portugal.
(FKO FOT).

Dansk deltagelse i øvelse OCEAN SAFARI '87

"Bull, her er Boss! Ubådstrussel pejling 200 afstand 4 sømil. Drej konvojen til kurs 155".

Den danske søofficer på broen af den civile, britiske, oceangående slæbebåd bekræfter modtagelsen af alarmmeldingen og giver en række korte ordrer over radioen til konvojens øvrige skibe. Et øjeblik efter foretager en blandet formation af britiske, hollandske, tyske, canadiske og danske handelsskibe et 45 graders drej bort fra den undervandsbåd, som har forsøgt at trænge igennem den beskyttende ring af destroyere og fregatter fra en lang række NATO-lande.

Vi er midt i den store NATO-øvelse, OCEAN SAFARI '87, der foregik i perioden 31. august - 18. september. En sydgående konvoj kæmper sig vej over Atlanterhavet fra Barry i Sydengland til Lissabon i Portugal. Konvojens halve snes handelsskibe er char-tret fra de forskellige deltagende NATO-lande for at indøve alle de procedurer, der skal til, for at sikre, at skibene kan føres uskadt frem gennem et område, hvor de bestandigt bliver angrebet af ubåde, flyvemaskiner og missilbevæbnede overfladeenheder.

Er par dage inde i øvelsen dukker den nordgående konvoj op i horisonten. Den består ligeledes af en halv snes skibe omgivet af en tæt ring af portugisiske og franske destroyere og fregatter. Også på denne konvoj er der dansk deltagelse, dels i form af et chartret dansk skib, men også i form af en dansk forbindelsesofficer, der er i færd med at gennemgå den praktiske del af uddannelsen til konvojkommandør.

En lille uge senere afgår en anden konvoj. Denne gang fra Stavanger mod Wilhelmshaven. Også denne konvoj, der indgik i NATO-øvelsen BOTANY BAY 87, har en dansk forbindelsesofficer med.

I løbet af de sidste par år har man for alvor i NATO fået øjnene op for den kendsgerning, at omkring 90% af de godsmængder, der transporteres mellem USA og Europa, går med skib over Atlanten. Hvis der opstår en krise- eller krigssituation i Europa, skal der i løbet af de første, kritiske par uger afsendes omkring 800 skibe med livsvigtige forsyninger og forstærkninger fra USA til de truede områder i Europa. Dette vil næppe kunne finde sted, uden at den potentielle modstander søger at hindre det.

Derfor er man nu for alvor gået i gang med at støve de gamle konvoj-doktriner fra den 2. Verdenskrig af, for at finde frem til, hvordan de kan tilpasses moderne forhold.

Danmark har forpligtet sig til at kunne stille et antal søofficerer, der er fuldt uddannet til at kunne træde ind som konvojkommandører og i givet fald lede de handelsskibskonvojer, der skal sendes frem og tilbage langs Europas kyster og over Atlanterhavet. For fire danske officerer var det den sidste del af uddannelsen til konvojkommandør, der fandt sted under OCEAN SAFARI. Der deltog ganske vist fem officerer i øvelseskonvojerne, men den femte var Forsvarskommandoens specialist på dette område, og han var snarere med for at kontrollere, at det hele gik rigtigt for sig, samt indsamle den nyeste viden og de nyeste erfaringer på området.

I Danmark varetages opgaverne i forbindelse med konvojsej-
lads og beskyttelse af den civile skibsfart af rådighedsofficerer,
d.v.s. tidligere linie- og reserveofficerer, der har forladt sø-
værnet og etableret sig i det civile. Disse officerer er dog sta-
dig knyttet til søværnet på en måde, så de bliver indkaldt og gør
tjeneste inden for områder, hvor man kan udnytte deres sømilitære
baggrund kombineret med en specialistviden.

For den sydgående konvojs vedkommende - konvojen fra Syd-
england til Lissabon - startede det hele på det britiske center
for konvojsejlad og beskyttelse af den civile skibsfart, HMS VER-
NON, Maritime Trade Faculty. Her samlede den britiske kommandør,

Den britiske konvojkommandør omgivet af sin stab inden afgan-
gen fra Barry i Wales. (FKO FOT).

der skulle være chef for konvojen den første halvdel af turen,
sin stab. Heri indgik bl.a. 2 danske søofficerer sammen med for-
bindelsesofficerer fra forskellige andre NATO-lande, der skulle
deltage om bord på konvojens handelsskibe. Halvvejs på turen til
Portugal skulle en hollandsk kommandør overtage kommandoen over
konvojen - for at flest muligt kunne nå at blive uddannet som kon-
vojkommandører - så også den hollandske kommandør og hans stab var
med i planlægningen af sejladsen. Yderligere deltog den tyske kon-

vojkommandør, der skulle lede den nordgående konvoj fra Lissabon til England, og hans stab.

Det var altså en særdeles internationalt sammensat gruppe, der gik i gang med at drøfte, hvorledes man bedst muligt kunne beskytte den gruppe handelsskibe, der skulle stå til havs.

Efter halvanden dags planlægning og forberedelser gik turen til Barry i Wales, hvor konvojens skibe lå ankret op og ventede på ordre. Morgenen inden afsejlingen blev der afholdt et stort møde med samtlige kaptajner, konvojkommandører og deres stabe, samt den tyske kontreadmiral, der med sine destroyere skulle beskytte konvojen under den første del af sejladsen.

Så stod skibene til søs.

Den britiske konvojkommandør og hans stab var underbragt om bord på en stor, oceangående slæbebåd - et særdeles egnet fartøj med masser af plads og glimrende muligheder for at holde styr på konvojens skibe. En del af konvojens skibe sejlede uden last og lå således meget højt på vandet. Det gjorde de første par døgn - hvor en mindre orkan med vindstyrke 11 kom susende ind fra Atlantens vidder - temmeligt sprælske, bl.a. for forbindelsesofficeren på det danske skib MAJ SANDVED, der til daglig er tjenstgørende i Forsvarskommandoen. Men snart glemtes søsygens kvaler, der afløstes af iver efter at få mest muligt ud af de 8 dage, konvojen var til søs.

Det ene angreb afløste det andet. Snart kom jagerbombere susende ind med overlydsfart for at beskyde de slæbemål, et par af fregatterne slæbt bag sig. Snart tordnede kæmpemæssige B-52 bombe-maskiner lavt hen over mastetoppene. Snart viste en grøn lyskugle affyret fra en neddykket ubåd, at den var trængt igennem den beskyttende skærm af destroyere, fregatter, helikoptere og patruljefly, der konstant dækkede konvojen.

Hele tiden drejede og snoede konvojen sig, og hele tiden kom den nærmere og nærmere sit mål - Lissabon.

Omsider - efter at alle formationer og doktriner var grundigt afprøvet, og efter at alle følte sig helt trygge ved den nye opgave som konvojkommandør - kunne ens følsomme næsebor vejre en svag krydret duft af land. En kontrol af navigatørens streger og udregninger i søkortet bekræftede, at det vistnok var Portugal, der lå ret for, og snart efter ankrede en træt, vindblæst og solskoldet konvoj op på reden ud for indsejlingen til Lissabon.

En særdeles vellykket øvelse, hvor man fik lejlighed til at gennemspille alle de situationer, en konvoj kan komme ud for, og hvor deltagerne fuldt ud blev kvalificerede til de opgaver, der i fremtiden kan lægges på deres skuldre, når det drejer sig om konvojsejls og beskyttelse af den civile skibsfart under krise og krig.

(FST)

Øvelse BOTANY BAY 1987

I perioden 7.-18. september gennemførtes øvelse BOTANY BAY 1987 med deltagelse af flådestyrker fra Danmark, Forbundsrepublikken Tyskland og Holland. Der deltog endvidere store flystyrker fra de samme lande samt fra England.

Øvelsen, som afholdes hvert 2. år, havde som dens primære formål at forbedre de deltagende styrkers beredskab, at udbygge samarbejdet mellem styrkerne samt at videreudvikle de taktiske procedurer og samvirket.

Øvelsens 1. fase foregik i Østersøen, Bælthavet og Kattegat, hvor den danske flådes hovedopgaver blev indøvet i samarbejde med det danske flyvevåben samt flåde- og flystyrker fra Forbundsrepublikken Tyskland, ligesom fartøjer fra Marinehjemmeværnet udførte pålagte opgaver under Sundets Marinedistrikts ledelse.

Nordsøen var skueplads for øvelsens 2. fase, hvor beskyttelse af handelsskibe i konvoj var hovedtemaet. Handelsskibe var chartret til denne del af øvelsen. (Se forrige artikel).

Begge faser var i perioden præget af meget hårdt vejr, og specielt Torpedobåden BILLE blev udsat for et alvorligt havari. En snarrådig indsats fra besætning samt hjælp fra tililende skibe forhindrede, at uheldet fik et langt større omfang.

(SOK)

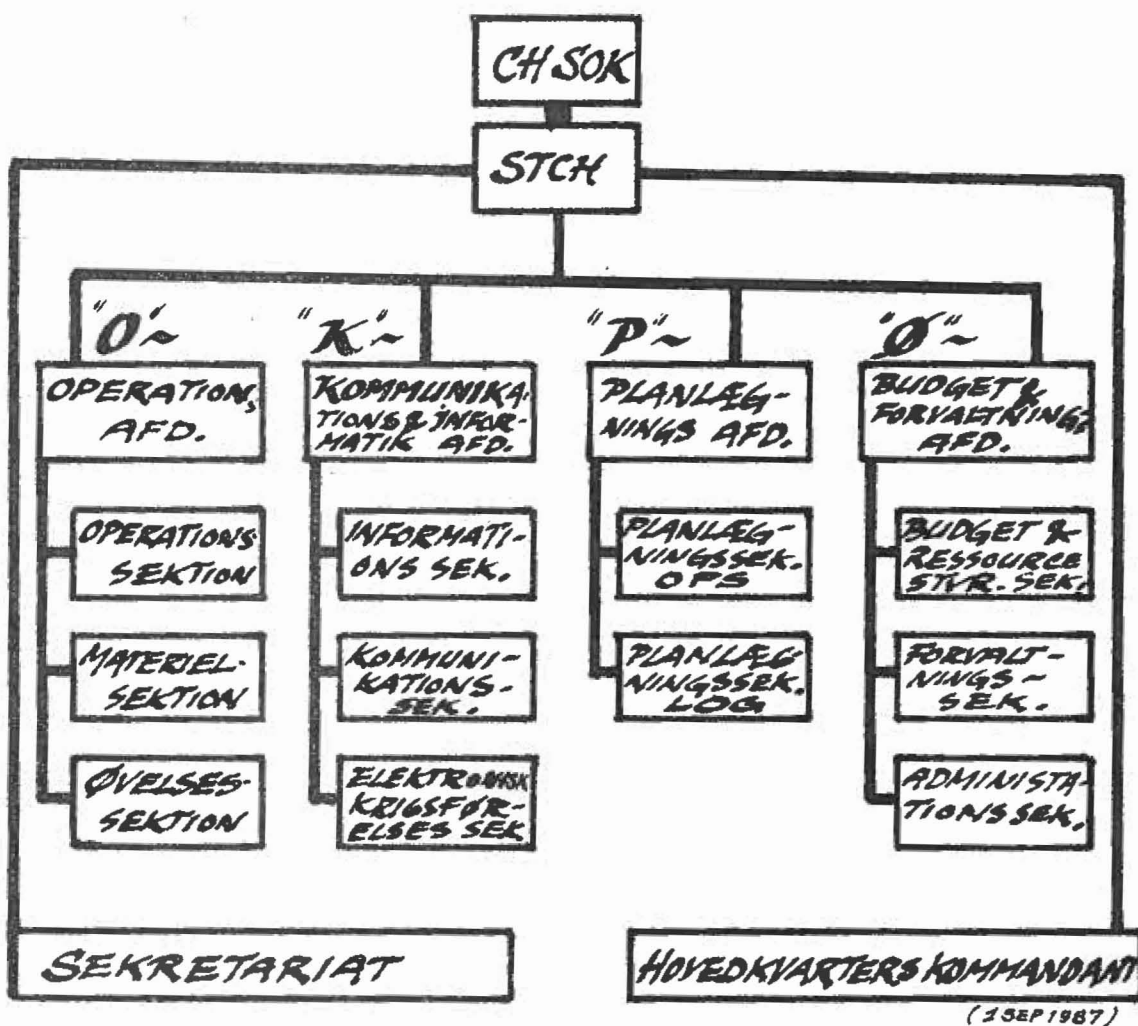
Nyt stabsorganisation ved Søværnets operative Kommando

Søværnets operative Kommando (SOK) ændrede sin stabs fredsorganisation pr. 1. september. Der var to hovedårsager hertil: For det første har den teknologiske udvikling og indførelse af nyt udstyr ændret vægtningen af de hidtidige funktioner. For det andet er visse opgaver under udflytning fra Forsvarskommandoen (FKO).

I det civile erhvervsliv er der en tendens til at gå bort fra det meget centralt styrede til mindre, lokalt ansvarlige enheder. Regeringen har udvalgt forsvaret til at være den første del af den offentlige administration, der indfører dette decentraliseringsprincip. Man husker, at forsvaret også var først med at indføre samarbejdsordningerne i sin tid.

Den centraliserede styring af økonomien i forsvaret, som FKO har ansvaret for, er på vej til at blive fordelt til de operative kommandoer, heriblandt SOK.

For SOK betyder det, at man ikke blot skal udarbejde et budget for de opgaver, der skal udføres i henhold til det godkendte årsprogram og løbende føre kontrol med drivmiddelforbruget. Man skal nu også løbende kontrollere, at de samlede udgifter ved opgavernes udførelse svarer til de bevilgede beløb. Det giver på

den ene side en større økonomisk binding inden for det givne rammebeløb og på den anden side en langt større frihed til at omprioritere midlernes faktiske anvendelse i takt med uforudsete

ændringer til årsprogram og sejl- og øvelsesplaner, ændringer, som kan være betinget af vejret, materiellets tilstand, personel-afgang o.s.v.

Den anden årsag til indførelse af ny organisation er idriftsætning af et EDB-styret kommando-, kontrol- og informationssystem, som de fleste i søværnet kender under navnet FOD CCIS. Det blev som bekendt indviet af Hendes Majestæt Dronningen 1. juni 1986, og har siden medvirket til en tiltrængt effektivisering af bl.a. farvandsovervågningen i fredstid.

Udover hvad de to ovennævnte årsager måtte have af indvirkning på organisationen, har alle stabs-funktioner været grundigt analyseret. Det er således også en generel rationalisering, der har præget den nye organisation, der ses på side 6.

Man bemærker, at afdelingernes antal er steget fra 3 til 4. Operationsafdelingen har fået tilføjet øvelsessektionen, og har afgivet kommunikation, (OEDB-)systemer og elektronisk krigsførelse til en ny afdeling - kommunikations-/informatik (K-)afdelingen med tre sektioner. Planlægningsafdelingen er uændret, medens den tidligere Ø-afdeling har givet navn til en ny afdeling for økonomi og forvaltning med 3 sektioner for henholdsvis økonomistyring, forvaltning og administration. Det hele støttes som tidligere af et sekretariat og et hovedkvartersskommandantskab.

Selv om erfaringsgrundlaget med den nye organisation kun er én måned, er det opfattelsen, at den fungerer. Dog giver det visse begrænsninger, at de nyoprettede stillinger i sektionerne endnu ikke alle er besat.

(SOK)

Flådestation Frederikshavns 25 års jubilæum

Flådestation Frederikshavn kunne den 2. oktober fejre 25 års operativ status efter kommandohejsningen den 2. oktober 1962.

Over en længere periode op til jubilæet havde en arbejdsgruppe, bestående af repræsentanter fra såvel ledelsen som medarbejderne, udarbejdet et større program omfattende udgivelse af et jubilæumsskrift under den inciterende overskrift:

"Nu nøles der ikke længere". - En orientering om festarrangementet til såvel byen som samtlige søværnets tjenestesteder i området. Et jubilæumsbal med revy for alt tjenstgørende personel

samt tidligere ansatte.

Et "åbent hus" arrangement den 3. oktober samt et "kontaktarrangement", der afvikledes under "åbent hus" arrangementet.

Jubilæumsskriftets forside. (SVN FOT).

I jubilæumsskriftet gav chefen for Flådestation Frederikshavn følgende orientering om flådestationens tilblivelse og udvikling:

"Flådestationen har et våbenskjold, som er yderst velvalgt, idet "Krudttårnet", symboliserende alder og styrke, indgår i motivet. Frederikshavneren ser i tårnet byens enhed, og den vil flådestationen gerne være en del af. Søværnet befinder sig godt i den driftige by og ønsker kun, at forholdet må være gensidigt.

Sammenlignet med Krudttårnets 300 år synes flådestationens 25 år ikke af meget, men - uden at gå i historiske detaljer -

har søværnet længe haft forbindelser til først Fladstrand og senere købstaden Frederikshavn. Det var derfor naturligt, da man efter 2. verdenskrigs afslutning besluttede at bygge alternative flådebaser, at lade valget falde på Frederikshavn på grund af dens fremragende beliggenhed. NATO kunne også se perspektiverne og støttede byggeriet finansielt.

Flådestationens første chef, kommandør Preben Holm, kunne således ved en parade den 2. oktober 1962 hejse kommandoen i overværelse af bl.a. den daværende borgmester Harald Jensen. Dagen efter iøvrigt, søsatte Frederikshavn Værft sit første krigsskib, minelæggeren FYEN, som er adopteret af byen.

Allerede i slutningen af 60'erne taltes der om yderligere udflytning af søværnet til Frederikshavn, og en del er realiseret. Jeg kan her pege på isbryderne, den taktiske træner i 1972, en større udvidelse af hoved- og værkstedsfaciliteter, samt ikke mindst, da Inspektionsskibseskadren blev stationeret her i 1979. Vor status som NATO-base bevirker, at byen ofte har besøg af fremmede flåders enheder, ligesom basen er populær som samlingssted for diverse seminarer og møder på alle niveauer.

Udflytningstanken er imidlertid stadig levende, og så sent som i 1985 nedsattes en arbejdsgruppe, som skulle se på muligheden for yderligere udflytning af støttefaciliteter fra Holmen til provinsen. Det forslag, der fremkom, indebar bl.a. en gradvis overførsel af søværnets skibe over en 10-årig periode. Forslaget afventer en endelig politisk afgørelse, men i mellemtiden er såvel flådestationen som byen Frederikshavn positivt indstillet på at kunne imødekomme de tiltag, som måtte blive aktuelle fremover".

Frederikshavns borgmester, Ove Christensen, redegjorde under overskriften "Flådestation Frederikshavn et attraktivt islæt i byen" om dennes betydning for og relation til byen:

"Såvel byens indbyggere som byrådet havde i flere år med forventning set hen til denne begivenhed, og det er klart, at alle havde gjort sig mange overvejelser om, hvilken indflydelse det ville få på lokalsamfundet, at en så stor statsinstitution blev placeret i kommunen.

Det var vel heller ikke uden skepsis, at en stor del af det mandskab, der enten med - eller mod - deres vilje flyttede med til Frederikshavn og fik deres daglige virke på flådestatio-

nen, tog byen og dens indbyggere i øjesyn, og der blev givetvis draget mange sammenligninger med det "storstadsmiljø", man var flyttet fra.

Men det skulle hurtigt vise sig, at den eventuelle skepsis, der måtte have været både fra den ene og den anden side, blev vendt til en meget positiv holdning, og i løbet af få år var flådestationen både et attraktivt sted at arbejde og en meget respekteret del af kommunen.

Sammen med den øgede udflytning af mandskab begyndte påvirkningerne udefra at gøre sig gældende i lokalsamfundet, både politisk og kulturelt, idet mange af dem, der for en kortere eller længere periode fik bopæl i Frederikshavn, meget aktivt tog del i byens forskellige aktiviteter.

På denne måde steg kravene til flere og bedre faciliteter og tilbud, og dette har igen sat sit præg på kommunens udvikling. Dette at have en så stor arbejdsplads med så mange forskellige kvaliteter placeret i kommunen, har været, og vil også i fremtiden være, et stort aktiv for byen, og mange store arrangementer er i årenes løb blevet henlagt til Frederikshavn og gennemført med stor succes, bl.a. på grund af velvillig bistand fra flådestationen.

Det er mit håb, at dette gode samarbejde og den gensidige forståelse og hjælpsomhed, der altid har eksisteret mellem kommunen og flådestationen, må fortsætte og udvikles til gavn og glæde for alle parter".

Tillidsmand i SID, civilarbejder Søren Madsen, udtalte som repræsentant for de timelønnede:

"Da vi i oktober 1962 hejste kommando på flådestationen, var der ingen civilarbejdere, der kunne forestille sig, at vi i løbet af en kort årrække skulle blive en af de største arbejdspladser i byen.

Det var allerede fra starten hensigten, at der skulle ske en udflytning fra København til de 2 provinsflådestationer Korsør og Frederikshavn. Af forskellige grunde blev det ikke til noget dengang, men ved oprettelsen af Søværnets Materielkommando i 1967 var der etableret en hel del veludstyrede værksteder begge steder, og helt naturligt ønskede Forsvarsministeriet, at der skulle foretages en spredning af arbejdet.

Efter flere års forhandlinger fremkom i 1968 en plan, hvor-

efter Flådestation Frederikshavn skulle have overtaget visse vedligeholdelsesarbejder med en beskæftigelse til ca. 200 civilarbejdere. Økonomiske problemer og byggestop forhindrede dog en umiddelbar udførelse af disse planer, men med tiden er vi dog nået op på det lovede antal.

Der er atter tale om yderligere udflytning, men eftersom det er en politisk beslutning, kan der gå flere år, før det bliver en realitet.

Flådestationen har nu fungeret i 25 år - ikke lang tid set med søværnets øjne - og hvordan føles det så at arbejde på en flådestation? Vel, der er forskel på en civil virksomhed og en militær institution, men Flådestation Frederikshavn er en god arbejdsplads, og til trods for det uvante med en militær ledelse kan jeg kun sige, at vi har et godt arbejdsklima.

Flådestationens civilarbejdere repræsenterer flere fagforbund og afdelinger her i byen, og også her er der positivitet over for flådestationen, idet der i alle disse år ingen konflikter har været, og det betyder igen, at det organisatoriske fungerer".

På den sociale side var den gennemførte personalefest en succes. 900 personer deltog i fællesspisning med efterfølgende revy og festfyrværkeri, hvorefter dansen gik til kl. 0200.

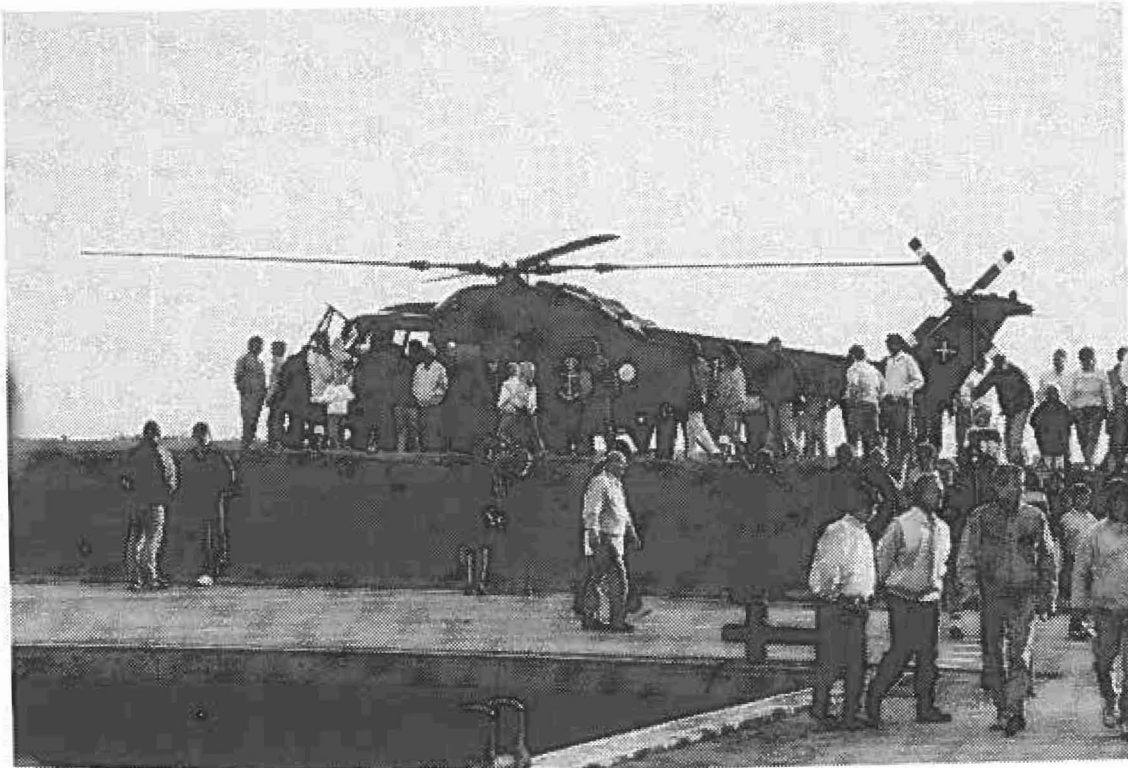
Glimt fra "åbent hus" arrangementet på flådestationen. (FLS FRH FOT).

I forbindelse med "åbent hus" arrangementet gennemførtes bl.a. et kontaktarrangement på minelæggeren FYEN for ca. 120 indbudte, herunder chefen for Søværnets Materielkommando og chefen for Søværnets operative Kommando samt officielle repræsentanter fra byen og dens virksomheder.

Herudover var der arrangeret besøg om bord i anløbende enheder, herunder depotskibet MOSEL og en minestryger fra Forbundsrepublikken Tyskland, inspektionsskibene HVIDBJØRNEN og BESKYTTEREN, torpedobåden RODSTEN, tre marinehjemmeværnsfartøjer samt isbryderen THORBJØRN.

Endvidere omfattede arrangementet såvel udstillinger som demonstrationer af forskellig art, herunder frømandsopvisning, faldskærmsudspring, LYNX- og redningshelikopterdemonstration, Light Jackstay, d.v.s. overførsel af personel og gods fra skib til skib ved hjælp af tove og taljer.

"Åbent hus" arrangementet overværedes af i alt 5233 besøgende.

Glimt fra "åbent hus" arrangementet på flådestationen. (FLS FRH FOT).

Alt i alt var jubilæet en succes, som ledelse og medarbejdere såvel som deltagere fra byen og det nærmeste opland har glædet sig over. Endelig skal det nævnes, at flådestationen modtog en lang række gaver i anledning af jubilæet. Der forestår nu op-

gaven med at finde egnede pladser til hver enkelt gave, så de fremstår som et minde om et festligt jubilæum.

(FLS FRH)

Besøg af den svenske forsvarschef

Som et led i den svenske forsvarschefs besøg i Danmark var der den 22. september indlagt besøg i og præsentation af korvetten NIELS JUEL og torpedobådene SEHESTED og WILLEMOES.

Ledsaget af den danske forsvarschef - admiral S.E.Thiede - gik general Gustafsson med følge om bord i korvetten på Langelinie. Søværnets Tamburkorps var opstillet på kajen, og efter diverse honnører blev forsvarschefens kommandotegn sat, hvorpå styrken stod nord over i Sundet.

Den svenske forsvarschef inspicerer paraden på Langelinie, ledsaget af den danske forsvarschef. (FKO FOT).

Efter at torpedobådene havde honoreret forsvarscheferne, åbnede disse op og trak under høj fart væk fra NIELS JUEL for at forberede et simuleret torpedoangreb på denne.

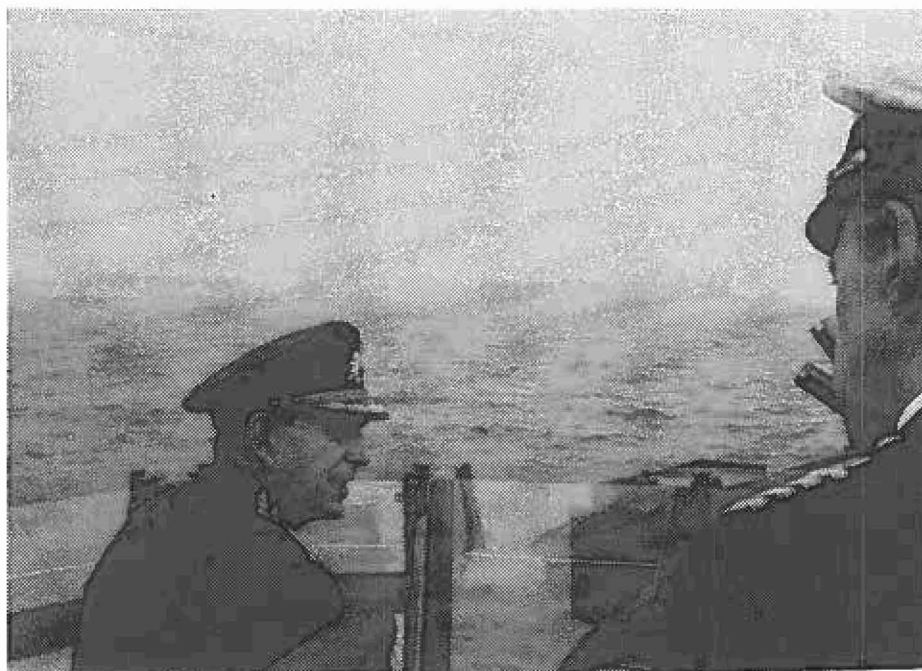
På NIELS JUEL samledes gæsterne i officersmessen, hvor chefen orienterede om korvetternes tilblivelse, egenskaber og opgaver.

Under den efterfølgende præsentation af skibet udtrykte general Gustafsson stor interesse for korvettens erfaringer med elektronisk krigsførelse samt HARPOON måludpegning fra tredje part. Desuden fandt generalen det tankevækkende, at korvetten havde gode erfaringer med anvendelse af menigt stampersonel på samme bemandingspost gennem flere år. Også de territoriale forhold omkring Falsterbo - herunder den dansk-svenske aftale af januar 1932 vedrørende grænseafstikning i Sundet - gav anledning til notater i generalens notesbog.

I løbet af formiddagen blev sigtbarheden ringere, og den planlagte demonstration af F-35 DRAKEN måtte aflyses.

Gennem de elektroniske hjælpemidler fulgte den svenske forsvarschef i stedet de to torpedobådes torpedoangreb. Generalen kunne senere fra korvettens brovinge nyde det flotte syn af enhedernes nære passage under høj fart.

Efter kølvandet havde lagt sig, gik SEHESTED på siden af NIELS JUEL, og chefen for Torpedobådseskadren modtog gæsterne, der alle klarede den intermistiske landgang i fin stil. Der skiftedes kommando, hvorefter SEHESTED satte kursen mod Helsingør.

Den svenske forsvarschef på "åben bro" af SEHESTED. (FKO FOT).

Chefen for SEHESTED viste derefter rundt i torpedobåden, hvor man bl.a. kunne fremvise meget svensk fabrikeret udstyr.

Under høj fart nord over i Sundet udsattes gæsterne derefter for torpedobådens fantastiske manøvreegenskaber. Der blev lagt ud med kraftige drejemanøvrer, hvor der hørtes kommentaren: "Det er jo ligesom at køre bil". Da alle troede, at nu var det overstået, viste torpedobåden sin evne til at stoppe på meget kort tid, efterfulgt af acceleration til høj fart på lige så kort tid.

Efter denne forevisning stævnede SEHESTED med reduceret fart mod Helsingør Havn, mens gæsterne i rimeligt magsvejr kunne nyde kaffe og wienerbrød på den åbne bro, inden de ilandsattes.

(NIJU/SEHE)

Nijmegenmarch 1987

Det er ved at blive efterår, og tiden er kommet, hvor man finder fotoalbummet frem fra gemmerne for at opfriske sommerens gode oplevelser. Og for 15 kolleger i søværnet er Nijmegenmarchen 1987 en af disse oplevelser, udtaler søværnets marchleder.

Marchen fandt i år sted i tiden 19.-26. juli, og endnu en gang deltog Danmark med et pænt udsnit af de tre værn og civilforsvaret på trods af, at deltagerne skulle bruge såvel deres sparsomme ferie, som selv betale for rejse og ophold i forbindelse med arrangementet. Hæren stillede naturligt nok med det største antal deltagere, 346 tilmeldte, mens civilforsvaret og flyvevåbnet blev repræsenteret af henholdsvis 90 og 80 tilmeldte. Mindst var søværnet med sine 15 gængere.

Glimt fra Nijmegenmarchen 1987.
(SVN FOT).

Hvorfor Nijmegenmarchen var en så stor oplevelse, skyldes mange ting. Først og fremmest er det en uges oplevelser præget af kammeratskab og sammenhold. Ikke bare inden for de enkelte værn, men også på nationsniveau og i det hele taget alle de tusinder af gængere imellem. Dernæst er Holland og hollænderne en kombination, som kan give

enhver ferie et væld af gode minder, ikke mindst når det gælder Nijmegen by. Men sidst og alligevel størst er den oplevelse, der ligger i de 169 kilometer på de hollandske veje, iført kampuniform og med ti kilo oppakning på ryggen. 169 kilometer med musik, sang og tilskuere overalt, og hvor en hel landsdel er enige om at gøre hver enkelt kilometer til en fornøjelse. Også selv om vablerne vædsker, læggene smerter, og man bliver hudløs.

De, som har gået dernede, forsøger at overbevise andre om fornøjelserne i at stå op en klam mørk morgen klokken 0330 og iføre sig en mindst ligeså klam uniform og to par smattede læderstøvler - for dernæst at stå i kø til morgenmad, håndvask og toilet. For slet ikke at tale om turen til sanitetsteltet for at få bortopereret adskillige kvadratcentimeter af fodballden eller få skubbet fodrodsknoglen tilbage, hvor den var dagen i forvejen. Tro det eller ej! Det er fantastisk, hvilke pinsler man udholder for at få lov til at gå med i dagens fyrretyve kilometer, inden man igen er hjemme og atter kan stille sig i kø. Denne gang til aftensmad, bad og så videre. Kun køjen har man for sig selv, hvis da ikke lige resten af holdet absolut skal markere deres gode træningstilstand ved at sidde og læske sig oven på dagens strabadser netop der.

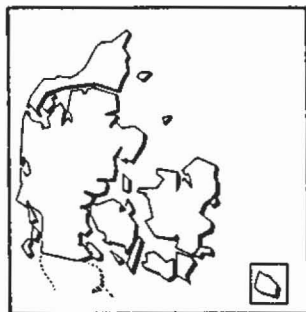
Det lyder, som om at man højest deltager i en Nijmegenmarch én gang i sin tilværelse. Men dette år blev der rent faktisk hjemtaget to 11-års medaljer af henholdsvis orlogskaptajn N.-V.Sørensen og konstabel R.Rasmussen, begge fra Frederikshavn. Endvidere to 7-års, en 6-års, en 5-års, en 4-års, to 3-års og to 2-års af holdet fra minelæggeren FALSTER og de øvrige individuelle gængere. Dette bekræfter, at oplevelsen er af de bedste.

Skulle læseren få lyst til at deltage, vides det, at alle de "gamle" gængere fra tidligere år er glade for at kunne give råd og vejledning med hensyn til træning og tilmelding. I 1988 er det søværnet, som står for den danske delegation - så søfolk prøv at komme op af starthullerne og begynd at træne. Søværnet skulle gerne nå op på et deltagerantal omkring de 80 i lighed med flyvevåbnet.

(SVN marchleder)

Indland kort

Nye marinehjemmeværnskuttere

Marinehjemmeværnet har holdt licitation over to nye enheder med option på yderligere ti. Udbudsmaterialet har været ude hos værfterne, og de indkomne tilbud vurderes for tiden i Hjemmeværnskommandoen i samarbejde med Søværnets Materielkommando. Endelig kontrahering om bygning vil kræve en særbevilling, eftersom nyanskaffelserne ikke er med i hjemmeværnets generelle budget. De nye enheder er projekteret bygget i stål med en længde overalt på 23,70 meter, en bredde på 5,60 meter og en dybgang på ca. 2 meter. Deplacementet forventes at blive 83 tons. Fremdrivningen vil ske ved to dieselmotorer, med en samlet ydelse på ca. 700 hestekræfter, over to faste propelleranlæg. Max. fart forventes at blive ca. 12 knob, og apteringen indrettes til 12 personer, oplyser Hjemmeværnskommandoen.

Bornholm får sin egen hjemmeværnskutter

Lørdag den 26. september modtog den nyoprettede Hjemmeværnsflotille 471 Bornholm sin egen kutter.

Der er tale om en stålkutter af den såkaldte 90-klasse, bygget i midten af 1970'erne.

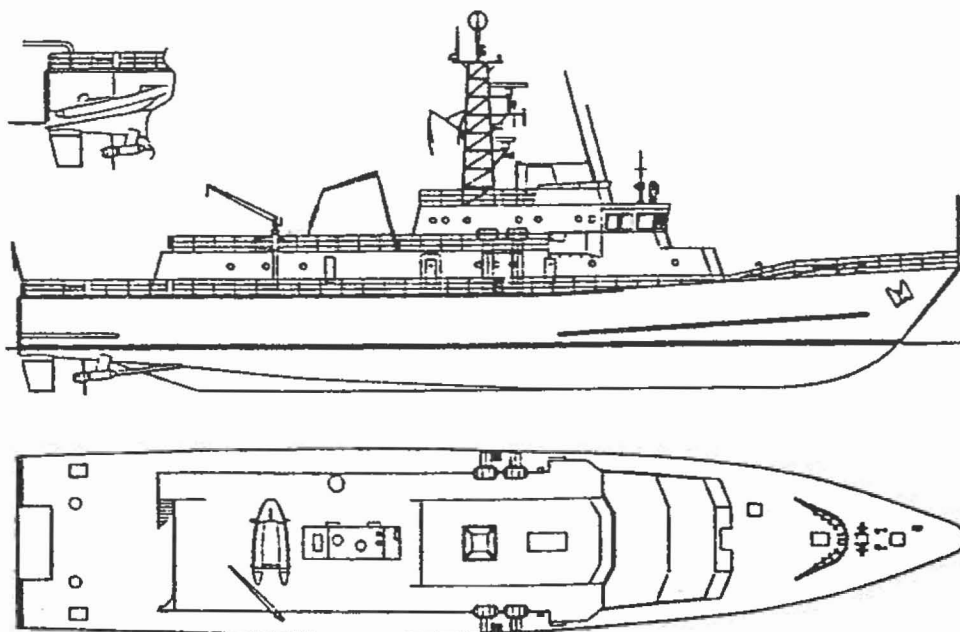
Fartøjets primære opgave bliver farvandsovervågning og uddannelse af flotillens personel, men den vil også kunne benyttes i forbindelse med søredningsoperationer og olieforureningsbekæmpelse. Endvidere er Bornholms Værn stærkt interesseret i at få hjælp fra fartøjet i forbindelse med udlægning af flydemål til artilleriskydninger. Den bornholmske flotille består for nuværende af ca. 70 kvinder og mænd, og allerede inden kutterens ankomst til øen var man klar med to besætninger, skriver "HJEMMEVÆRNSBLADET".

Dansk byggede OSPREY' s eksporteres

I sidste halvdel af 1970'erne, hvor nationer verden over udvidede deres økonomiske zoner til 200 sømil, forudså Frederikshavn Værft (nu en del af DANYARD), at dette kunne betyde en stigende efterspørgsel efter "cost-effektive" patruljebåde, og satte sig derfor i forbindelse med den nu afdøde engelske skibsingeniør Peter Thornycroft. Denne havde udviklet en nyt koncept (the Short and Fat Concept), der kunne anvendes i udviklingen af en havgående patruljebåd. Koncepten kendes nu som OSPREY.

Den første af denne type, HAVØRNEN, blev bygget og leveret til Fiskeriministeriet i 1979. I perioden fra 1980-82 byggedes og leveredes yderligere tre af denne type til Burma.

"OSPREY 55"

Største længde	54,75 m	brændstofbeholdning	95 tons
Største bredde	10,30 m	max. fart	19-20 knob
Dybdegang	2,44 m	krydsfart	15 knob
Displacement	500 tons		

I juni i år modtog Senegals flåde skibet FOUTA, en forbedret version af typen, der er blevet forlænget med 5 meter i vandlinjen, således at største længde nu er knap 55 meter. Yderligere to enheder af denne type er under konstruktion og skal, når

de er færdige, leveres til Marokko.

Det sidste nye i forbindelse med eksporten af OSPREY er, at DANYARD har underskrevet en kontrakt med den græske flåde om materielle leveringer og teknisk assistance til bygning af to OSPREY-55 både i Grækenland, hedder det bl.a. i artiklen i "MARITIME DEFENCE".

Flådebesøg

En hollandsk styrke, bestående af minerydningsenhederne MAASSLUIS (M 856), MAKKUM (M 857), SCHIEDAM (M 860), ZIERIKZEE (M 862) og HELLEVOETSLUIS (M 859), alle ALKMAAR-klasse minejagere, aflægger rutinebesøg i Aalborg i perioden 23.-26. oktober og i København i perioden 30. oktober - 2. november. Chef for styrken vil være orlogskaptajn W.Geytenbeek om bord i MAASSLUIS. Samlet besætning: 25 officerer, 25 sergenter og 150 menige.

Udland kort

Ny taktisk "bibel" til den Svenske Marine

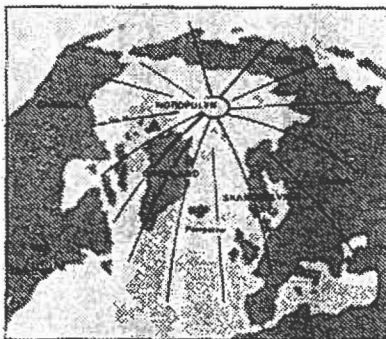
Chefen for den Svenske Marine har for nylig fastlagt et nyt "Taktisk Reglement for Flåden" (TRFL), som er sat i kraft fra den 1. juli i år. Det nye reglement skal først og fremmest danne grundlag for:

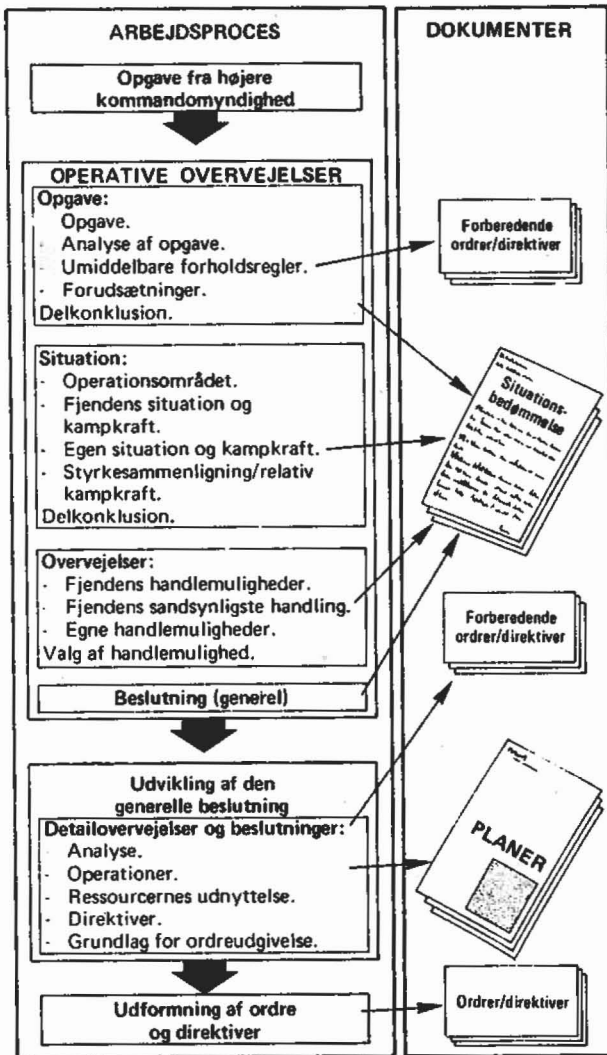
- Organisation, udrustning og uddannelse af flådens enheder,
- befalingsmandsuddannelse i taktik ved skoler og enheder,
- krigsplanlægning i forbindelse med anvendelse af flådens enheder, og
- udarbejdelse af taktiske reglementer og håndbøger.

Inden for rammerne af disse formål beskriver TRFL en fleksibel søtaktik, der er tilpasset forskellige situationer i fred, krise, neutralitet og krig.

Den viste figur (se side 20) fremstiller skematisk den overordnede proces i planlægnings- og ordreudgivelsesarbejdet, således som den er beskrevet i TRFL.

En lignende metode til at beskrive operative taktiske problemer og måden at løse dem på anvendes i øvrigt også af den svenske hær; og efter sigende med succes.

I udarbejdelsen af reglementet har man stræbt efter at opnå en lang gyldighedstid.

Det har bl.a. medført, at detaljer, hvor risikoen for hyppige ændringer er til stede, ikke er omtalt. Det nye taktiske reglement er mere udførligt omtalt i MARIN NYTT nr. 4 1987.

Amerikansk - tysk (BRD) aftale om produktion af RAM

Noget forsinket har USA og Forbundsrepublikken Tyskland i august i år underskrevet en samarbejdsaftale om produktion af "Rolling Airframe Missile" (RAM), der er et nyudviklet missil til anvendelse i overfladeenheder mod "sea-skimming" krydsermissiler.

Projektet er udviklet i et samarbejde mellem den amerikanske industrikoncern General Dynamics og et tysk industrikonsortium sammensat af flere firmaer. Danmark har også deltaget i projektet med en mindre andel.

RAM-udviklingsprogrammet har været ramt af forsinkelser på grund af tekniske problemer og stigende udviklingsomkostninger, men er nu meldt klar til produktion.

Den amerikanske flåde har planlagt at anskaffe op imod 5000 missiler af denne type, mens Forbundsrepublikken forventes at ville modtage ca. 2000, hedder det bl.a. i artiklen i "INTERNATIONAL DEFENCE REVIEW".

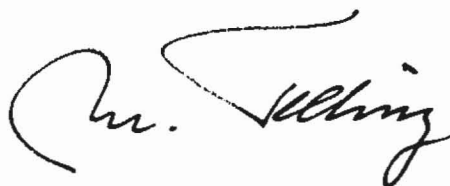
USS SPRUANCE operativ med "Vertical Launching System"

Den amerikanske flådes destroyer SPRUANCE er atter operativ i USA's Atlanterhavsflåde efter en større ombygning. SPRUANCE

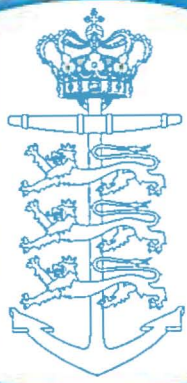
er det første skib, der er blevet ombygget til at bære det nye "MK 41 - Vertical Launching System" - et i fordækket indbygget missilsystem for lodret affyring af missiler. Destroyeren har i den forbindelse fået fjernet sin ASROC-Launcher. Systemet har en magasinkapacitet på 61 missiler, der menes at være en blanding af typerne TOMAHAWK (krydsermissil) og ASROC (anti-ubåds-missil), skriver "INTERNATIONAL DEFENCE REVIEW".

Sverige har søsat type A-17 ubåd nr. 2

Den anden af fire type A-17 ubåde til den svenske marine blev søsat den 31. august fra Kockums Varvet i Malmø. Ubåden, der blev navngivet HÅLSINGLAND, er på 1100 tons og tilhører VÄSTERGÖTLAND-klassen, hedder det bl.a. i artiklen i "JANE'S DEFENCE WEEKLY".

SØVÆRNS- ORIENTERING

På billedet ses forrest kommandoskibet USS HAYLER, efterfulgt af NIELS JUEL og OLFERT FISCHER, derefter (øverst) HMS BOXER og HNMS JACOB VAN HEEMSKERCK, og endelig (oppefra) USS AUBREY FITCH PEDER SKRAM, FGS SPESSART, FALSTER og FGS LÜETJENS. (SOK FOT).

Øvelse US BALTIC Operations 87

I perioden 5.-14. oktober gennemførtes øvelse US BALTOPS 87 med deltagelse af overfladeenheder fra USA, England, Holland, Forbundsrepublikken og Danmark, ubåde fra Forbundsrepublikken og Danmark, samt fly fra USA, Forbundsrepublikken og Danmark.

Øvelsen bestod af en blanding af procedure- og våbenøvelser og af taktiske øvelser. Torpedobådseskadren deltog i de taktiske øvelser, og ubåden SPRINGEREN var med i hele perioden.

Fregatten PEDER SKRAM var delvis bemanded med mønstret gen-

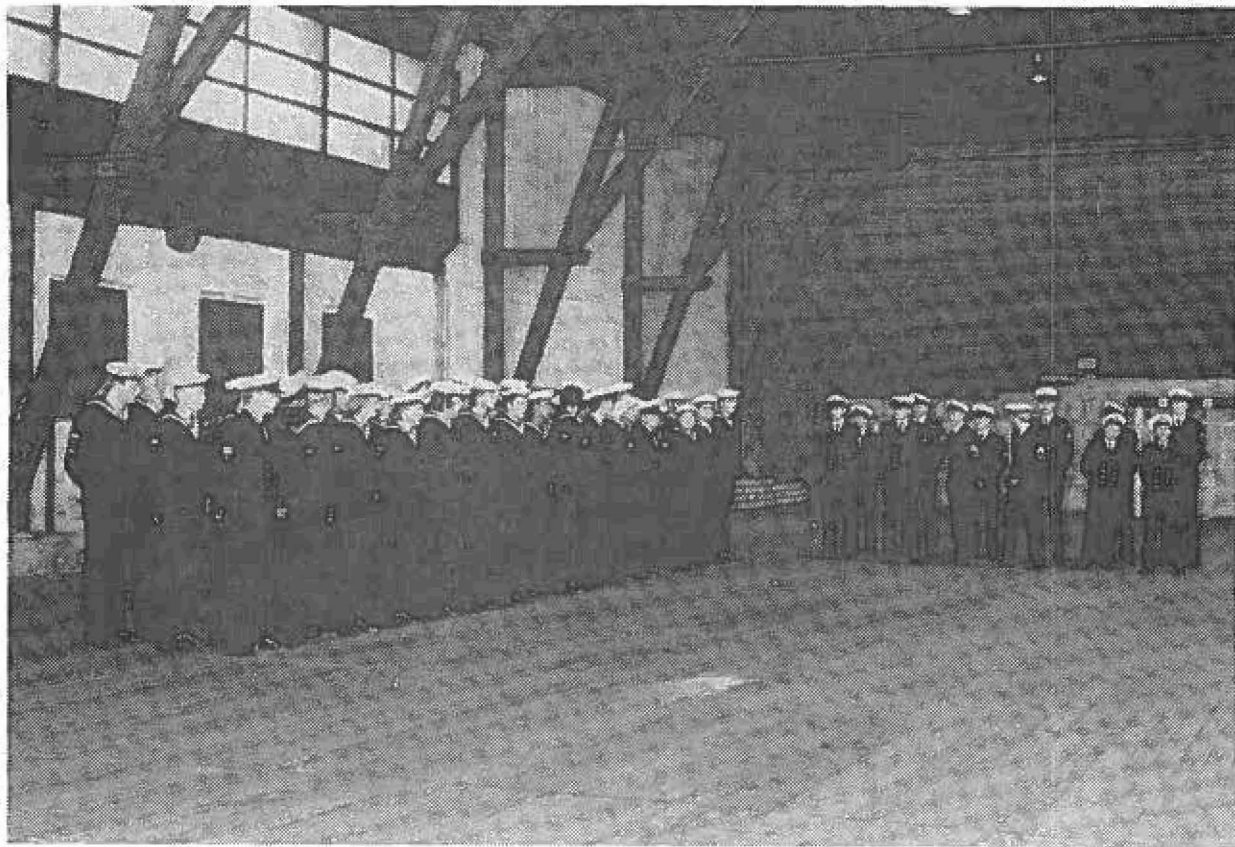
indkaldt personel og optrådte operativt på lige fod med de øvrige enheder.

Som det fremgår af billedet, var vejret ikke det bedste på den næstsidste øvelsesdag. Men vejret ødelagde ingen planlagte operationer.

Øvelsen var et vigtigt bidrag til øget forståelse og samarbejdsevne mellem de implicerede NATO-lande.

(SOK)

I dagene 23., 24. og 25. september afvikledes Søværnets Kommunikationskonkurrence ved Søværnets Taktikskole Kommunikationskursus (SIS) på Holmen. I konkurrencen deltog 51 operatører fordelt på 14 hold.

Søværnets Kommunikationskonkurrence 1987

Deltagerne i Søværnets Kommunikationskonkurrence samlet i Planbygningen på Holmen. (SVN FOT).

Konkurrencen blev åbnet af Søværnets Taktikinspektør ved en parade i Planbygningen på Holmen. I sin velkomsttale omtalte Taktikinspektøren kortkommunikationsområdet's vigtighed i søværnet, såvel under øvelser som i hverdagen, og fremhævede betydningen

af kommunikationspersonnellets professionelle standard.

Kommunikationskonkurrencen har det formål at måle standarden og derved vise, hvor en ekstra indsats måtte være nødvendig. Med ønsket om en god og fair konkurrence erklæredes herefter konkurrencen for åbnet.

Ved den afsluttende parade for chefen for Marinestabens Udviklings- og Uddannelsesafdeling (CH/MSTU) udtalte denne sin påskønnelse af den store interesse, der var blevet udvist.

CH/MSTU måtte konstatere, at sidste års fremgang i færdighedsdisciplinerne høremodtagning/aftetelegrafering og blink-signalering ikke kunne fastholdes, og opfordrede den enkelte deltager som tjenestestederne til øget indsats for at forbedre kommunikationsstandard, og erindrede om, at det stadig var meget vigtigt, at kommunikationspersonnellets færdigheder blev vedligeholdt og videreudviklet, selv om en meget stor del af kommunikationen i dag bliver afviklet ved anvendelse af avancerede elektroniske hjælpemidler.

Vinderne af vandrepokalen, holdet fra 2. Minelæggerdivision, får overrakt pokalen.

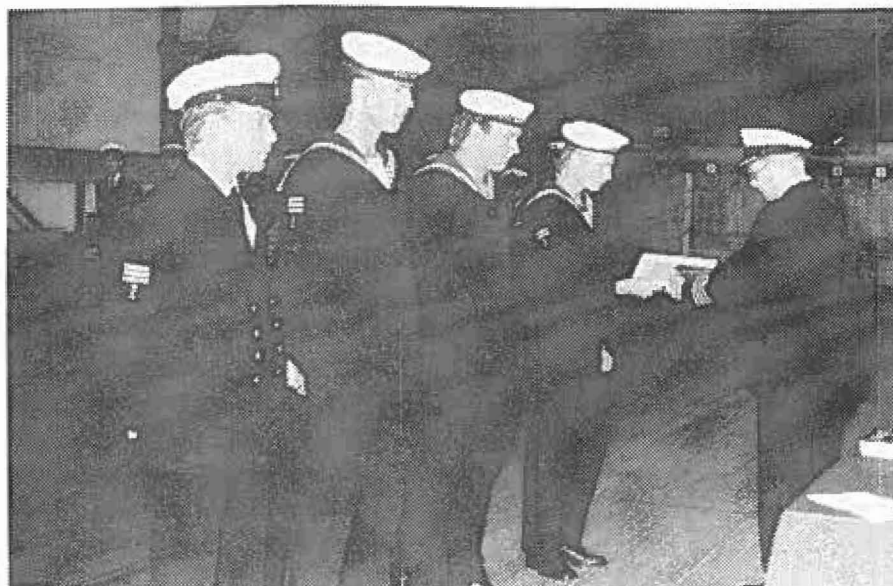
Vinder af Søværnets kommunikationskonkurrence 1987 blev 2. Minelæggerdivisions hold bestående af deltagere fra kabelm-læggerne LINDORMEN og LOSSEN. Holdet fik overrakt SØVÆRNETS VANDREPOKAL FOR GOD KOMMUNIKATION for det højeste holdgennemsnit, som var 87 points af 100 opnåelige. Det skal bemærkes, at det er andet år i træk, 2. Minelæggerdivision vinder vandrepokalen.

Årets bogpræmie/-gave til de tre bedst placerede hold blev tildelt med 1. præmien til det samme hold, som vandt vandrepokalen.

Vinderne af 1. præmien 2. Minelæggerdivision. Det vindende hold lykønskes af chefen for Marinestabens Udviklings- og Uddannelsesafdeling. (SVN FOT).

2. præmien blev vundet af et hold fra Søværnets operative Kommando med 78 points, mens et hold fra Torpedobådernes mobile Base blev tildelt en boggave for 2. pladsen med 79 points. Holdet havde ikke opnået tilstrækkelige points til at kunne komme ind som præmiemodtager efter konkurrencebestemmelsernes ordlyd.

Vinderne af 2. præmien Søværnets operative Kommandos hold får overrakt præmien. (SVN FOT).

Boggaven for 2. pladsen overrækkes holdet fra Torpedobådernes mobile Base. (SVN FOT).

(TAS/SIS)

Første kursus for videreuddannelse trin 1 for mellemledere (stampersonel) (VUT 1, ML) ved Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole

Ved afslutning af kursus var elevernes sidste gruppearbejde "at udarbejde forslag til indlæg i Søværns-Orientering". Besvarelsen følger hermed:

"I perioden 17. august - 9. oktober blev der på Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole gennemført første "videreuddannelse trin 1 for mellemledere (stampersonel) (VUT 1, ML).

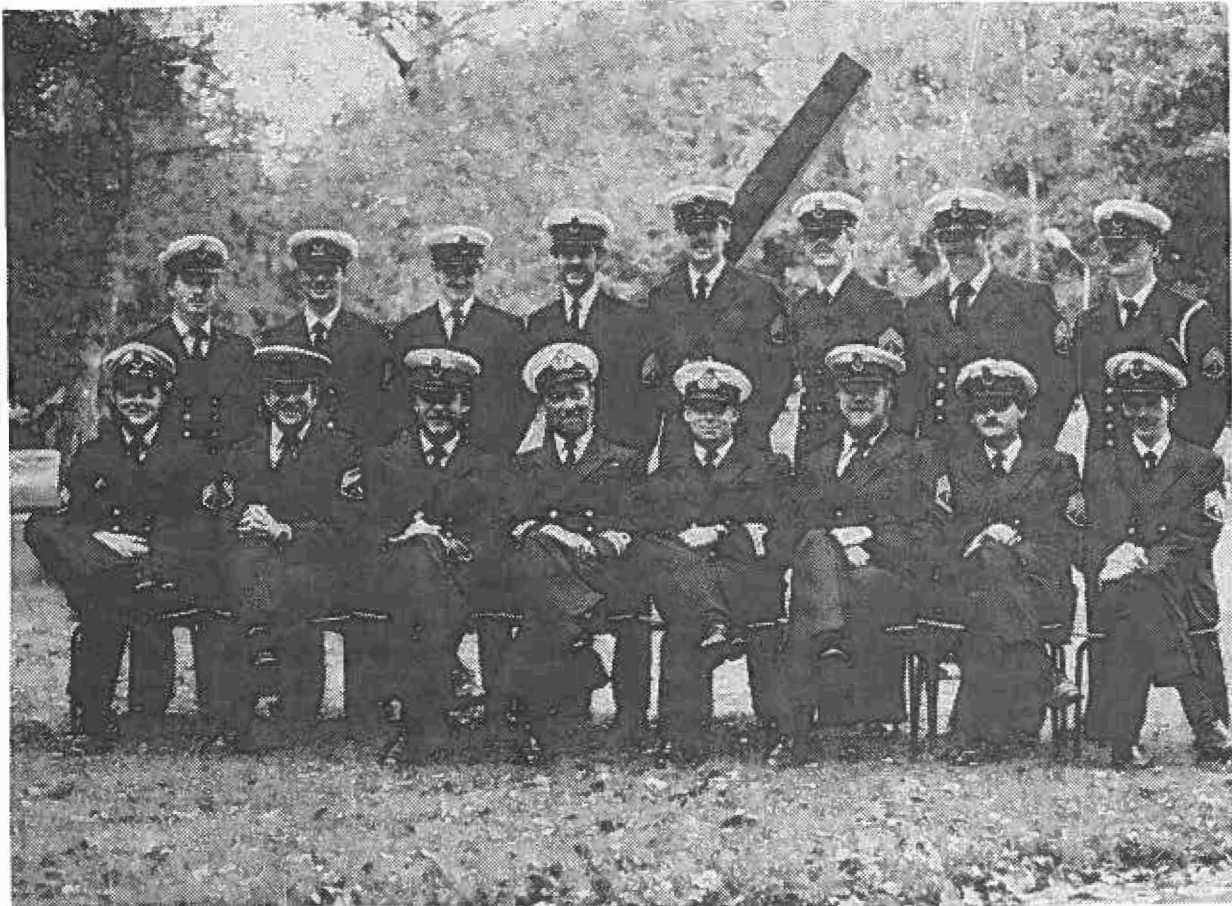
Der mødte 13 oversergenter/sergenter som kursister med blandede forventninger til kurset, samt begrænset forhåndskendskab til indholdet.

Kurset er opdelt i 3 moduler, hvoraf det første modul er et ledelsesmodul (FCL 10) af en uges varighed, derefter et faglærermodul på 6 ugers varighed afsluttende med endnu et ledelsesmodul (FCL 20) på en uges varighed. I alt 8 uger.

FCL 10 er et psykologisk kursus, som skal sætte den enkelte mellemleder i stand til bedre at forstå og arbejde sammen

med deres medarbejdere.

Elever og lærere fotograferet under det første kursus for videreuddannelse - VUT 1, ML (stampersonel). (SRS FOT).

Formålet med Faglærermodulet er at træne mellemlideren i undervisningsteknik samt sætte mellemlideren i stand til at udarbejde fagplaner. Fagplanerne var afslutning på Faglærermodul. De udarbejdede fagplaner vil blive sendt til godkendelse og senere eventuelt brugt på tjenestestederne.

FCL 20 modulet var 1 uges koncentreret problembehandlingsmøde, som skal sætte mellemlideren i stand til at medvirke som velfungerende og aktiv mødedeltager ved eventuelle møder.

Elevernes positive holdning fra førstedagen blev bibeholdt gennem hele kurset på grund af det veltilrettelagte kursus og lærerstabens positive indstilling.

Skolens ledelse og lærerstab var meget lydhør over for kursisternes ændringsforslag og kritik.

Kursisterne udtrykte stor tilfredshed med et udbytterigt kursus".

(SRS)

International konference om søkrigshistorie

Den internationale kommission for militærhistorie afholdt i Athen i dagene 24.-31. august for første gang et specielt seminar vedrørende søkrigshistorie. Emnet var indførelsen af dampkraft i det 19. århundrede og dets betydning for udviklingen af krigsskibstyperne og for søkrigsførelsen. Ca. 70 marinehistorikere fra 22 lande deltog i seminaret. Marinestaben var repræsenteret af sin historiske konsulent, overarkivar, cand.mag. Hans Christian Bjerg, der holdt foredrag på seminaret om "The Introduction of Steam Propulsion in the Royal Danish Navy 1824-64".

I 1807 sejlede det første skib, der blev drevet frem med dampkraft. I 1824 fik den danske flåde sit første dampskib. Det næste kom dog først i 1841. Man skal helt frem til slutningen af 1880'erne, for at den danske flåde kan karakteriseres som en dampskibsflåde.

Seminaret skulle gennem sammenlignende studier undersøge, hvorledes ny teknologi bliver implementeret. Resultatet af seminaret var bl.a. en understregning af den betydelige forsinkelse, der synes at være, før ny teknologi inden for det militære område slår igennem og som sådan ændrer krigsførelsen. Det var på seminaret ikke vanskeligt at finde paralleller til vor tid.

Seminaret foregik i det nye græske krigsmuseum i Athen. Deltagerne havde lejlighed til at besøge det græske kystpanzerskib GIORGIOS AVEROFF på 9450 tons, der er bygget 1910. Det ligger i Piræus, Athens havneby, og anvendes fortsat som kaserne-skib og kommandoskib. Endvidere havde seminarets deltagere også lejlighed til at bese den kopi i naturlig størrelse af en såkaldt trirem, den krigsskibstype, der blev anvendt i det antikke Grækenland, som er blevet bygget af den græske flåde i samarbejde med britiske forskere. Skibet blev samtidig med seminarets afholdelse navngivet OLYMPIAS.

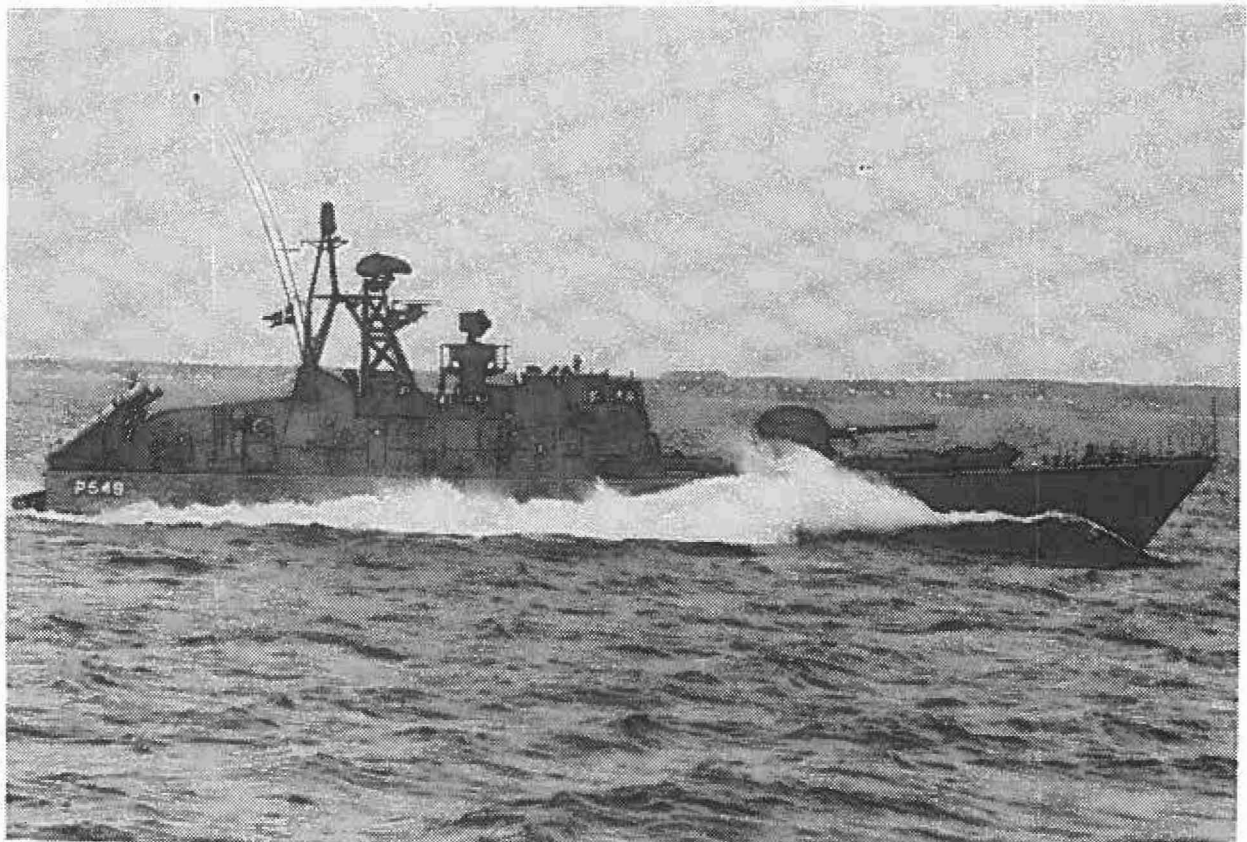
Overarkivar Hans Chr. Bjergs indlæg på seminaret vil blive oversat og publiceret i et dansk tidsskrift.

Der var enighed om blandt seminarets deltagere, at sådanne seminarer vedrørende søkrigshistoriske emner bør afholdes med mellemrum.

Torpedobåden WILLEMOES besøg i Vordingborg Kommune

Torpedobåden WILLEMOES besøgte i weekenden den 25.-27. september Vordingborg kommune i anledning af Storstrømsbroens 50 års jubilæum.

Fredag middag ankom WILLEMOES til Stubbekøbing, hvor en repræsentant fra Vordingborg dagblad og havnefogeden fra Vordingborg blev modtaget om bord. Herfra sejlede WILLEMOES til Vordingborg sydhavn. For at komme ind i sydhavnen skal man passere Masnedsund broen, som er meget trafikeret. Brovagten skal for at lukke broen op kontakte DSB i Vordingborg og forhøre sig om toggangen og ydermere kræve, at oplukningen kun må ske +/- en halv time før passage af et tog. En repræsentant fra Vordingborg kaserne tog imod på kajen og havde en folkevognsbuss til fri afbenyttelse for skibet i weekenden. Fredag aften var skibet vært ved et cocktailparty for 18 repræsentanter fra byen.

Torpedobåden WILLEMOES under forlægning.
(SVN FOT).

Lørdag morgen modtog skibet gæster fra Vordingborg kaserne og i umiddelbar fortsættelse heraf en præsentationssejlad for motorfærgen HALSSKOV og jubilaren, under hvilken torpedobåden lagde sig ud og demonstrerede manøvreegenskaberne.

Lørdag aften blev skibets besætning inviteret til et Showboat-program på motorfærgen HALSSKOV med blandt andre Jørgen de Mylius som konferencier.

Søndag morgen blev skibets besætning inviteret til rundvisning på Vordingborg kaserne, hvor de bl.a. så en Centurion kampvogn, en pansret mandskabsvogn og selvfølgelig det enorme træningsområde. Derefter afholdt torpedobåden frokost for repræsentanter fra byen, her i blandt borgmesteren med ledsager.

Søndag eftermiddag var arrangeret en fodboldkamp med det lokale pigehold - en kamp, som WILLEMOES' hold vandt 7-3. Umiddelbart herefter havde torpedobåden lejet en svømmehal, hvor hele fodboldholdet deltog med enkelte afbud fra pigerne.

Mandag morgen havde skibet 13 gæster fra byen med på en præsentationssjelads til Stubbekøbing. Vejret var blæsende, og da torpedobåden nåede frem til Stubbekøbing, var den aftalte kajplads optaget, så samtlige gæster måtte sejles ind med gumibåd, iført skibets varme vandtætte tøj. Efter en vel overstået overførsel fik skibet en opringning fra Søværnets operative Kommando, der beordrede torpedobåden til Faxe bugt for deltagelse i en eftersøgning af en Krage-jolle. Eftersøgningen blev indstillet 2 timer senere uden resultat fra nogle af de implicerede enheder, og torpedobåden satte efter et i øvrigt vel overstået besøg kurs mod sin basehavn.

(WILM)

Inspektionsskibet INGOLFs adoptionsbesøg Svendborg

Inspektionsskibene har i disse år udover sine primære opgaver, fiskeriinspektion og stationstjeneste også opgave som skoleskib for vordende søofficerer.

Kadetaspiranterne går til hånde om bord og får lejlighed til at gå vagt som vagtassistent på dækket og hjælpe på broen med at føre bestik og meget mere. INGOLF har under sin forskole haft 3 aspiranter om bord, og en af de opgaver, de fik, var at "dække" besøget i Svendborg. Her er deres beretning:

Inspektionsskibet INGOLF er adopteret af to byer, nemlig Jacobshavn på Grønland og Svendborg på Fyen. Da INGOLF på sit forårstogt besøgte Jacobshavn, var det nærliggende at besøge Svendborg på dette, årets andet togt. Besøget blev lagt i week-enden 11.-13. september.

Inspektionsskibet INGOLF ankom til Svendborg fredag kl. 1900, under afgivelse af salut, og blev modtaget med fuld musik af Peder Most Garden og af formanden for Svendborg Marineforening, Kaptajn K.Møller, samt Viceborgmester A.Denning og havnemester K.Hansen.

INGOLF ved kaj i Svendborg. Der flages med flag over toppene i anledning af adoptionsbesøget. (INGO FOT).

Lørdag indledes der med fodboldkamp med Svendborg Navigationsskole, som INGOLF desværre tabte 4-7. Mens kampen blev spillet, var der officiel modtagelse på Svendborg Rådhus, hvor der blev udvekslet gaver og taler. Om eftermiddagen var der åbent hus for byens borgere, men på grund af vejret, silende regn, var der kun 65 besøgende.

Klokken 1900 var der indbudt til cocktailparty på INGOLF for 45 gæster med Svendborg Borgmester, Viceborgmester og Mari-

neforeningsformand i spidsen, en meget vellykket aften i INGOLF's helikopterhangar.

Om søndagen var der igen åbent "hus" for alle interesse-rede. Det samlede antal besøgende for weekenden var små 300, trods det dårlige vejr. Under besøget var der endvidere arrangeret en bustur i det sydfynske, hvor der under turen var indflettet et besøg på Søfartsmuseet i Troense, hvorefter en forfriskning fulgte på nabobeværtningen "Lanternen". Det sidste arrangement i Svendborg var spisning hos Marineforeningen, hvor chefen for INGOLF og nitten besætningsmedlemmer var inviteret. Der blev udvekslet gaver, og INGOLF skænkede Svendborg Marineforening et billede, der indikerer 400 års jubilæet for Søværnets Inspektionstjeneste.

Mandag morgen klokken 0900 var der afgang fra Svendborg, og det var en mæt og beriget besætning, som sagde farvel og tak for denne gang.

(INGO)

Nordiske Marine konkurrencer i Rauma, Finland

I de sidste 35 år har der hvert andet år været afholdt Nordiske Marine konkurrencer mellem reserveofficerer fra Finland, Sverige og Norge.

I år deltog Danmark i perioden 18.-20. september i disse konkurrencer for første gang.

Formålet med de Maritime konkurrencer er at afprøve de konkurrerendes maritime færdigheder på et internationalt niveau, samtidig med at det nordiske sammenhold styrkes.

Årets konkurrence blev afholdt i Rauma, Finland.

Arrangementet må retfærdigvis betegnes som perfekt. Hvad der blev vist af teamwork fra de konkurrerende holds side, blegnede i forhold til det fantastiske teamwork, der blev demonstreret fra arrangørernes side. Med det finske reserveofficersforbund som primusmotor blev arrangementet støttet af:

- Den finske Marine; f.eks. var den finske søofficersskole fra Helsingfors udkommanderet med samtlige deres øvelsesfartøjer.
- Byen Rauma; hvor f.eks. al forplejning blev forestået af frivillige damer fra byen.

- Den finske hær; idet f.eks. hvert konkurrerende hold havde transport stand by i hele konkurrenceperioden dag og nat.
- Etc. etc.

Et arrangement, som absolut kan tjene Finland og det Finske reserveofficersforbund til al mulig ros. Der bliver noget at leve op til den dag, Danmark står for værtskabet.

Danske deltagere før dagsejlds i den finske skærgård.

Konkurrencerne:

De nordiske marinekonkurrencer består af en række fastlagte discipliner

- Navigationsøvelser (dag- og natsejlds).
- Kommunikation (flag og morsesignalering efter de internationale regler).
- Ad hoc opgaver under sejlsden.
- Præcisionssejlds (tidsfaktor).
- Endvidere skydekonkurrencer (pistol og gevær).

Da de danske hold deltog for første gang, var det med dobbelt spænding, man gik til opgaverne:

Nogle af deltagerne havde haft lejlighed til at ligge i træningslejr med vore svenske kolleger et par uger før i Karlskrona, hvilket var meget givende. Resten af deltagerne møn-

strede udfordringerne med sædvanligt "gå på mod".

Vi vandt ikke det hele, men blev på holdniveau henholdsvis nr. 6 og nr. 7 ud af 8 hold. I de individuelle discipliner kunne vi hjemføre:

- en første og anden plads i pistolskydning
- en første plads for hold i pistolskydning samt
- en førsteplads for hold i kommunikation.

Holdenes erfaring taget i betragtning var det ikke værst.

Konkurrencerne afslørede, at der er grobund for forbedringer i en række af disciplinerne. Da konkurrencegrundlaget nu er kendt, kan manglerne afhjælpes ved "effektiv træning".

Det blev atter demonstreret, at den fælles "korpsånd", som kendetegner reserveofficererne i søværnet, igen stod sin prøve i et forbilledligt teamwork.

At de danske placeringer i 1989, ved konkurrencerne i Sverige, vil blive væsentligt bedre, er hævet over enhver tvivl. Det vil kræve en dedikeret seks måneders træningsindsats fra holddeltagerne.

At Danmark som værtsnation, som det er planlagt skal ske i 1991, skal kunne komme på niveau med f.eks. Finland, vil kræve en holdindsats på nationalt niveau, som allerede nu skal planlægges.

Finland, Norge og Sverige udtrykte en oprigtig glæde over, at Danmark efter 35 år for første gang deltog, i dette unike nordiske maritime samarbejde.

Deltagelsen i De nordiske Marinekonkurrencer blev af de danske deltagere vurderet så positivt, at alle anstrengelser bør sættes ind for en fortsat dansk repræsentation ved disse konkurrencer kan sikres.

(ROID)

Indland kort

Inspektøren for Søværnets tjenestestedsbesøg på fregatten PEDER SKRAM

Inspektøren for Søværnet foretog tirsdag den 13. oktober tjenestestedsbesøg på fregatten PEDER SKRAM.

Tjenestestedsbesøget blev indledt med en orientering af chefen om resultatet af mobiliseringsmønstringen 1.-10. oktober og om status

for fregatten, som er nøglebemandet i forbindelse med fregattens henlæggelse i januar 1988.

Derefter var der omvisning i skibet, som var i meget fin stand på trods af den lille besætning. Besøget afsluttedes med et møde med skibets befalingsmænd.

Rationaliseringsforslag præmieret

Et rationaliseringsforslag vedrørende alarm på kran, frem-sat af basemekaniker I.Mikkelsen tjenstgørende ved Flådestation Korsør, har været vurderet af Søværnets Materielkommando, ligesom det har været forelagt Forsvarskommandoens (FKO) Samarbejdsudvalg.

Forslaget blev antaget, og FKO har ved særlig skrivelse til basemekanikeren udtrykt anerkendelse af dennes initiativ og interesse for tjenesten. Forslaget er i overensstemmelse med samarbejdsudvalgets indstilling præmieret med kr. 3.000,00.

Flådebesøg

Den tyske (BRD) missilkanonbåd LÖWE (type 148-klassen) aflægger rutinebesøg i Nakskov i perioden 30.-31. oktober. Chef vil være premierløjtnant W.Haltern. Samlet besætning: 30 mand.

---ooOoo---

Det tyske slæbefartøj EISVOGEL foretager daglige anløb af Rønne i perioden 30. oktober - 5. november. Chef vil være skibsfører R.Wewer. Samlet besætning: 17 civile.

---ooOoo---

Den tyske (BRD) l. Mineskibseskadre, bestående af minestrygerne MARS, POLLUX, SPICA, SIRIUS, SCHÜTZE (SCHÜTZE-klassen) og hjælpeskibet WALCHENSEE (WALCHENSEE-klassen), aflægger rutinebesøg i København i perioden 7.-9. november. Chef for styrken vil være orlogskaptajn W.Leysner om bord i MARS. Samlet besætning: 20 officerer og 165 andre befalingsmænd og menige.

---ooOoo---

Forbundsmarinen anskaffer nye radarer

Forbundsrepublikkens forsvarsministerium har bestilt 23 af firmaet Thomson-CSF's TRITON G radarer til forbundsmari- nens missilkanonbåde af Type 148-klassen. TRITON G overvågningsradaren vil blive til- sluttet CASTOR 148 ildledelsesradaren, der blev bestilt i 1986 som led i våbenmoderni- seringsprogrammet for 148-klassen og medfører en kraftig forø- gelse af luftforsvars- og antimissilforsvarevnen set på bag- grund af moderne luftbårne trusler og skimmermissiler. TRITON G er en hopfrekvensradar, der arbejder i C-båndet specielt udvik- let af firmaet Thomson CSF til detektion af luftmål i omgivel- ser med kraftig elektronisk aktivitet. Forbundsrepublikkens industri er tæt involveret i produktionen af de nye radarer, og firmaet AEG vil som underleverandør fremstille en del af udstyret, hedder det bl.a. i artiklen i "MILITARY TECHNOLOGY".

Neddykket affyring af POSEIDON-missil

Den amerikanske atomdrevne ballistiske undervandsbåd WILL ROGERS (SSBN 659) har for nylig, neddykket ud for Cape Carne- veral, affyret et POSEIDON missil uden krigshoved. Affyringen fandt sted ca. 30 sømil fra kysten mod et overflademål i At- lanterhavet 2880 sømil fra Floridas kyst. Målet blev direkte ramt. Undervandsbåde af denne klasse er normalt armeret med 16 POSEIDON-missiler, der hver kan medføre 10 atomkrigshoveder, der hver kan søge eget mål og har en rækkevidde på 3000 sømil, skriver "MILITARY TECHNOLOGY".

England sælger sin sidste destroyer af COUNTY- klassen

Den britiske missildestroyer HMS FIFE, den sidste destro- yer af COUNTY-klassen, der stadig gør operativ tjeneste, er blevet solgt til den chilenske flåde for 18 millioner pund og

omdøbt til BLANCO ENCALADA. Den chilenske flåde har nu i alt købt fire destroyere af COUNTY-klassen samt hele den britiske flådes beholdning af reservedele og missiler til overflade-til-luft-missilsystemet SEASLUG, hedder det bl.a. i artiklen i "MILITARY TECHNOLOGY".

EB

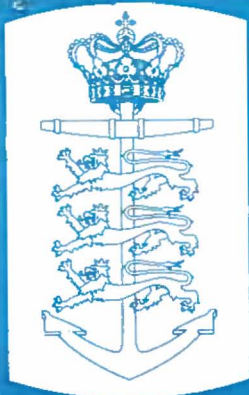

S. P. E. GØBEL

Kommandør

Chef for Marinestabens

Udviklings- og Uddannelsesafdeling

SØVÆRNS- ORIENTERING

Nybygning 253 under indrangering i flydedokken. (SVN FOT).

STANDARD FLEX-300 - 3 milepæle

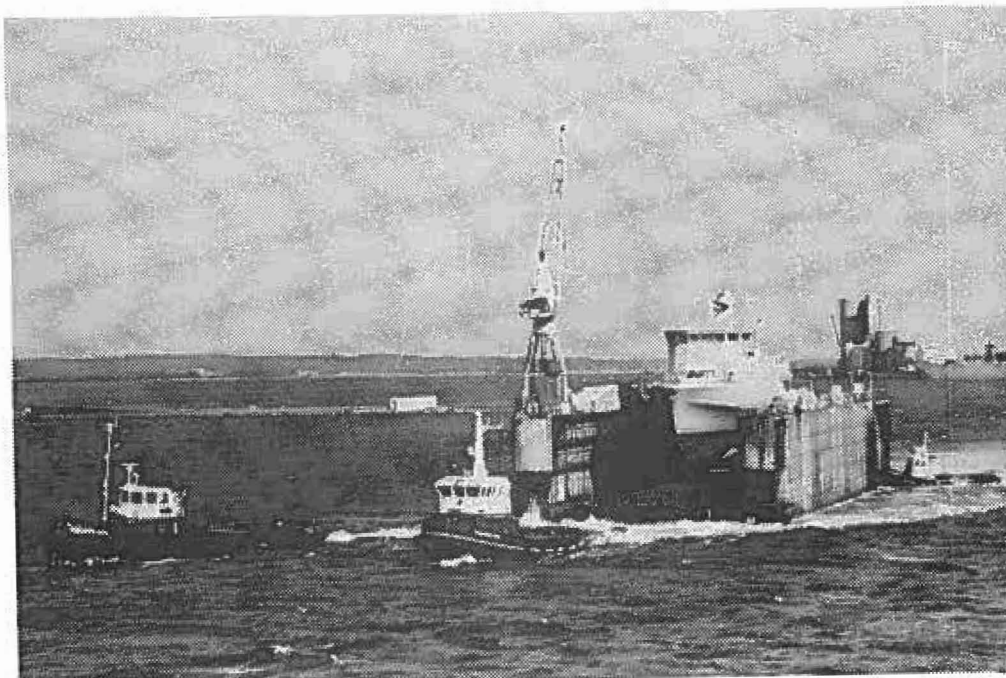
Søsætning.

Lørdag den 12. september blev DANYARD, Aalborg, nybygning nr. 253 i listetempo rangeret ud af udrustningshallen i Romdrup ca. 8 km øst for Aalborg, og placeret i en flydedok.

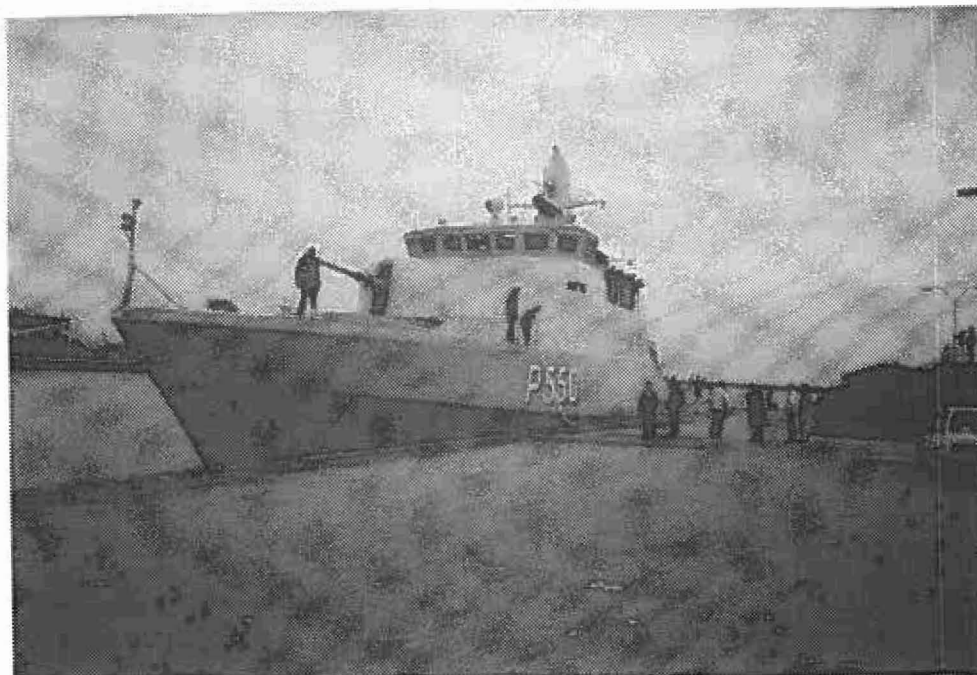
Transporten blev gennemført uden problemer ved hjælp af et skinnelag og 2 til lejligheden fremstillede transportvogne. På foto'et ser man hvordan. En mere konventionel metode for søsætning var ikke mulig som følge af vanddybden ved udrustningskajen.

Dagen efter - den 13. september - slæbtes flydedok med skib til værftet i Aalborg, hvor den egentlige søsætning fandt sted. Søsætningen forløb ligeledes perfekt - Nybygning 253 flød og var tæt. Herefter blev skibet igen slæbt tilbage for videre udrustningsarbejder med henblik på opstart af søprøver.

Flydedokken under bugsering til Aalborg. (SVN FOT).

Nybygning 253 ved udrustningskajen. (SVN FOT).

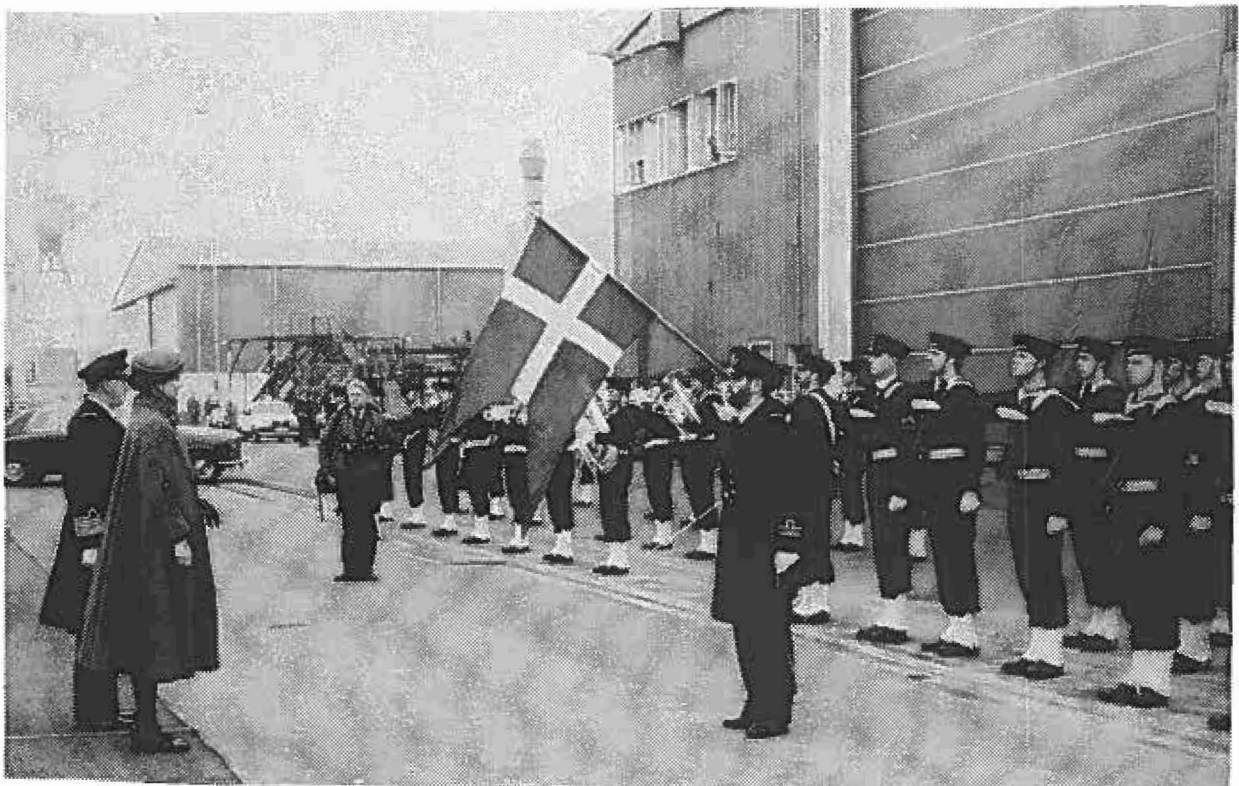
1. Søprøve.

Den 24. oktober kl. 0800 gled verdens første og hidtil eneste STANDARD FLEX fra kaj og begav sig for første gang på vej ved egen kraft. Det stod hurtigt klart for de ombordværende (ca. 60 personer), at der var tale om et særdeles velsejlende skib med fine manøvreegenskaber. Efter en velgennemført sejlads ankom nybygning 253 til Flådestation Frederikshavn kl. 1600 med henblik på gearinspektion. Dagen efter forlagde skibet til Aalborg, og der gennemførtes bl.a. belastningsprøve på hovedmaskineriet. Efter ankomst påbegyndte værft og besætning klargøring til navngivningen dagen efter.

Navngivning.

Den 26. oktober navngav Hendes Majestæt Dronningen den 1. STANDARD FLEX-300 enhed.

Orlogsfartøjet P 550 fik navnet FLYVEFISKEN - et traditionsrigt navn, som tidligere i flådens historie har været anvendt 6 gange. Til stede ved navngivningen, som blev gennemført med militært ceremoniel - tamburkorps og honnørkommando - var foruden Hendes Majestæt Dronningen bl.a. Forsvarschefen, repræsentanter fra DANYARD, chefen for Søværnets operative Kommando, chefen for Søværnets Materielkommando og Inspektøren for Søværnet.

Hendes Majestæt Dronningen modtager under ledsagelse af Forsvarschefen, Admiral E.Thiede, honnørkommandoets honnør. (SVN FOT).

Fra navngivningen. Bag Dronningen ses fra venstre Formanden for DANYARDS bestyrelse Ejner Møller, Forsvarschefen, DANYARDS administrerende direktør Aage Jensen og chefen for Søværnets Materielkommando. (SVN FOT).

Efter den højtidelige navngivning var DANYARD vært ved en let frokost på Limfjordshotellet, men inden da besøgte Hendes Majestæt Dronningen - skibets gudmoder - enheden for første gang og fik her en rundvisning og en kort orientering om de særlige forhold, hvorved skibet adskiller sig fra mere traditionelle skibstyper.

Kl. 1500 afgik P 550 til Romdrup medbringende Hendes Majestæt Dronningens gode ønsker for skib og besætning.

P 550 FLYVEFISKEN under forlægning. (SVN FOT).

FLYVEFISKEN overdrages i overensstemmelse med planen til søværnet præcis den 16. november kl. 1200, hvorefter Søværnets Materielkommandos omfattende prøveprogram iværksættes.

(SMK)

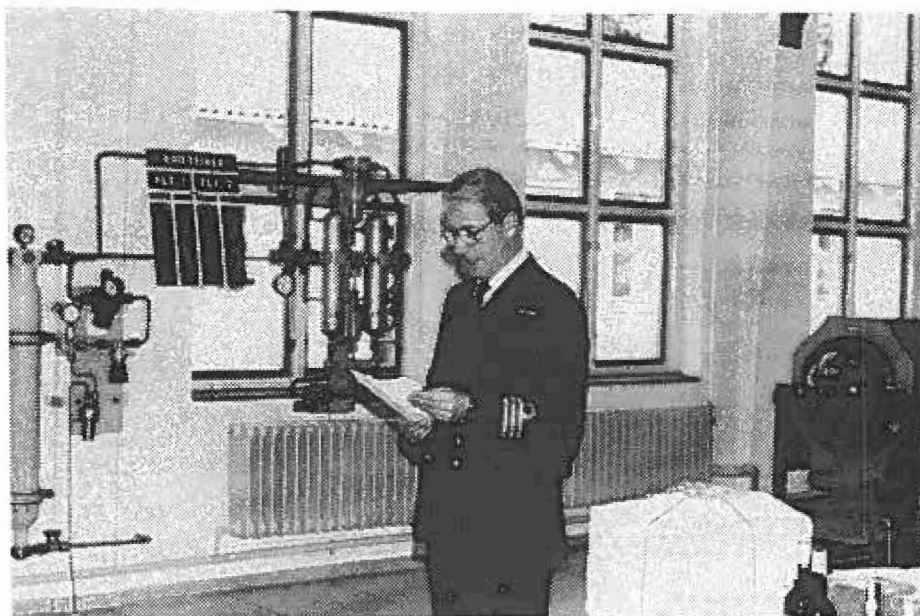
Overtagelse og igangsætning af TP-613 værksted på Torpedostation Kongsøre

Fredag den 9. oktober blev der ved torpedostationen afholdt reception for indbudte gæster. Receptionen blev afholdt i forbindelse med overtagelse- og igangsætning af nye værksteds- og kontrolfaciliteter til brug ved arbejde med den til søværnet nyleverede torpedo TP-613.

Igangsætningen formede sig som et tjenestestedsbesøg for chefen for Søværnets Materielkommando med ledsagere.

Blandt gæsterne sås bl.a. leverandøren af de tekniske anlæg torpedoen vedrørende, direktør Åke Tidlund, FFV, dennes afløser, kommandørkaptajn Bertil Malmberg, eskadreceferne fra Fregateskadren, Torpedobådseskadren, Undervandsbådseskadren, chefen for Flådestation Korsør, Søværnets Våbeninspektør, samt repræsentanter fra byggeadministrationen, torpedostationen m.fl.

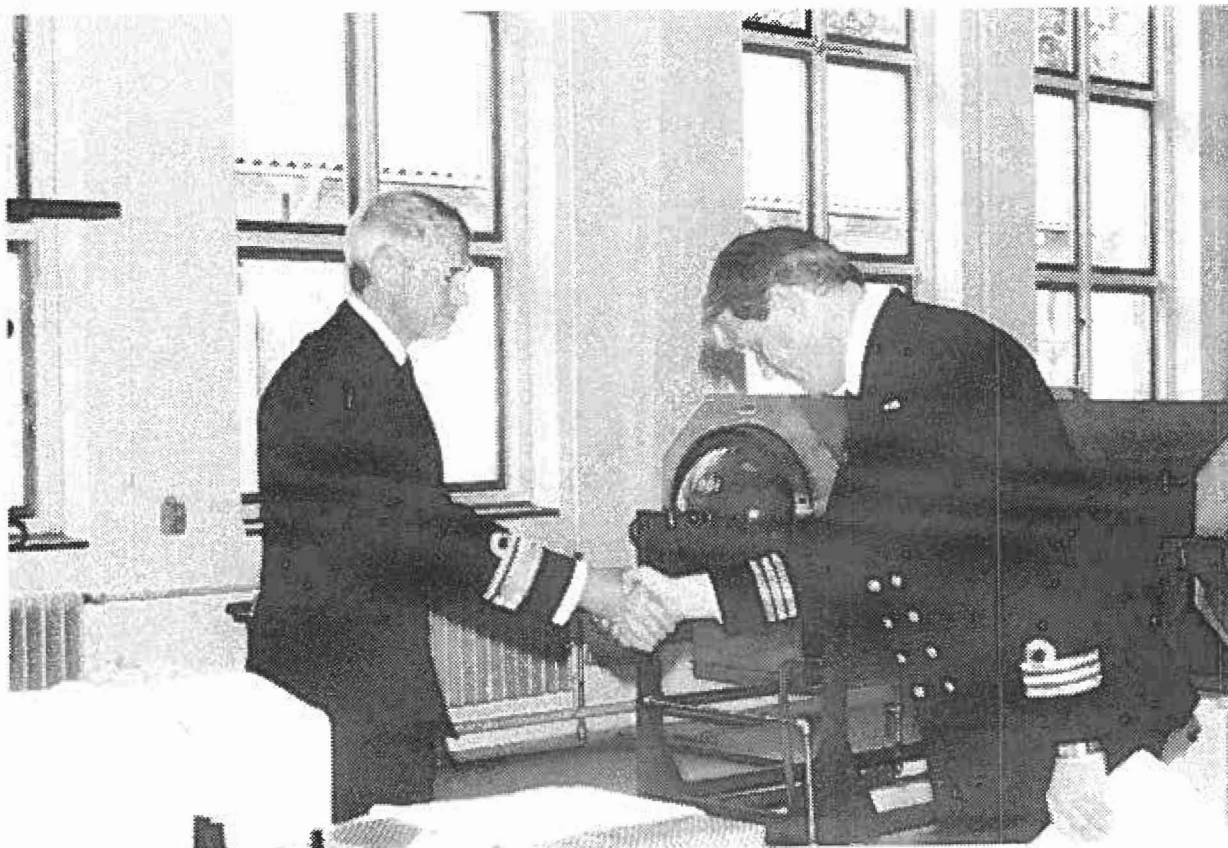
Gæsterne, som tilsammen repræsenterede en meget stor del af torpedostationens "potentielle kunder", blev budt velkommen af chefen for Torpedostation Kongsøre, der i korte træk fortalte om udvikling, opbygning og formål med det nye værksted.

Chefen for Torpedostation Kongsøre byder velkommen. (TOS KON FOT).

Efter velkomsten blev ordet givet til chefen for Østre Byggeadministration, Hr. F.Bregnager, der efter en kort redegørelse af teknisk og økonomisk karakter afleverede værkstedet til chefen for Søværnets Materielkommando.

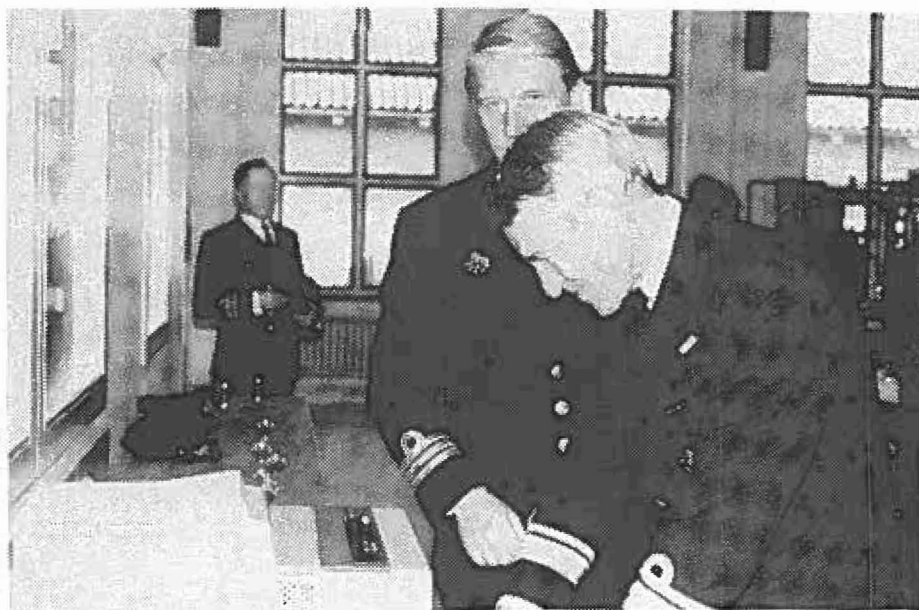

Chefen for Søværnets Materielkommando overdrager værkstedet til chefen for Torpedostation Kongsøre. (TOS KON FOT).

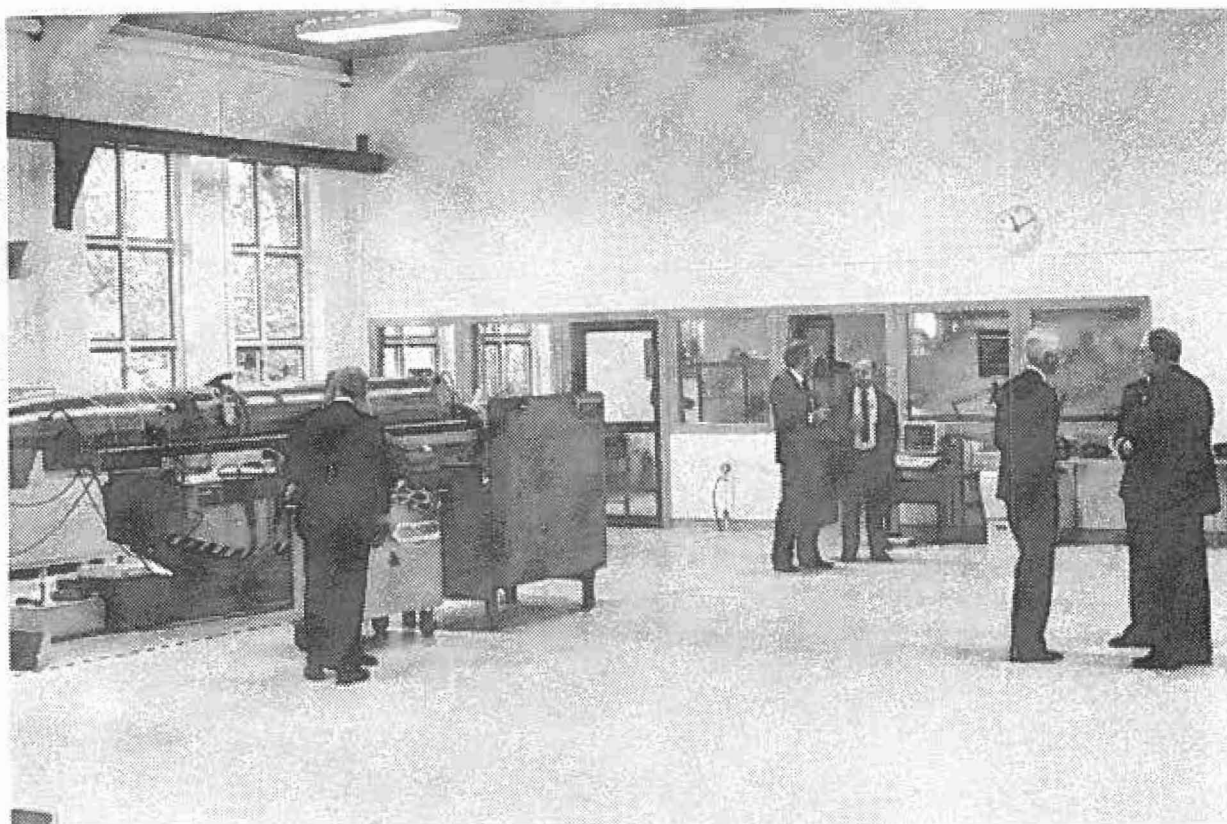
Kontreadmiralen ønskede torpedostationen til lykke med det opnåede resultat og udtrykte sin tilfredshed med, at det på trods af mange vanskeligheder var lykkedes at skabe så gode rammer om det meget avancerede materiel. Med en opfordring til personalet om at passe godt på materiellet overdrog kontreadmiralen værkstedet til chefen for torpedostationen.

Dagens højdepunkt, nemlig igangsætningen af det meget avancerede udstyr, blev efter anmodning foretaget af chefen for Søværnets Materielkommando, der via udstyrets computer, til stor glæde for deltagerne, fik det store anlæg til at fungere perfekt.

Herefter besøgte gæsterne de lyse og venlige lokaler, hvor torpedostationens personel fremviste og demonstrerede udstyrets forskellige enheder samt disses samarbejde med TP 613.

Chefen for Søværnets Materielkommando starter anlægget.
(TOS KON FOT).

Interiør fra det nye værksted. (TOS KON FOT).

Anlægget, i daglig tale kaldet TUFT (Test og Udværderings-
udrustning för Torped), er et kombineret udstyr til automati-
sering af arbejdet med:

- Evaluering af måleværdier fra torpedo og ildledning efter øvelsesskud.
- Test af elektroniksystemerne i forbindelse med årsprøve af torpedoer. Denne test udføres automatisk ved hjælp af den indgående minidatamat.
- Test af elektroniksystemerne i forbindelse med klarlægning for udlevering af torpedoer til øvelsesskud. Denne test kan, dels udføres automatisk ved hjælp af den indgående minidatamat, dels manuelt af operatør.
- Generering af stimulisignaler og visse målesignalindsamling i forbindelse med manuel fejlfinding i torpedoer på fejltyper, som ikke lokaliseres automatisk af systemet.
- Kontrol og kalibrering af enheder i TUFT. Egenkontrol i forbindelse med opstart af systemet og ved årlig vedligeholdelse.

Efter vel overstået demonstration sluttede dagen med en frokost i TOS KONs cafeteria, der ved hjælp af blomster og blade i efterårets smukke farver og smukt dækkede borde dannede en både festlig og hyggelig ramme om en stemningsfyldt indvielse.

(TOS KON)

Nye DECCA-modtagere til søværnets skibe

Søværnet har i en længere årrække lejet DECCA-modtagere. Den første kontrakt om leje blev indgået 6. juli 1949 mellem Decca Navigator Aktieselskab, Danmark og det daværende Marineministerium. Lejemålet omfattede 1 års leje af 1 stk. Decca navigationsmodtager type mark V og 2 stk. Decca navigationsmodtager mark IV, hertil kom 8 deltidsljemål af type mark V.

Til sammenligning kan nævnes, at Søværnets Materielkommando (SMK) pr. 1. juli i år havde 60 stk. Decca-modtagere installeret i de sejlene enheder.

SMK har naturligt fulgt udviklingen inden for navigationsområdet og dermed også fremkomsten af nye produkter. Herunder forskellige firmaers fremstilling af såvel enkle modtagere til lystbåde, som kommercielle modtagere til mere professionelt brug. Fælles for disse modtagere er faciliteter som direkte udlæsning af position i længde/bredde, way-point navigation

m.v. Brugerne har ofte udtrykt ønske om at få nævnte faciliteter til rådighed. Et ønske, som SMK gerne havde imødekommet, men desværre var afskåret fra på grund af den verserende juridiske strid vedrørende retten til at fremstille modtagere, der udnytter Decca-systemet.

En ændring i situationen dette forår betød, at det blev muligt for SMK at foretage en egentlige markedsundersøgelse samt at indhente tilbud med henblik på anskaffelse af nye Decca-modtagere.

Længere tids forhandlinger med diverse firmaer og evaluering af de endelige tilbud er nu afsluttet, og det er besluttet, at søværnets nye Decca-modtager bliver et dansk produkt, fremstillet af SHIPMATE DANMARK A/S. Modtageren, der har fået typebetegnelsen RS 4000 SV, er en videreudvikling af firmaets velkendte RS 4000. Betegnelsen SV står for søværnet, idet ændringerne er udført for at opfylde søværnets operative krav.

RS4000 SV anses at opfylde alle krav, der med rimelighed kan stilles til en moderne Decca-modtager, f.eks.:

- valgfri udlæsning af position i længde/bredde eller i lanes,

- automatisk eller manuelt kædevalg,
- 2-kædedrift (positionen beregnes udfra 2 lanes, der tilhører hver sin kæde),
- way-point navigation,
- sejladsplanlægning med lagring af ruter,
- beregning af beholden kurs og fart,
- beregning af styredata, sejltider, ankomsttider,
- mand-over-bord kontakt,
- valgfri alarmer for bl.a.
  - ankerdrift
  - trackafvigelse
  - ankomst til way-point.

Skibe, der ikke har anden form for automatisk bestikregning, vil få tilført data fra log og gyro til RS 4000 SV, således at denne, hvor modtagelse af Decca-signaler ikke er mulig, vil udføre automatisk bestikregning.

Levering og installationer er påbegyndt i oktober i år og påregnes afsluttet inden for ca. 6 måneder.

(SMK)

Tordenskiold-prisen 1987

Ved en højtidelighed i Holmens Kirke 28. oktober blev Tordenskiold-prisen 1987 uddelt til kaptajnløjtnant T.Ø.Jørgensen.

Kaptajnløjtnant T.Ø.Jørgensen får af Inspektøren for Søværnet overrakt Tordenskiold-prisen på 3.000 kr. (SVN FOT).

Indstillingen af kaptajnløjtnanten blev foretaget med følgende begrundelse:

For den 15. december 1986 som chef for inspektionskutteren AGDLEK under særdeles vanskelige forhold at have udvist koldblodighed og dygtigt sømandskab under bjærgningen af den norske trawler KARL SNORRE på et tidspunkt, hvor et forlis måtte anses for at være umiddelbart forestående, med deraf følgende risiko for besætningens liv.

Baggrunden herfor er følgende hændelsesforløb:

Den 15. december 1986 kl. 0300 blev inspektionskutteren AGDLEK, med kaptajnløjtnant Torben Ø.Jørgensen som chef, under anløb af Grønnedal af Grønlands Kommando beordret til at gå til assistance for den norske trawler KARL SNORRE, som befandt sig ca. 3 timers sejlads fra Grønnedal.

KARL SNORRE var kl. 0045 blevet ramt af nogle hårde søer, hvorved der trængte vand ned i maskinrummet. Hoved- og hjælpe-motorer satte ud, og under de efterfølgende opstartforsøg blev den resterende startluft opbrugt, således at trawleren lå drivende. Vejret i området var hårdt: Snebyger - NW 23 m/s - sø 7 - ringe sigt - kraftig overisning. Som følge af vinden drev KARL SNORRE mod ø-gruppen Kitigsutterne med en skønnet fart på ca. 1,9 knob.

Kl. 0400 samledes KARL SNORREs besætning på broen og fik på baggrund af den overhængende fare for forlis udleveret overlevelsesdragter.

Kl. 0545 affyrede havaristen nødblus efter anmodning fra AGDLEK for at sikre visuel kontakt. På dette tidspunkt befandt KARL SNORRE sig ca. 1,8 sømil fra de nærmeste skær.

Kl. 0600 var AGDLEK fremme ved havaristen. Trawleren lå tværs i søen med ca. 15 graders slagside til styrbord.

På AGDLEK var gunline og slæbetrosse blevet klargjort, men under manøvreringen mod havaristen opstod der en kritisk situation, idet agterdækket i det hårde vejr konstant blev overskyldet, hvorved slæbetrossen blev skyllet overbord. For at forhindre, at trossen gik i skruen, blev denne koblet ud, og AGDLEK lå uden fremdrivning, indtil trossen atter var bjærget.

Kl. 0605 blev den første gunline affyret og traf KARL SNORRE, men faldt i vandet. 11 minutter senere (kl. 0616) blev gunline nr. 2 affyret, men med samme negative resultat, da besætningen mistede linen. KARL SNORRE var på dette tidspunkt

drevet så tæt på skærene, at såvel føreren af KARL SNORRE som chefen for AGDLEK skønnede, at KARL SNORRE ville forlise i løbet af kort tid, såfremt slæbetrossen ikke hurtigt blev etableret. AGDLEK manøvrerede derfor på klods hold af trawleren, og kl. 0630 blev gunline nr. 3 affyret. Denne gang fik KARL SNORREs besætning fat i linen, og kl. 0637 var slæbetrossen fastgjort. Derefter blev slæbningen påbegyndt.

Henset til vejrforholdene i området, samt de ringe muligheder for at finde et område med læ, blev det besluttet at slæbe KARL SNORRE rundt Kap Thorvaldsen og videre til Julianehåb.

Kl. 0710 sprang trossen. KARL SNORRE blev anmodet om at sikre trossen mod skamfiling, hvilket blev søgt udført ved at vikle diverse klude om trossen.

Kl. 0937 sprang trossen atter, denne gang ud for øerne Navjat Avangnardlit. Vinden var på dette tidspunkt gået mere i vest, hvilket medførte, at KARL SNORRE lå ca. 0,22 sømil fra nærmeste land, da trossen var genetableret kl. 1022.

Det blev nu besluttet at slæbe den norske trawler til en position vel klar af skærene i området ved Kap Thorvaldsen, for der at skifte slæbetrossen og isætte wirestropper, for derved at undgå skamfiling. Bakken på KARL SNORRE var meget overiset, og dette vanskeliggjorde arbejdet.

Kl. 1145 var arbejdet udført, og slæbningen blev genoptaget syd om Kap Thorvaldsen.

Kl. 1308 var skibene vel i læ af Kap Thorvaldsen, og det blev besluttet at erstatte slæbetrossen med KARL SNORREs trawlwire, og kl. 1406 blev slæbningen af KARL SNORRE genoptaget.

Kl. 2200 ankom de to skibe til smult vande i Julianehåbfjorden.

Formanden for Selskabet Danske Tordenskiold Venner, Direktør E. Friisager, afslutter foran Tordenskiolds sarkofag højtideligheden i Holmens Kirke. Til højre i billedet ses æresvagten fra korvetten PETER TORDENSKIOLD. (SVN FOT).

Under højtideligheden var en æresvagt fra korvetten PETER TORDENSKIOLD opstillet ved Tordenskiolds sarkofag.

Efter højtideligheden var Formanden for Selskabet Danske Tordenskiold Venner vært ved en sammenkomst i Søofficersforening. Ved denne lejlighed holdt den tidligere Chef for Søværnet, Vice-admiral S.S.Thostrup, et foredrag om Holmen.

(MST)

Legatuddeling på Forsvarsakademiet

I forbindelse med afholdelsen af Forsvarsakademiets årsdag blev der den 2. november uddelt en legatportion af HOAs legat til orlogskaptajn L.Kragelund, der har afsluttet Stabskursus II 1986/87. Legatet er tildelt for en påskønnelsesværdig indsats under gennemgang af kurset.

Chefen for Forsvarsakademiet, oberst P.K.Borrits overrækker HOAs legat til orlogskaptajn L.Kragelund.

Legattildelingen blev bl.a. begrundet med, at han har gennemført Stabskursus II med et særdeles tilfredsstillende resultat. Orlogskaptajnen er i besiddelse af såvel innovative evner som veludviklede analytiske anlæg, og har med entusiasme engageret sig i arbejdet på kursus og med dygtighed og seriøsitet ydet et fortjenstfuldt bidrag til kursus som helhed.

(MST)

Kulturministeren besøger AIS

På baggrund af et ønske om at gøre sig bekendt med søværnets forhold besøgte Kultur- og Kommunikationsminister H.P.Clausen ledsaget af folketingskandidat Gerda Thymann Pedersen, Holstebro, den 26. oktober Søværnets Taktikskole, Kampinformationskursus (AIS) i Frederikshavn. Efter en orientering om søværnets virke og AIS opgaver blev ministeren vist rundt på skolen og beså herunder den taktiske træner.

Kulturminister H.P.Clausen, folketingskandidat Gerda Thymann Pedersen og chefen for AIS i den taktiske træner.

(AIS)

Indland kort

Overordnet inspektion af inspektionsskibet HVIDBJØRNEN

Inspektøren for Søværnet foretog tirsdag den 27. oktober overordnet inspektion af inspektionsskibet HVIDBJØRNEN under sejlads i Sundet og Kattegat Syd.

Under forlægningen fra Langelinie til Kattegat Syd blev der foretaget en generel inspektion af HVIDBJØRNEN, og der blev afholdt forskellige havari- og navigationsøvelser.

Om eftermiddagen fortsatte øvelsesaktiviteten med afprø-
ning af forskellige nødsystemer for at slutte med helikopterø-
velse og trawlerjagt på orlogskutteren SAMSØ, i forbindelse
med de forskellige øvelser blev det nye rullereglement afprøvet.

Efter endt inspektion returnerede HVIDBJØRNEN til Langeli-
nie, hvor inspektionsholdet gik fra borde.

HVIDBJØRNEN afgik den 2. november fra Flådestation Frede-
rikshavn til Grønland og vil her forrette fiskeriinspektions-
og stationstjeneste. HVIDBJØRNEN forventes tilbage til det
sydlige Danmark primo februar.

Flådebesøg

En tysk (BRD) styrke, bestående af 1. Ministrygerdivision
omfattende ministrygerne FREYA, HERTHA, NYMPHE og NIXE (ARIADNE-
klassen) samt 2. Ministrygerdivision omfattende ministryger-
ne MINERVA, DIANA, LORELEY og ATLANTIS (FRAUENLOB-klassen), af-
lægger rutinebesøg i Korsør 16. november og i Kalundborg 26.-
28. november. Chef for 1. Ministrygerdivision vil være orlogs-
kaptajn F.Bennetrau om bord i HERTHA, og chef for 2. Ministry-
gerdivision kaptajnløjtnant W.Ide om bord i ATLANTIS. Samlet
besætning: 18 officerer og 207 andre befalingsmænd og menige.
I besøget i Kalundborg vil yderligere deltage depotskibet MO-
SEL (RHEIN-klassen), chef orlogskaptajn D.Schult, hvorved den
samlede besætning øges til 23 officerer og 360 andre befalings-
mænd og menige.

---ooOoo---

Den tyske (BRD) slæbebåd NEUWERK anløber Rønne i perioden
17.-18. november. Chef vil være skibsfører H.Hollack. Samlet
besætning: 7 civile.

---ooOoo---

En tysk (BRD) styrke, bestående af fregatten LÜBECK
(KÖLN-klassen), korvetterne NAJADE, THETIS, TRITON og THESE-
US (THETIS-klassen) samt tankfartøjet TEGERNSEE (WALCHENSEE-
klassen), aflægger rutinebesøg i Århus 26.-28. november. Chef
for styrken vil være kommandørkaptajn H.Trimpler om bord i
LÜBECK. Samlet besætning: 34 officerer og 454 andre befalingfs-
mænd og menige og 22 civile.

---ooOoo---

En tysk (BRD) styrke, bestående af minestrygerne KONSTANZ, DÜREN (MOD. LINDAU-klasse-TROIKA-enheder), 6 SØHUNDE, depotskibet NIENBURG (LÜNEBURG-klassen) samt hjælpefartøjet WOTAN, aflægger rutinebesøg i Vejle 26.-28. november. Chef for styrken vil være kaptajnløjtnant H.Elmenreich om bord i NIENBURG. Samlet besætning: 14 officerer og 163 andre befalingsmænd og menige samt 82 civile.

---ooOoo---

En tysk (BRD) styrke, bestående af landgangsfartøjerne DELPHIN, BARBE, DORSCH, FELCHEN, FORELLE, FLUNDER og KARPFEN (Type 520-klassen) aflægger rutinebesøg i Kolding 26.-28. november. Chef for styrken vil være kommandørkaptajn Karich om bord i DELPHIN. Samlet besætning: 3 officerer og 118 andre befalingsmænd og menige.

---ooOoo---

En tysk (BRD) styrke, bestående af landgangsfartøjerne SCHLEI, STÖR, TÜMLER, WELS, LACHS og PLÖTZE (Type 520-klassen), aflægger rutinebesøg i Svendborg 26.-28. november. Chef for styrken vil være orlogskaptajn Albers om bord i SCHLEI. Samlet besætning: 3 officerer og 96 andre befalingsmænd og menige.

---ooOoo---

En tysk (BRD) styrke, bestående af hjælpeskibene WESTERWALD (WESTERWALD-klassen), SPESSART (Type 704-klassen) og HARZ (Type 766-klassen), aflægger rutinebesøg i København 26.-28. november. Chef for styrken vil være orlogskaptajn R.Emmerling om bord i WESTERWALD. Samlet besætning: 8 officerer, 7 andre befalingsmænd og menige og 83 civile.

---ooOoo---

En tysk (BRD) styrke, bestående af missilkanonbådene HÄHER, STORCH, PELIKAN, ELSTER, ALK, WEIHE, PINGUIN, REIHER og KRANICH (Type 148-klassen) samt depotskibet MAIN (RHEIN-klassen), aflægger rutinebesøg i Aabenraa 26.-28. november. Chef for styrken vil være kommandørkaptajn J.Örlich om bord i MAIN. Samlet besætning: 56 officerer og 390 andre befalingsmænd og menige.

En tysk (BRD) styrke, bestående af minestrygerne KONSTANZ, DÜREN (MOD. LINDAU-klasse-TROIKA-enheder), 6 SØHUNDE, depotskibet NIENBURG (LÜNEBURG-klassen) samt hjælpefartøjet WOTAN, aflægger rutinebesøg i Vejle 26.-28. november. Chef for styrken vil være kaptajnløjtnant H.Elmenreich om bord i NIENBURG. Samlet besætning: 14 officerer og 163 andre befalingsmænd og menige samt 82 civile.

---ooOoo---

En tysk (BRD) styrke, bestående af landgangsfartøjerne DELPHIN, BARBE, DORSCH, FELCHEN, FORELLE, FLUNDER og KARPFEN (Type 520-klassen) aflægger rutinebesøg i Kolding 26.-28. november. Chef for styrken vil være kommandørkaptajn Karich om bord i DELPHIN. Samlet besætning: 3 officerer og 118 andre befalingsmænd og menige.

---ooOoo---

En tysk (BRD) styrke, bestående af landgangsfartøjerne SCHLEI, STÖR, TÜMLER, WELS, LACHS og PLÖTZE (Type 520-klassen), aflægger rutinebesøg i Svendborg 26.-28. november. Chef for styrken vil være orlogskaptajn Albers om bord i SCHLEI. Samlet besætning: 3 officerer og 96 andre befalingsmænd og menige.

---ooOoo---

En tysk (BRD) styrke, bestående af hjælpeskibene WESTERWALD (WESTERWALD-klassen), SPESSART (Type 704-klassen) og HARZ (Type 766-klassen), aflægger rutinebesøg i København 26.-28. november. Chef for styrken vil være orlogskaptajn R.Emmerling om bord i WESTERWALD. Samlet besætning: 8 officerer, 7 andre befalingsmænd og menige og 83 civile.

---ooOoo---

En tysk (BRD) styrke, bestående af missilkanonbådene HÄHER, STORCH, PELIKAN, ELSTER, ALK, WEIHE, PINGUIN, REIHER og KRANICH (Type 148-klassen) samt depotskibet MAIN (RHEIN-klassen), aflægger rutinebesøg i Aabenraa 26.-28. november. Chef for styrken vil være kommandørkaptajn J.Örlich om bord i MAIN. Samlet besætning: 56 officerer og 390 andre befalingsmænd og menige.

En tysk (BRD) styrke, bestående af missilkanonbådene ALBATROS, FALKE, BUSSARD, SPERBER, GREIF, KONDOR, SEEADLER, KORMORAN (Type 143-klassen) samt depotskibet DONAU (RHEIN-klassen), aflægger rutinebesøg i Aalborg 26.-28. november. Chef for styrken vil være kommandørkaptajn R.Feist om bord i KONDOR. Samlet besætning: 48 officerer og 497 andre befalingsmænd og menige.

---ooOoo---

Den tyske (BRD) undervandsbåd TUPI (nybygning til Brasilien) og sikkerhedsskibet PEGASUS II foretager daglige anløb af Skagen i perioden 29. november - 26. marts 1988. Chef for TUPI vil være skibsfører Holger Berndt og for PEGASUS II skibsfører Jens Rath. Samlet besætning: 37 civile.

---ooOoo---

Den britiske undervandsbåd OTUS (OBERON-klassen) aflægger uofficielt besøg i Aalborg i perioden 8.-14. december. Chef vil være kaptajnløjtnant J.J.D.Cutt. Samlet besætning: 69 mand.

Udland kort

Anti-skibsmissilsystemet TOAD

Søskimmermissiller med radarhoming har forårsaget næsten 400 ofre på uarmerede handelsskibe i Golfen siden maj 1981, heraf 250 døde. Et engelsk selskab, Marconi Defence Systems, hævder at have udviklet et effektivt modmiddel benævnt Towed Off-board Active Decoy (TOAD). Systemet er installeret om bord i en lille båd, der slæbes af et handelsskib og fungerer som lokkemad for missiler af EXOCET- og SILKWORM-typerne. TOAD hævdes at være enkelt at betjene, billigt at installere og har vist sig yderst pålideligt under prøver, hævder firmaet.

Operatøren kan aktivere systemet ved at dreje en kontakt på handelsskibets bro, hvorefter systemet virker automatisk. Et indkommende missil opdages af et til truslen programmeret

antennesæt, der straks via den komputerdrevne signalfremkalder udsender et vildledningssignal. Lokkesystemet er indbygget i en radardome for at beskytte missilsøgersystemet, signalfremkalder og kraftforstærker. Elektriciteten leveres af batterier, der permanent genoplades af vindgeneratorer og solceller, skriver "JANE's DEFENCE WEEKLY".

Flere missilkanonbåde til den finske marine

Værftet Hollming i Rauma får ordren på fire nye missilkanonbåde med typebetegnelsen HELSINKI II-klassen til den finske marine. Ordren ligger inden for den nye finske forsvarsplan, der i tidsrummet fra 1987-92 forudser en forøgelse af flådens missilkanonbådskomponent. Ligesom forgængerne af HELSINKI I-klassen skal enhederne armeres med det svenske RBS-15 antiskibsmissil. Konstruktionsmæssigt bygger den nye serie på HELSINKI I-klassen, dog større mål. Når programmet er afsluttet, vil den finske marine råde over 8 moderne og 4 ældre missilkanonbåde, hedder det bl.a. i artiklen i "UNDER SVENSK FLAGG".

11. AEGIS-krydser til den amerikanske flåde

Den amerikanske flåde navngav 17. oktober dens 11. AEGIS udrustede krydser af TICONDEROGA-klassen, USS PRINCETON (CG 59), på Litton Ingalls skibsværft i Pascagoula, Missouri. Krydseren vil blive afleveret sidst i 1988 og hejse kommando i begyndelsen af 1989. Ingalls værft har kontrakt om bygning af 15 af de 22 planlagte enheder, hvoraf 8 er blevet leveret, skriver "JANE's DEFENCE WEEKLY".

EB

S. P. E. GØBEL
Kommandør
Chef for Marinestabens
Udviklings- og Uddannelsesafdeling